

Θεωρητικής Κατεύθυνσης
Λατινικά
Β΄ Λυκείου

Επιμέλεια: ΚΙΚΗ ΧΡΥΣΙΔΟΥ

e-mail: info@iliaskos.gr

www.iliaskos.gr

ΜΑΘΗΜΑ Ι

LECTIO PRIMA

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ovidius poeta in terra Pontica exulat. Epistulas Romam scriptitat. Epistulae plenae querelarum sunt. Romam desiderat et fortunam adversam deplorat. Narrat de incolis barbaris et de terra gelida. Poetam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amica poetae.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ovidius poeta exulat in terra Pontica. Scriptitat epistulas Romam. Epistulae sunt plenae querelarum. Desiderat Romam et deplorat adversam fortunam. Narrat de barbaris incolis et de gelida terra. Curae et miseriae excruciant poetam. Epistulis repugnat contra iniuriam. Musa est unica amica poetae.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Οβίδιος ο ποιητής είναι εξόριστος στη γη του Πόντου. Γράφει συχνά επιστολές στη Ρώμη. Οι επιστολές είναι γεμάτες παράπονα. Επιθυμεί τη Ρώμη και θρηνεί την αντίζοη τύχη του. Αφηγείται για τους βάρβαρους κατοίκους και για την παγωμένη γη. Οι φροντίδες και οι δυστυχίες βασανίζουν τον ποιητή. Με τις επιστολές μάχεται ενάντια στην αδικία. Η Μούσα είναι η μοναδική φίλη του ποιητή.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

<u>exulat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>exul-o, exul-avi, exul-atum, exul-are 1</i> : είμαι εξόριστος.
<u>scriptitat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>scriptit-o, scriptit-avi, scriptit-atum, scriptit -are 1</i> : γράφω συχνά.
<u>sunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, - , esse</i> : είμαι.
<u>desiderat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>desider-o, desider-avi, desider-atum, desider-are 1</i> : επιθυμώ.
<u>deplorat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>deplor-o, deplor-avi, deplor-atum, deplor-are 1</i> : θρηνώ.
<u>narrat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>narr-o, narr-avi, narr-atum, narr-are 1</i> : διηγούμαι.
<u>excruciant:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>excruci-o, excruci-avi, excruci-atum, excruci-are 1</i> : βασανίζω.
<u>repugnat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>repugn-o, repugn-avi, repugn-atum, repugn-are 1</i> : αντιμάχομαι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Ovidius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Ovidius-ii/-i</i> , αρσ. β': ο Οβίδιος.
<u>poeta:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>poeta -ae</i> , αρσ. α': ποιήτης.
<u>terra:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>terra -ae</i> , θηλ. α': γη.

epistulas:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>epistula -ae</i> , θηλ. α': επιστολή.
Romam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Roma -ae</i> , θηλ. α': Ρώμη.
querelarum:	γεν. πληθ. του ουσ. <i>querela -ae</i> , θηλ. α': παράπονο.
fortunam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>fortuna -ae</i> , θηλ. α': τύχη.
incolis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>incola -ae</i> , αρσ. α': κάτοικος.
curae:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>cura -ae</i> , θηλ. α': έγνοια, φροντίδα.
miseriae:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>miseria -ae</i> , θηλ. α': δυστυχία.
Musa:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Musa -ae</i> , θηλ. α': Μούσα.
amica:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>amica -ae</i> , θηλ. α': φίλη.

ΕΠΙΘΕΤΑ

Pontica:	αφαιρ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>Ponticus -a -um</i> : ο κάτοικος του Πόντου.
plena:	ονομ. πληθ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>plenus -a -um</i> : γεμάτος.
adversam:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>adversus -a -um</i> : ενάντιος.
barbaris:	αφαιρ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>barbarus -a -um</i> : βάρβαρος.
gelida:	αφαιρ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>gelidus -a -um</i> : παγωμένος.
unica:	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>unicus -a -um</i> : μοναδικός.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Ovidius poeta in terra Pontica exulat*»: κύρια πρόταση
exulat: ρήμα, **Ovidius**: υποκ., **poeta**: παράθεση, **in terra**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **Pontica**: επιθετ. προσδ. στο terra.

«*Epistulas Romam scriptitat*»: κύρια πρόταση
scriptitat: ρήμα, (**Ovidius**: ενν.): υποκ., **epistulas**: αντικ. στο scriptitat, **Romam**: απρόθετη αιτιατική που δηλώνει κίνηση προς τόπο.

«*Epistulae plene querelarum sunt*»: κύρια πρόταση
sunt: ρήμα, **epistulae**: υποκ., **plene**: κατηγορουμ. στο epistulae, **querelarum**: γενική ως συμπλήρωμα στο plene (γεν. αντικειμενική ή περιεχομένου).

«*Romam desiderat*»: κύρια πρόταση
desiderat: ρήμα, (**Ovidius**: ενν.): υποκ., **Romam**: αντικ. στο ρήμα desiderat.

«*et fortunam adversam deplorat*»: κύρια πρόταση
deplorat: ρήμα, (**Ovidius**: ενν.): υποκ., **fortunam**: αντικ. στο ρήμα deplorat, **adversam**: επιθετ. προσδ. στο fortunam.

«*Narrat de incolis barbaris et de terra gelida*»: κύρια πρόταση
narrat: ρήμα, (**Ovidius**: ενν.): υποκ., **de incolis**: εμπροθ. προσδ. της αναφοράς, **barbaris**: επιθετ. προσδ. στο incolis, **de terra**: εμπροθ. προσδ. της αναφοράς, **gelida**: επιθετ. προσδ. στο terra.

«*Poetam curae et miseriae excruciant*»: κύρια πρόταση
excruciant: ρήμα, **curae, miseriae**: υποκ., **poetam**: αντικ. στο ρήμα excruciant.

«*Epistulis contra iniuriam repugnat*»: κύρια πρόταση
repugnat: ρήμα, (**Ovidius**:ενν.): υποκ., **epistulis**: αφαιρ. του οργάνου, **contra iniuriam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει το εναντίον.

«*Musa est unica amica poetae*»: κύρια πρόταση
est: ρήμα, **Musa**: υποκ., **amica**: κατηγορουμ.. στο Musa, **unica**: επιθετ. ή κατηγορ. προσδ. στο amica, **poetae**: γεν.κτητ στο amica.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να προστεθούν οι καταλήξεις που λείπουν στα ονόματα και στα ρήματα:

barbar-a exul-o / plen-a querel-arum / amic-is scriptit-amus / desider-atis terr-am
 deplora-tis / Pontic-a narra-s / excrucia-t / fortun-am repugna-tis

II. Να χωριστούν σε συλλαβές οι λέξεις της πρότασης: Epistulis contra iniuriam repugnant.

e-pis-tu-lis, con-tra (το σύμπλεγμα tr που αποτελείται από άφωνο και υγρό δε χωρίζεται), in-ju-ri-am, re-pug-nat.

III. Να συμπληρωθούν οι τύποι του sum στις φράσεις:

Es / estis / sum / est / sumus / sunt

IV. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση:

Η αντίξοχη τύχη βασανίζει τον ποιητή.

Fortuna adversa poetam excruciat.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙ

LECTIO SECUNDA

ΔΙΔΩ ΚΑΙ ΑΙΝΕΙΑΣ

Aeneas filius Anchisae est. Patria Aeneae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aeneas cum Anchisa, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenean in Africam portant. Ibi Dido regina novam patriam fundat. Aeneas reginae insidias Graecorum renarrat. Regina Aenean amat et Aeneas reginam. Denique Aeneas in Italiam navigat et regina exspirat.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Aeneas est filius Anchisae. Troia est patria Aeneae. Graeci oppugnant Troiam et expugnant dolo. Aeneas navigat ad Italiam cum Anchisa, cum nato et cum sociis. Sed venti turbant pontum et portant Aenean in Africam. Ibi Dido regina fundat novam patriam. Aeneas renarrat reginae insidias Graecorum. Regina amat Aenean et Aeneas reginam. Denique Aeneas navigat in Italiam et regina exspirat.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Αινείας είναι γιος του Αγχίση. Η Τροία είναι πατρίδα του Αινεία. Οι Έλληνες πολιορκούν την Τροία και την κυριεύουν με δόλο. Ο Αινείας πλέει προς την Ιταλία με τον Αγχίση, με το γιο και με τους συντρόφους του. Αλλά οι άνεμοι ταραάζουν την θάλασσα και μεταφέρουν τον Αινεία στην Αφρική. Εκεί η Διδώ η βασίλισσα ιδρύει μια νέα πατρίδα. Ο Αινείας αφηγείται από την αρχή στη βασίλισσα την ενέδρα των Ελλήνων. Η βασίλισσα αγαπά τον Αινεία και ο Αινείας τη βασίλισσα. Τέλος ο Αινείας πλέει προς την Ιταλία και η βασίλισσα πεθαίνει.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

est:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse</i> : είμαι.
oppugnant:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>oppugno, -avi, -atum, -are</i> 1: πολιορκώ.
expugnant:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>expugno, -avi, -atum, -are</i> 1: κυριεύω.
navigat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>navigo, -avi, -atum, -are</i> 1: πλέω.
turbant:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>turbo, -avi, -atum, -are</i> 1: ταραάζω.
portant:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>porto, -avi, -atum, -are</i> 1: μεταφέρω.
fundat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>fundo, -avi, -atum, -are</i> 1: ιδρύω.
renarrat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>renarr-o, -avi, -atum, -are</i> 1: διηγούμαι από την αρχή.
amat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>amo, -avi, -atum, -are</i> 1: αγαπώ.
exspirat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>exspiro, -avi, -atum, -are</i> 1: πεθαίνω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Aeneas:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Aeneas -ae</i> , αρσ. α': ο Αινείας.
filius:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>filius -ii(i)</i> , αρσ. β': γιός.
Anchisae:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Anchises -ae και Anchisa -ae</i> , αρσ. α': ο Αγχίσης.

<u>Graeci:</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. Graecus -i , αρσ. β': Έλληνας.
<u>Troiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. Troia -ae , θηλ. α': Τροία.
<u>dolo:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. dolus -i , αρσ. β': δόλος.
<u>nato:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. natus -i , αρσ. β': γιός.
<u>sociis:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. socius -ii , αρσ. β': σύντροφος.
<u>Italiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. Italia -ae , θηλ. α': Ιταλία.
<u>venti:</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. ventus -i , αρσ. β': άνεμος.
<u>pontum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. pontus -i , αρσ. β': θάλασσα.
<u>Dido:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. Dido -onis , θηλ. γ': η Διδώ.
<u>regina:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. regina -ae , θηλ. α': βασίλισσα.
<u>patriam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. patria -ae , θηλ. α': πατρίδα.
<u>insidias:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. insidiae -arum , θηλ. α'(μόνο πληθ.): ενέδρα.

ΕΠΙΘΕΤΑ

novam: αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτεροκλ. επιθετ. **novus -a - um**: νέος.

ΔΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Aeneas filius Anchisa est*»: κύρια πρόταση
est: ρήμα, **Aeneas**: υποκ., **filius**: κατηγορουμ., στο Aeneas, **Anchisae**: γεν. κτητική στο filius.

«*Patria Aeneae Troia est*»: κύρια πρόταση
est: ρήμα, **Troia**: υποκ., **patria**: κατηγορουμ., στο Troia, **Aeneae**: γεν. κτητική στο patria.

«*Graeci Troiam oppugnant*»: κύρια πρόταση
oppugnant: ρήμα, **Graeci**: υποκ., **Troiam**: αντικ. στο oppugnant.

«*et dolo expugnant*»: κύρια πρόταση
expugnant: ρήμα, (**Graeci ενν.**): υποκ., (**Troiam ενν.**): αντικ. στο oppugnant.
dolo: αφαιρ. του τρόπου.

«*Aeneas cum Anchisa, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat*»: κύρια πρόταση
navigat: ρήμα, **Aeneas**: υποκ., **cum Anchisa, cum nato, cum sociis**: εμπροθ. προσδ. της συνοδείας, **ad Italiam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο ή κατεύθυνση(όχι άφιξη).

«*Sed venti pontum turbant*»: κύρια πρόταση
turbant: ρήμα, **venti**: υποκ., **pontum**: αντικ. στο turbant.

«*et Aenean in Africam portant*»: κύρια πρόταση
portant: ρήμα, (**venti ενν.**): υποκ., **Aenean**: αντικ. στο portant, **in Africam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο ή κατεύθυνση(άφιξη).

«*Ibi Dido regina novam patriam fundat*»: κύρια πρόταση

fundat: ρήμα, **Dido**: υποκ., **regina**: παράθεση στο Dido, **patriam**: αντικ. στο fundat, **novam**: επιθετ. προσδ. στο patriam, **ibi**: επιρρ. προσδ. του τόπου.

«*Aeneas reginae insidias Graecorum renarrat*»: κύρια πρόταση

renarrat: ρήμα, **Aeneas**: υποκ., **reginae**: εμμ. αντ. στο renarrat, **insidias**: άμ. αντικ. στο renarrat, **Graecorum**: γεν. υποκειμενική στο insidias.

«*Regina Aenean amat*»: κύρια πρόταση

amat: ρήμα, **regina**: υποκ., **Aenean**: αντικ. στο amat .

«*et Aeneas reginam*»: κύρια πρόταση

(**amat** ενν.): ρήμα., **Aeneas**: υποκ., **reginam**: αντικ. στο amat.

«*Denique Aeneas in Italiam navigat*»: κύρια πρόταση

navigat: ρήμα., **Aeneas**: υποκ., **in Italiam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο ή κατεύθυνση, **denique**: επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*et regina exspirat*»: κύρια πρόταση

exspirat: ρήμα, **regina**: υποκ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν τα κενά με τις σωστές καταλήξεις:

Graeci / ponto / Romam oppugnatis dolo expugnatis / Graeciam navigant / Venti adversi / novum / filios

II. Να συμπληρωθούν τα κενά με τον σωστό τύπο της λέξης που βρίσκεται στην παρένθεση.

- α) miserias
- β) insidiis
- γ) filio

III. Να τονιστούν οι υπερδισύλλαβες λέξεις του κειμένου.

Aeneas, fīlius, Anchisae, patria, Aeneae, oppugnant, expugnant, Aeneas, Anchisa, sociis, Italiam, navigat, Aenean, Africam, regina, patriam, Aeneas, reginae, insidias, Graecorum, renarrat, regina, Aenean, Aeneas, reginam, denique, Aeneas, Italiam, navigat, regina, exspirat.

IV. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση:

Ο Αινείας ταξιδεύει στη θάλασσα με τους συντρόφους του προς την Ιταλία.

Aeneas cum sociis in ponto ad Italiam navigat.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙΙ

LECTIO TERTIA

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat. Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennatis advolat; puellam videt et stupet forma puellae. Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat. Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Cepheus et Cassiope habent Andromedam filiam. Cassiope, superba forma sua, comparat se cum Nymphis. Neptunus iratus urget ad oram Aethiopiae marinam beluam, quae incolis nocet. Oraculum respondet incolis: «regia hostia placet deo!» Tum Cepheus adligat Andromedam ad scopulum; belua se movet ad Andromedam. Repente Perseus advolat pennatis calceis; videt puellam et stupet forma puellae. Perseus delet beluam hasta et liberat Andromedam. Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae gaudent valde.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κηφέας και η Κασσιόπη έχουν την Ανδρομέδα κόρη. Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορφιά της, συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες. Ο Ποσειδώνας οργισμένος στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας ένα θαλάσσιο κήτος, το οποίο βλάπτει τους κατοίκους. Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «βασιλικό σφάγιο αρέσει στο θεό!» Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σ' ένα βράχο, το κήτος κατευθύνεται προς την Ανδρομέδα. Ξαφνικά ο Περσέας καταφθάνει πετώντας με τα φτερωτά σανδάλια. βλέπει την κοπέλα και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ και ελευθερώνει την Ανδρομέδα. Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας χαίρονται πάρα πολύ.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

habent:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>habeo, habui, habitum, habere</i> 2: έχω.
comparat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>comparo, -avi, -atum, -are</i> 1: συγκρίνω.
urget:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>urgeo, ursi, - ,urgere</i> 2: στέλνω, σπρώχνω.
nocet:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>noceo, nocui, nocitum, nocere</i> 2: αφανίζω.
respondet:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>respondeo, respondi, responsum, respondere</i> 2: απαντώ.
placet:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>placeo, placui, placitum, placere</i> 2: αφανίζω.
adligat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>adligo, -avi, -atum, -are</i> 1: δένω σε κάτι.

<u>movet:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>moveo, movi, motum, movere</i> 2: κινώ.
<u>advolat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>advolo, -avi, -atum, -are</i> 1: καταφθάνω πετώντας.
<u>videt:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>video, vidi, visum, videre</i> 2: βλέπω.
<u>stupet:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>stupeo, stupui, -, stupere</i> 2: θαμπώνομαι.
<u>delet:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>deleo, delevi, deletum, delere</i> 2: σκοτώνω.
<u>liberat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>libero, -avi, -atum, -are</i> 1: ελευθερώνω.
<u>gaudent:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ημιαποθετικού ρημ. <i>gaudeo, gavisus sum, (gavisum), gaudere</i> 2: χαίρομαι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Cepheus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Cepheus -i</i> , αρσ. β': ο Κηφέας.
<u>Cassiope:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Cassiope -es</i> , θηλ. α': η Κασσιόπη.
<u>Andromedam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Andromeda -ae</i> , θηλ. α': η Ανδρομέδα.
<u>filiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>filia -ae</i> , θηλ. α': κόρη.
<u>forma:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>forma -ae</i> , θηλ. α': ομορφιά.
<u>Nymphis:</u>	αφαιρ. πλ. του ουσ. <i>Nympha -ae</i> , θηλ. α': Νύμφη, <i>Nymphae -arum</i> : οι Νηρηίδες.
<u>Neptunus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Neptunus -i</i> , αρσ. β': Ποσειδώνας.
<u>oram:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>ora -ae</i> , θηλ. α': ακτή.
<u>Aethiopiae:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Aethiopia -ae</i> , θηλ. α': η Αιθιοπία.
<u>beluam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>belua -ae</i> , θηλ. α': κήτος.
<u>incolis:</u>	δοτ. πληθ. του ουσ. <i>incola -ae</i> , αρσ. α': κάτοικος.
<u>oraculum:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>oraculum -i</i> , ουδ. β': μαντείο.
<u>hostia:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>hostia -ae</i> , θηλ. α': σφάγιο.
<u>deo:</u>	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>deus -i</i> , αρσ. β': θεός.
<u>scopulum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>scopulus -i</i> , αρσ. β': βράχος.
<u>Perseus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Perseus -i</i> , αρσ. β': Περσέας.
<u>calceis:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>calceus -i</i> , αρσ. β': υποδήματα.
<u>puellam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>puella -ae</i> , θηλ. α': κοπέλα.
<u>hasta:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>hasta -ae</i> , θηλ. α': δόρυ.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>superba:</u>	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>superbus -a -um</i> : περήφανος.
<u>iratus:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. της δευτερόκλ. επιθετικοποιημένης μτχ. <i>iratus -a -um</i> : οργισμένος [από το ρήμα <i>irascor, iratus sum, irasci</i>].
<u>marinam:</u>	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>maritus -a -um</i> : θαλάσσιος.
<u>regia:</u>	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>regius -a -um</i> : βασιλικός.
<u>pennatis:</u>	αφαιρ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερ. επιθετ. <i>pennatus -a -um</i> : φτερωτός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

- sua:** αφαιρ. ενικ. γεν. θηλ. της κτητικής αντων. γ' προσώπου *suus –a –um*: δικός του, δική του, δικό του και δικός τους, δική τους, δικό τους (σε αυτή την περίπτωση ο κτήτορας είναι ένας).
- se:** αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. της προσωπικής αντων. γ' προσώπου (τον εαυτό της).
- quae:** ονομ. ενικ. γεν. θηλ. της αναφορικής αντων. *qui, quae, quod*: ο οποίος.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent*»: κύρια πρόταση
habent: ρήμα, **Cepheus, Cassiope**: υποκ., **Andromedam**: αντικ. στο habent, **filiam**: κατηγορουμ.. στο Andromedam.

«*Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat*»: κύρια πρόταση
comparat: ρήμα, **Cassiope**: υποκ., **se**: αντικ. στο comparat (ευθεία αυτοπάθεια), **superba**: επιρρ. κατηγορουμ. του τρόπου ή παράθεση στο Cassiope, **cum Nymphis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει σύγκριση, **forma**: αφαιρ. της αιτίας από το superba, **sua**: επιθετ. προσδ. στο forma.

«*Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam*»: κύρια πρόταση
urget: ρήμα, **Neptunus**: υποκ. **iratus**: επιρρ.κατηγορουμ. του τρόπου ή αιτιολ. μετοχή, **beluam**: αντικ. στο urget, **marinam**: επιθετ. προσδ. στο belua, **ad oram**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*quae incolis nocet*»:

δευτερεύσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο beluam
nocet: ρήμα, **quae**: υποκ., **incolis**: αντικ. στο nocet.

«*Oraculum incolis respondet*»: κύρια πρόταση
respondet: ρήμα, **oraculum**: υποκ, **incolis**: αντικ.στο respondet.

«*regia hostia deo placet*»: κύρια πρόταση
placet: ρήμα, **hostia**: υποκ, **regia**: επιθετ. προσδ. στο hostia, **deo**: αντικ. στο placet.

«*Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat*»: κύρια πρόταση
adligat: ρήμα, **Cepheus**: υποκ, **Andromedam**: αντικ. στο adligat, **tum**: επιρρ. προσδ. του χρόνου, **ad scopulum**: εμπροθ. προσδ. του τόπου.

«*belua ad Andromedam se movet*»: κύρια πρόταση
movet: ρήμα, **belua**: υποκ, **se**: αντικείμενο στο movet, **ad Andromedam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο.

«*Repente Perseus calceis pennatis advolat*»: κύρια πρόταση
advolat: ρήμα, **Perseus**: υποκ, **repente**: επιρρ. προσδ. του τρόπου, **calceis**: αφαιρ. του οργάνου, **pennatis**: επιθετ. προσδ. στο calceis.

«*puellam videt*»: κύρια πρόταση
videt: ρήμα, (**Perseus** ενν.): υποκ, **puellam**: αντικ. στο videt.

«*et stupet forma puellae*»: κύρια πρόταση
stupet: ρήμα, (**Perseus** ενν.): υποκ, **forma**: αφαιρ. της αιτίας, **puellae**: γεν. κτητική στο forma.

«*Perseus hasta beluam delet*»: κύρια πρόταση
delet: ρήμα, **Perseus**: υποκ, **beluam**: αντικ. στο delet, **hasta**: αφαιρ. του οργάνου.

«*et Andromedam liberat*»: κύρια πρόταση
liberat: ρήμα, (**Perseus** ενν.): υποκ, **Andromedam**: αντικ. στο liberat.

«*Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent*»: κύρια πρόταση
gaudent: ρήμα, **Cepheus, Cassiope, incolae**: υποκ, **Aethiopiae**: γεν. κτητική στο incolae, **valde**: επιρρ. προσδ. του ποσού.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν και να τονιστούν οι σωστοί τύποι της οριστικής ενεστώτα.

habemus / nocent / videtis / stupeo / deles / gaudet / placent / videmus / vides / habetis

II. Να συμπληρωθούν οι σωστοί τύποι των ουσιαστικών και επιθέτων:

Nymphae / Neptuni incolis / barbari / regiam hostiam / calceos pennatos

III. Να τονιστούν τα ονόματα:

Cepheus, Cassiope, Andromeda, Perseus, Aethiopia.

IV. Να γίνει συντακτική αναγνώριση των τύπων:

ad oram: εμπροθ. προσδ. στο ρήμα urget, που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

puellae: γεν. κτητική στο forma.

hasta: αφαιρ. του οργάνου.

V. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση:

Ο Περσέας καταφθάνει πετώντας στην Αιθιοπία και ελευθερώνει την κόρη του Κηφέα.

Perseus in Aethiopiam advolat et filiam Cephei liberat.

ΜΑΘΗΜΑ IV

LECTIO QUARTA

Η ΉΘΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Apud antiquos Romanos concordia maxima sed avaritia minima erat. Romani in suppliciis deorum magnifici sed domi parci erant. Iustitia inter se certabant et patriam curabant. In bello pericula audacia propulsabant et beneficiis amicitias parabant. Delecti consultabant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Apud antiquos Romanos erat maxima concordia sed minima avaritia. Romani (erant) magnifici in suppliciis deorum sed erant parci domi. Certabant inter se iustitia et curabant patriam. In bello propulsabant pericula audacia et parabant amicitias beneficiis. Delecti consultabant patriae; eis (erat) infirmum corpus ex annis sed erat validum ingenium propter sapientiam.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναιόδωροι στην λατρεία των θεών, αλλά φειδωλοί στην ιδιωτική ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με τις ευεργεσίες. Οι Συγκλητικοί φρόντιζαν για την πατρίδα. Σ' αυτούς (υπήρχε) αδύναμο σώμα από τα χρόνια, αλλά υπήρχε δυνατό πνεύμα εξαιτίας της σοφίας.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- erat:** γ' ενικ. οριστ. παρατ. του βοηθητικού ρημ. *sum, fui, -, esse*: είμαι.
certabant: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρημ. *certo, -avi, -atum, -are* 1: συναγωνίζομαι.
curabant: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρημ. *curo, -avi, -atum, -are* 1: φροντίζω.
propulsabant: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρημ. *propulso, -avi, -atum, -are* 1: απόμακρύνω.
parabant: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρημ. *paro, -avi, -atum, -are* 1: αποκτώ, ετοιμάζω.
consultabant: γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ρημ. *consulto, -avi, -atum, -are* 1: φροντίζω για.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Romanos:** αιτιατ. πληθ. του ουσ. *Romanus -i*, αρσ. β': ο Ρωμαίος.
concordia: ονομ. ενικ. του ουσ. *concordia -ae*, θηλ. α': ομόνοια.

avaritia:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>avaritia -ae</i> , θηλ. α': πλεονεξία.
suppliciis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>supplicia-orum</i> , ουδ. β': ικεσίες, προσευχές. (Στον ενικο <i>supplicium-ii(i)</i> : τιμωρία).
deorum:	γεν. πληθ. του ουσ. <i>deus- i</i> , αρσ. β': θεός.
domi:	επίρρημα (στο σπίτι, στην ιδιωτική ζωή).
iustitia:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>iustitia -ae</i> , θηλ. α': δικαιοσύνη.
patriam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>patria -ae</i> , θηλ. α': πατρίδα.
bello:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ.β': πόλεμος.
pericula:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>periculum -i</i> , ουδ. β': κίνδυνος.
audacia:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>audacia -ae</i> , θηλ. α': τόλμη.
beneficiis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>beneficium -ii(i)</i> , ουδ. β': ευεργεσία.
amicitias:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>amicitiae -ae</i> , θηλ. α': φιλία.
corpus:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>corpus -oris</i> , ουδ. γ': σώμα.
annis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>annus-i</i> , αρσ. β': χρόνος.
ingenium:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>ingenium -ii(i)</i> , ουδ. β': πνεύμα.
sapientiam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>sapientia -ae</i> , θηλ. α': σοφία.

ΕΠΙΘΕΤΑ

antiquos:	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>antiquus -a -um</i> : αρχαίος.
maxima:	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. υπερθ. βαθμ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>maximus -a -um</i> : πάρα πολύ μεγάλος.
minima:	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. υπερθ. βαθμ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>minimus -a -um</i> : πάρα πολύ μικρός.
magnifici:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>magnificus -a -um</i> : γενναιόδωρος.
parci:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>parcus -a -um</i> : φειδωλός, οικονόμος.
delecti:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. της μτχ. <i>delectus -a -um</i> του ρημ. <i>deligo, delegi, delectum, deligere</i> : εκλέγω (delecti: οι Συγκλητικοί).
infirum:	ονομ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερ. επιθετ. <i>infirum -a -um</i> : αδύνατος.
validum:	ονομ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερ. επιθετ. <i>validus -a -um</i> : δυνατός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

eis:	δοτ. πληθ. γεν. αρσ. της οριστικής-επαναληπτικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός - αυτή - αυτό.
-------------	--

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Apud antiquos Romanos concordia maxima*»: κύρια πρόταση
(erat ενν): ρήμα, **concordia**: υποκ., **maxima**: επιθετ. προσδ. στο concordia, **apud Romanos**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο μεταφορικά, **antiquos**: επιθετ. προσδ. στο Romanos.

«*sed avaritia minima erat*»: κύρια πρόταση
erat: ρήμα, **avaritia**: υποκ., **minima**: επιθετ. προσδ. στο avaritia.

«*Romani in suppliciis deorum magnifici*»: κύρια πρόταση
(erant ενν.): ρήμα, **Romani:** υποκ., **magnifici:** κατηγορουμ.. στο Romani, **in suppliciis:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατάσταση, **deorum:** γεν. αντικειμενική στο suppliciis.

«*sed domi parci errant*»: κύρια πρόταση
erant: ρήμα, **(Romani ενν.):** υποκ., **parci:** κατηγορουμ.. στο Romani, **domi:** επιρρ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Iustitia inter se certabant*»: κύρια πρόταση
certabant: ρήμα, **(Romani ενν.):** υποκ., **inter se:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει αλληλοπάθεια, **iustitia:** αφαιρ. της αναφοράς.

«*et patriam curabant*»: κύρια πρόταση
curabant: ρήμα, **(Romani ενν.):** υποκ., **patriam:** αντικ. στο curabant.

«*In bello pericula audacia propulsabant*»: κύρια πρόταση
propulsabant: ρήμα, **(Romani ενν.):** υποκ., **pericula:** αντικ. στο propulsabant, **audacia:** αφαιρ. του τρόπου, **in bello:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει χρόνο.

«*et beneficiis amicitias parabant*»: κύρια πρόταση
parabant: ρήμα, **(Romani ενν.):** υποκ., **amicitias:** αντικ. στο parabant, **beneficiis:** αφαιρ. του μέσου.

«*Delecti consultabant patriae*»: κύρια πρόταση
consultabant: ρήμα, **delecti:** υποκ., **patriae:** αντικ. στο consultabant ή δοτ. προσωπ. χαριστική.

«*eis corpus ex annis infirmum*»: κύρια πρόταση
(erat ενν): ρήμα, **corpus:** υποκ., **infirmum:** επιθετ. προσδ. στο corpus, **eis:** δοτ. προσωπ. κτητική στο erat, **ex annis:** εμπροθ. προσδ. της αιτίας.

«*sed ingenium propter sapientiam validum erat*»: κύρια πρόταση
erat: ρήμα, **ingenium:** υποκ., **validum:** επιθετ. προσδ. στο ingenium, **propter sapientiam:** εμπροθ. προσδ. του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

**I. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων (το ρήμα στον παρατατικό).
 Προσοχή στον τονισμό!**

propulsabamus / parabatis
 consultabat / curabas
 consultabant / parabam

II. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων:

periculum / periculo / beneficiis / dona

III. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι τύποι:

αλληλοβοηθιόμαστε, αλληλοβοηθείστε, αλληλοβοηθιούνται (iuvo, 1 βοηθώ).

inter nos iuvamus, inter vos iuvatis, inter se iuvant.

IV. Να κλιθεί στον ενικό και στον πληθυντικό η πρόταση:

ego magnificus eram (αντωνυμία, επίθετο και ρήμα).

ego magnificus eram
tu magnificus eras
ille magnificus erat
nos magnifici eramus
vos magnifici eratis
illi magnifici erant

V. Να μεταφερθούν τα ρήματα των στίχων 1-3 του κειμένου στον ενεστώτα.

Est, sunt, certant, curant.

ΜΑΘΗΜΑ V

LECTIO QUINTA

ΕΝΑΣ ‘ΛΑΤΡΗΣ’ ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ

Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campania se tenebat. Multos in illis locis agros possidebat. Silius animum tenerum habebat. Gloriae Vergili studebat ingeniumque eius fovebat. Eum ut puer magistrum honorabat. Monumentum eius, quod Neapoli iacebat, pro templo habebat.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae tenebat se in Campania. In illis locis possidebat multos agros. Silius habebat tenerum animum. Studebat gloriae Vergili et ingenium eius fovebat. Eum honorabat ut puer magistrum. Monumentum eius, quod iacebat Neapoli, habebat pro templo.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άνδρας. Τα δεκαεφτά βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. Σ' εκείνους τους τόπους κατείχε πολλούς αγρούς. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη ψυχή. Επιδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και το πνεύμα του περιέβαλλε με αγάπη. Τον τιμούσε όπως το παιδί το δάσκαλο. Το μνημείο του, που βρισκόταν στη Νάπολη, το θεωρούσε σαν ναό.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- erat:** γ' ενικ. οριστ. παρατ. του βοηθητικού ρημ. *sum, fui, -, esse:* είμαι.
sunt: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. *sum, fui, -, esse:* είμαι.
tenebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *teneo, tenui, tentum, tenere 2:* κρατώ.
possidebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *possideo, possedi, possessum, possidere 2:* κατέχω.
habebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *habeo, habui, habitum, habere 2:* έχω.
studebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *studeo, studui, -, studere 2:* σπουδάζω.
fovebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *foveo, fovi, fotum, fovere 2:* φροντίζω.
honorabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *honoro, -avi, -atum, -are 1:* τιμώ.
iacebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *iaceo, iacui, iacitum, iacere:* βρίσκομαι.
habebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. *habeo, habui, habitum, habere 2:* θεωρώ, έχω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Silius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Silius -ii(-i)</i> , αρσ. β': ο Σίλιος.
<u>Italicus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Italicus -i</i> , αρσ. β': ο Ιταλικός.
<u>poeta:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>poeta -ae</i> , αρσ. α': ποιητής.
<u>vir:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>vir, viri</i> , αρσ. β': άνδρας.
<u>libri:</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>liber, libri</i> , αρσ. β': βιβλίο.
<u>bello:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ. β': πόλεμος
<u>annis:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>annus -i</i> , αρσ. β': χρόνος.
<u>vitae:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>vita -ae</i> , θηλ. α': ζωή.
<u>Campania:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Campania -ae</i> , θηλ. β': η Καμπανία.
<u>locis:</u>	αφαιρ.πληθ. του ουσ. <i>locus -i</i> , ουδ. β': τόπος. Το ουσιαστικό είναι ετερογενές και στο πληθυντικό κλίνεται ως αρσενικό <i>loci -orum</i> (χωρία βιβλίου) και ως ουδέτερο <i>loca -orum</i> (τόποι). Εδώ κλίνεται ως ουδέτερο.
<u>agros:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>ager, agri</i> , αρσ. β': αγρός.
<u>animum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>animus -i</i> , αρσ. β': ψυχή.
<u>gloriae:</u>	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>gloria -ae</i> , θηλ. α': πνεύμα.
<u>Vergili:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Vergilius -ii(-i)</i> , αρσ. β': ο Βιργίλιος.
<u>ingenium:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>ingenium -ii(-i)</i> , ουδ. β': πνεύμα.
<u>que:</u>	συμπλεκτικός σύνδεσμος.
<u>puer:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>puer, pueri</i> , αρσ. β': παιδί.
<u>magistrum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>magister, magistri</i> , ουδ. β': δάσκαλος.
<u>monumentum:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>monumentum -i</i> , ουδ. β': μνημείο.
<u>Neapoli:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Neapolis -is</i> , θηλ. γ': η Νεάπολη.
<u>templo:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>templum -i</i> , ουδ. β': ναός.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>clarus:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>clarus -a -um</i> : ένδοξος.
<u>septendecim:</u>	απόλυτο αριθμητικό, άκλιτο: δεκαεφτά.
<u>Punico:</u>	αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>Punicus -a -um</i> : Καρχηδονιακός.
<u>secundo:</u>	αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. τακτικού αριθμητικού επιθετ. <i>secundus -a -um</i> : δεύτερος.
<u>pulchri:</u>	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>pulcher, pulchra, pulchrum</i> : όμορφος.
<u>ultimis:</u>	αφαιρ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. υπερθετικού βαθμού επιθετ. <i>ultimus -a -um</i> : τελευταίος.
<u>multos:</u>	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>multus -a -um</i> : πολύς.
<u>tenerum:</u>	αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερ. επιθετ. <i>tener, tenera, tenerum</i> : τρυφερός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>eius:</u>	γεν. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός - αυτή - αυτό.
<u>suae:</u>	γεν. ενικ. γεν. θηλ. της κτητικής αντων. γ' προσώπου <i>suus -a -um</i> : δικός του, δική του, δικό του και δικός τους, δική τους, δικό τους (σε αυτή την

- περίπτωση ο κτήτορας είναι ένας).
- se:** αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. της προσωπικής αντων. γ' προσώπου (τον εαυτό της)
- illis:** αφαιρ. πληθ. γεν. ουδ. της δεικτικής αντων. **ille, illa, illud** : εκείνος –η –ο.
- eius:** γεν. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής- επαναληπτικής αντων. **is, ea, id**: αυτός - αυτή - αυτό.
- eum:** αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής-επαναληπτικής αντων. **is, ea, id**: αυτός –αυτή -αυτό.
- eius:** γεν. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής- επαναληπτικής αντων. **is, ea, id**: αυτός –αυτή –αυτό.
- quod:** ονομ. ενικ. γεν. ουδ. της αναφορικής αντων. **qui, quae, quod**: ο οποίος.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat*»: κύρια πρόταση
erat: ρήμα, **Silius Italicus**: υποκ., **poeta**: παράθεση στο Silius Italicus, **epicus**: επιθετ. προσδ. στο poeta, **vir**: κατηγορουμ. στο Silius Italicus, **clarus**: επιθετ. προσδ. στο vir.

«*XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt*»: κύρια πρόταση
sunt: ρήμα, **libri**: υποκ., **pulchri**: κατηγορουμ. στο libri, **septendecim**: επιθετ. προσδ. στο libri, **eius**: γεν. κτητ. ή του δημιουργού στο libri, **de bello**: εμπροθ. προσδ. της αναφοράς, **Punico**: επιθετ. προσδ. στο bello, **secundo**: επιθετ. προσδ. στο bello Punico.

«*Ultimis annis vitae suae in Campania se tenebat*»: κύρια πρόταση
tenebat: ρήμα, (**Silius Italicus ενν.**): υποκ., **se**: αντικ. στο tenebat, **annis**: αφαιρ. του χρόνου, **ultimis**: επιθετ. προσδ. στο annis, **vitae**: γεν. διαιρετική στο ultimis annis, **suae**: επιθετ. προσδ. στο vitae, **in Campania**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Multos in illis locis agros possidebat*»: κύρια πρόταση
possidebat: ρήμα, (**Silius Italicus ενν.**): υποκ., **agros**: αντικ. στο possidebat, **multos**: επιθετ. προσδ. στο agros, **in locis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **illis**: επιθετ. προσδ. στο locis.

«*Silius animum tenerum habebat*»: κύρια πρόταση
habebat: ρήμα, **Silius**: υποκ., **animum**: αντικ. στο habebat, **tenerum**: επιθετ. προσδ. στο animum.

«*Gloriae Vergili studebat*»: κύρια πρόταση
studebat: ρήμα, (**Silius ενν.**): υποκ., **gloriae**: αντικ. στο studebat, **Vergili**: γεν. κτητ. στο gloriae.

«*ingeniumque eius fovebat*»: κύρια πρόταση
fovebat: ρήμα, (**Silius ενν.**): υποκ., **ingenium**: αντικ. στο fovebat, **eius**: γεν. κτητ. στο ingenium.

«*Eum... honorabat*»: κύρια πρόταση

honorabat: ρήμα, (**Silius** ενν.): υποκ., **eum:** αντικ. στο honorabat.

« *ut puer magistrum* »: δευτερεύουσα παραβολική πρόταση (**honorabat:**ενν.): ρήμα, **puer:** υποκ., **magistrum:** αντικ. στο honorabat.

«*Monumentum eius, ...pro templo habebat*»: κύρια πρόταση **habebat:** ρήμα, (**Silius** ενν.): υποκ., **monumentum:** αντικ. στο habebat, **eius:** γεν. κτητική στο monumentum, **pro templo:** εμπροθ. προσδ. σε θέση κατηγορουμ. ή εμπροθ. προσδ. της παραβολής.

«*quod Neapoli iacebat* »: δευτερεύουσα αναφορική, προσδιοριστική στο monumentum

iacebat: ρήμα, **quod:** υποκ., **Neapoli:** αφαιρ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

**I. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων με το ρήμα στον παρατατικό.
Να προσέξετε τον τονισμό!**

pulchros libros habebam
tenebamus
magnum agrum possidebant
pulchrum librum habebatis
pulchris studebas
sacra honorabamus

II. Η πρόταση ultimis...tenebat να ξαναγραφτεί με το ρήμα στα υπόλοιπα πρόσωπα της οριστικής του παρατατικού και με τις απαραίτητες μετατροπές του suae και se π.χ Ultimis annis vitae *meae* in Campania *me tenebam*.

Ultimis annis vitae *tuae* in Campania *te tenebas*.
Ultimis annis vitae *nostrae* in Campania *nos tenebamus*.
Ultimis annis vitae *vestrae* in Campania *vos tenebatis*.
Ultimis annis vitae *suae* in Campania *se tenebant*.

III. Να τονιστούν οι παρακάτω λέξεις:

Valeri, Aristides, philosophia

IV. Ingenium eius fovebat: να αντικατασταθεί το eius με το καταλληλο τύπο της αντωνυμίας suos –a –um. Ποιά η διαφορά στη σημασία;

Ingenium suum fovebat: Το suum αναφέρεται στο υποκείμενο δηλ. στο Σίλιο Ιτάλικο(αυτοπάθεια), ενώ το eius στο Βιργίλιο.

ΜΑΘΗΜΑ VI

LECTIO SEXTA

ΟΙ ΝΟΜΟΙ

In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistratus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

ΚΕΙΜΕΝΟ

In ea civitate, quam continent leges, boni viri servant leges libenter. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra (non stant) sine mente, sic civitas non stat sine lege. Magistratus sunt ministri legum, iudices interpretes legum, denique omnes sumus servi legum: sic enim possumus esse liberi.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Σε αυτή την πολιτεία, την οποία στερεώνουν οι νόμοι, οι καλοί άνδρες τηρούν τους νόμους πρόθυμα. Διότι ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκεται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δεν υπάρχουν) χωρίς το νου, έτσι και η πολιτεία δεν στέκεται χωρίς το νόμο. Οι αρχές είναι υπηρέτες των νόμων, οι δικαστές ερμηνευτές των νόμων, τέλος όλοι είμαστε δούλοι των νόμων. γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- continent:** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *contineo, continui, contentum, continere 2*: στερεώνω.
servant: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *servo, -avi, -atum, -are 1*: τηρώ.
est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. *sum, fui, -, esse*: είμαι.
posita est: γ' ενικ. οριστ. παρακ. παθητ. φωνής του ρημ. *pono, posui, positum, ponere 3*: τοποθετώ.
stat: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *sto, steti, statum, stare 1*: υπάρχω, στέκομαι.
possumus: α' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *possum, potui, -, posse*: μπορώ.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- civitate:** αφαιρ. ενικ. του ουσ. *civitas, civitatis*, θηλ. γ': πολιτεία.
leges: ονομ. πληθ. του ουσ. *lex, legis*, θηλ. γ': νόμος.
vir: ονομ. πληθ. του ουσ. *vir, viri*, αρσ. β': άνδρας.
fundamentum: ονομ. ενικ. του ουσ. *fundamentum -i*, ουδ. β': θεμέλιο.

libertatis:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>libertas, libertatis</i> , θηλ. γ': ελευθερία.
fons:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>fons, fontis</i> , αρσ. γ': πηγή.
aequitatis:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>aequitas, aequitatis</i> , θηλ. γ': δικαιοσύνη.
mens:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>mens, mentis</i> , θηλ. γ': νους.
animus:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>animus -i</i> , αρσ.β': ψυχή .
consilium:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>consilium -ii(-i)</i> , ουδ. β': σκέψη.
sententia:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>sententia -ae</i> , θηλ. α': γνώμη, κρίση.
corpora:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>corpus, corporis</i> , ουδ. γ': σώμα.
ministri:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>minister, ministri</i> , αρσ. β': υπηρέτης.
magistratus:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>magistrus-us</i> , αρσ. δ': άρχοντας.
iudices:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>iudex, iudicis</i> , αρσ. γ': δικαστής.
interpretes:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>interpres, intrerpretis</i> , αρσ. γ': ερμηνευτής.
servi:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>servus -i</i> , αρσ. β': δούλος.

ΕΠΙΘΕΤΑ

boni:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>bonus, a, um</i> : καλός.
omnes:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του τριτόκλ. επιθετ. <i>omnis, omnis, omne</i> : όλος.
liberi:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>liber, libera, liberum</i> : ελεύθερος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

ea:	αφαιρ. ενικ. γεν. θηλ. της οριστικής επαναληπτικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός - αυτή - αυτό.
nostra:	ονομ. πληθ. γεν. ουδ. της κτητικής αντων α' προσώπου. <i>noster, nostra, nostrum</i> : δικός -ή - ό μας .

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*In ea civitate...boni viri libenter leges servant*»: κύρια πρόταση
servant ρήμα, **viri**: υποκ., **boni**: επιθετ. προσδ. στο *viri*, **leges**: αντικ. στο *servant*, **in civitate**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **ea**: επιθετ. προσδ. στο *civitate*
libenter: επιρρ. προσδ. του τρόπου.

«*quam leges continent* »:

δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο *in ea civitate*
continent: ρήμα, **leges**: υποκ., **quam**: αντικ. στο *continent*.

«*Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis*»: κύρια πρόταση
est: ρήμα, **lex**: υποκ., **fundamentum**, **fons**: κατηγορουμ. στο *lex*, **libertatis**: γεν. αντικειμενική στο *fundamentum*, **aequitatis**: γεν. υποκειμενική στο *fons*.

«*Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita esset in legibus* »:

κύρια πρόταση

posita est: ρήμα, **mens, animus, consilium, sententia**: υποκ., **civitatis**: γεν. κτητ. στα *mens* και *animus* και γεν. υποκειμ. στα *consilium* και *animus*, **in legibus**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Ut corpora nostra sine mente* »: δευτερεύουσα απλή, παραβολική πρόταση

(**non stant** ενν.): ρήμα, **corpora**: υποκ., **nostra**: επιθετ. προσδ. στο corpora, **sine mente**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει εξαίρεση.

«*sic civitas sine lege non stat* »: κύρια πρόταση

non stat: ρήμα, **civitas**: υποκ., **sine lege**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει εξαίρεση, **sic**: επιρρ. προσδ. που δηλώνει τρόπο.

«*Legum ministri sunt magistratus*»: κύρια πρόταση

sunt: ρήμα, **magistratus**: υποκ., **ministri**: κατηγορουμ. στο magistratus, **legum**: γεν. αντικειμενική στο ministri.

«*legum interpretes iudices* »: κύρια πρόταση

(**sunt** ενν.): ρήμα, **iudices**: υποκ., **interpretes**: κατηγορουμ. στο iudices, **legum**: γεν. αντικειμενική στο interpretes.

«*legum denique omnes servi sumus* »: κύρια πρόταση

(**sumus** ενν.): ρήμα, (**nos** ενν.): υποκ., **servi**: κατηγορουμ. στο omnes, **legum**: γεν. αντικειμενική στο servi, **omnes**: επιθετ. προσδ. στο nos, **denique**: επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*sic enim liberi esse possumus* »: κύρια πρόταση

possumus: ρήμα, (**nos** ενν.): υποκ., **esse**: τελ. απαρεμφ., αντικ. στο possumus, **liberi**: κατηγορουμ. στο nos, **sic**: επιρρ. προσδ. του τρόπου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Civitas libera, corpus nostrum: να κλιθούν μαζί.

SINGULARIS

Nom.	civitas	libera	corpus	nostrum
Gen.	civitatis	liberae	corporis	nostril
Dat.	civitati	liberae	corpori	nostro
Acc.	civitatem	liberam	corpus	nostrum
Voc.	civitas	libera	corpus	nostrum
Abl.	civitate	libera	corpore	nostro

PLURALIS

Nom.	civitates	liberae	corpora	nostra
Gen.	civitatum(-ium)	liberarum	corporum	nostrorum
Dat.	civitatis	liberis	corporibus	nostris
Acc.	civitates	liberas	corpora	nostra
Voc.	civitates	liberae	corpora	nostra
Abl.	civitatis	liberis	corporibus	Nostris

II. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων:

bonas leges / libertate / iudicum libera / aequitatem / libertatem / legis interpres

III. Ποιός ρηματικός τύπος παραλείπεται μετά το sine mente;

non stant

IV. Να μετατρέψετε τα επίθετα στις παρακάτω προτάσεις σε αναφορικές προτάσεις.π.χ. civitas libera: civitas, quae libera est.

lex, quae valida est
consilium, quod bonum est
mens, quae infirma est
iudex, qui liber est

V. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι παρακάτω προτάσεις.

Graeci legum servi erant.
Leges fons libertatis sunt.

ΜΑΘΗΜΑ VII

LECTIO SEPTIMA

ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΞΕΧΕΙΜΩΝΙΑΣΜΑ

Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: « Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt ».

ΚΕΙΜΕΝΟ

Caesar conlocat legiones in multis hibernis propter inopiam frumenti. Ex quibus quattuor iubet hiemare in Nervii et imperat tribus remanere in Belgis. Iubet omnes legatos importare frumentum in castra. Admonet milites his verbis: «Audio adventare hostes; speculatores nostri nuntiant eos esse prope. Vim hostium debetis cavere; enim hostes solent advolare de collibus et possunt perpetrare caedem militum».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Καίσαρας εγκαθιστά τις λεγεώνες σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα λόγω της έλλειψης σταριού. Από αυτές τέσσερις διατάζει να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διάταζει όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν στάρι στο στρατόπεδο. Συμβουλεύει τους στρατιώτες με αυτά τα λόγια: «Πληροφορούμαι ότι πλησιάζουν οι εχθροί. οι κατάσκοποι μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι κοντά. Τη δύναμη των εχθρών οφείλετε να προσέχετε, γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να εξορμούν από τους λόφους και μπορούν να κατασφάξουν τους στρατιώτες».

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

conlocat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>conloco, -avi, -atum, -are</i> 1: εγκαθιστώ.
hiemare:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>hiemo, -avi, -atum, -are</i> 1: ξεχειμωνιάζω.
iubet:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>iubeo, iussi, iussum, iubere</i> 2: διατάζω.
imperat:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>impero, -avi, -atum, -are</i> 1: διατάζω.
remanere:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>remaneo, remansi, -, remanere</i> 2: παραμένω.
importare:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>importo, -avi, -atum, -are</i> 1: εισάγω.
admonet:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>admoneo, admonui, admonitum, admonere</i> 2: συμβουλεύω.
adventare:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>advento, -avi, -atum, -are</i> 1: πλησιάζω.
audio:	α' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>audio, audivi, auditum, audire</i> 4:

esse:	πληροφορούμαι, ακούω.
nuntiant:	απαρέμφ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, - , esse</i> : είμαι.
cavere:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>nuntio, -avi, -atum, -are 1</i> : αναγγέλω.
debetis:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>Caveo, cavi, cautum, cavere 2</i> : φυλάγομαι.
advolare:	β' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>debeo, debui, debitum, debere 2</i> : οφείλω, πρέπει.
solent:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>advolo, -avi, -atum, -are 1</i> : εξορμώ.
perpetrare:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ημιαποθετικού ρημ. <i>soleo, solitus sum, solere 2</i> : συνηθίζω.
possunt:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>perpetro, -avi, -atum, -are 1</i> : κάνω.
	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>possum, potui, - , posse</i> : μπορώ.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Caesar:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Caesar -aris</i> , αρσ. γ': ο Καίσαρας.
frumenti:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>frumentum -i</i> , ουδ. β': στάρι.
inopiam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>inopia -ae</i> , θηλ. α': έλλειψη.
legiones:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>legio, legionis</i> , θηλ. γ': λεγεώνα.
hibernis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>hiberna -orum</i> , ουδ. β': χειμερινό στρατόπεδο (έχει μόνο πληθυντικό).
Nerviis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>Nervii -orum</i> , αρσ. β': οι Νέρβιοι.
Belgis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>Belgae -arum</i> , αρσ. α': οι Βέλγοι.
legatos:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>legatus -i</i> , αρσ. β': διοικητής λεγεώνας.
castra:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>castra -orum</i> , ουδ. β': στρατόπεδο. (Στον ενικό <i>castrum - i</i> σημαίνει φρούριο)
milites:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>miles -itis</i> , αρσ. γ': στρατιώτης.
verbis:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>verbum -i</i> , ουδ. β': λόγος.
hostes:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>hostis -is</i> , αρσ. και θηλ. γ': εχθρός.
speculatores:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>speculator -oris</i> , αρσ. γ': κατάσκοπος.
vim:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>vis</i> , θηλ. γ': δύναμη.
collibus:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>collis -is</i> , αρσ. γ': λόφος.
caedem:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>caedes -is</i> , θηλ. γ': σφαγή.
militum:	γεν. πληθ. του ουσ. <i>miles -itis</i> , αρσ. γ': στρατιώτης.

ΕΠΙΘΕΤΑ

multis:	αφαιρ. πληθ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>multus -a -um</i> : πολύς.
tribus:	δοτ. πληθ. γεν. θηλ. του απόλυτου αριθμητικού επιθέτου <i>tres, tres, tria</i> : τρεις, τρία.
omnes:	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>omnis -is -e</i> : όλος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

quibus:	αφαιρ. πληθ. γεν. θηλ. της αναφορικής αντων. <i>qui, quae, quod</i> : ο οποίος.
his:	αφαιρ. πληθ. γεν. ουδ. της δεικτικής αντων. <i>hic, haec, hoc</i> : αυτός, -ή, -ό.
nostris:	ονομ. πληθ. γεν. αρσ. της κτητικής αντων. α' προσώπου <i>noster, nostra</i> ,

nostrum: δικός –ή –ό μας.
eos: αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. της οριστικής αντων. **is, ea, id:** αυτός-αυτή-αυτό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat*»:

κύρια πρόταση

conlocat :ρήμα, **Caesar:** υποκ., **legiones:** αντικ. στο conlocat, **in hibernis:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **multis:** επιθετ. προσδ. στο hibernis, **propter inopiam:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει εξωτερικό αίτιο, **frumenti:** γεν. αντικ. στο inopiam.

«*Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemare iubet*»: κύρια πρόταση

iubet: ρήμα, (**Caesar** ενν.): υποκ, **hiemare:** τελικό απαρεμφ., αντικ. στο iubet, **quattuor:** αντικ. στο iubet και υποκείμενο του hiemare, **ex quibus:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει διαιρεμένο όλο, **in Nerviiis:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*et tribus imperat in Belgis remanere*»: κύρια πρόταση

imperat: ρήμα, (**Caesar** ενν.): υποκ., **tribus:** έμμεσο αντικ. στο imperat, **remanere:** τελικό απαρεμφ., άμεσο αντικ. στο imperat, (**tres:**ενν.): υποκείμενο του remanere(ετεροπροσωπία), **in Belgis:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Legatos omnes frumentum in castra importare iubet*»: κύρια πρόταση

iubet: ρήμα, (**Caesar** ενν.): υποκ., **legatos:** άμ. αντικ. στο iubet, **importare:** τελικό απαρεμφ., έμμ. αντικ. στο iubet, **omnes:** κατηγ. προσδ. στο legatos, **frumentum:** αντικ. στο importare, **in castra:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση προς τόπο.

«*Milites his verbis admonet* »: κύρια πρόταση

admonet: ρήμα, (**Caesar** ενν.): υποκ., **milites:** αντικ. στο admonet, **verbis:** αφαιρ. του τρόπου, **his:** επιθετ. προσδ. στο verbis.

«*Hostes adventare audio*»: κύρια πρόταση

audio: ρήμα, (**ego** ενν.): υποκ., **adventare:** ειδ. απαρεμφ., αντικ. στο audio, **hostes:** υποκ. στο adventare (ετεροπροσωπία).

«*speculatores nostri eos prope esse nuntiant* »: κύρια πρόταση

nuntiant: ρήμα, **speculatores:** υποκ., **nostri:** επιθετ. προσδ. στο speculatores , **esse:**ειδ. απαρεμφ., αντ. στο nuntiant, **eos:** υποκ. του esse(ετεροπροσωπία), **prope:** επιρρ. προσδ. του τόπου σε θέση κατηγορουμ. στο eos.

«*Vim hostium cavere debetis*»: κύρια πρόταση

debetis: ρήμα, (**vos** ενν.): υποκ. **cavere:** τελ. απαρεμφ., αντικ. στο debetis, (**vos** ενν.): υποκ. απαρεμφ.(ταυτοπροσωπία) **vim:** αντικ. στο cavere, **hostium:** γεν. κτητ. ή υποκειμ. στο vim.

«*hostes enim de collibus advolare solent*»: κύρια πρόταση

solent: ρήμα, **hostes:** υποκ., **advolare:** τελ. απαρεμφ., αντικ. στο solent, **hostes:** υποκ. του απαρεμφ.(ταυτοπροσωπία), **de collibus:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση.

«*et caedem militum perpetrare possunt*»: κύρια πρόταση

possunt: ρήμα, (**hostes ενν.**): υποκ., **perpetrare:** τελ. απαρεμφ., αντικ. στο possunt (**hostes ενν.**): υποκ. του απαρεμφ.(ταυτοπροσωπία), **caedem:** αντικ. στο perpetrare **militum:** γεν. αντικειμενική στο caedam

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να κλιθούν τα ουσιαστικά collis και caedes.

	SINGULARIS		PLURALIS	
Nom.	collis	caedes	colles	caedes
Gen.	collis	caedis	collium	caedium
Dat.	colli	caedi	collibus	caedibus
Acc.	collem	caedem	colles(-is)	caedes(-is)
Voc.	collis	caedes	colles	caedes
Abl.	colle	caede	collibus	caedibus

II. Να συμπληρωθεί ο σωστός τύπος του απαρεμφάτου:

portare / certare / studere / fovere / admonere

III. Να συμπληρωθεί ο σωστός τύπος του υποκειμένου του απαρεμφάτου:

poetam / hostes / me / te

IV. Ποια άλλα ουσιαστικά όπως το castra και hiberna γνωρίζετε(που απαντούν δηλαδή μόνο στον πληθυντικό ή που έχουν διαφορετική σημασία στο πληθυντικό);

insidiae –arum (μάθημα ii)
supplicia –orum (μάθημα iv)

V. Σε τι διαφέρουν από συντακτική άποψη οι προσδιορισμοί in castra και in hibernis;

in castra: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο στο απαρέμφατο(in + αιτιατική)

in hibernis : εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο στο ρήμα conlocat(in + αφαιρετική).

ΜΑΘΗΜΑ VIII

LECTIO OCTAVA

ΟΤΑΝ ΒΓΕΙΣ ΣΤΟ ΚΗΝΥΓΙ
ΠΑΡΕ ΜΑΖΙ ΣΟΥ ΜΟΛΥΒΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΙ

Gaius Plinius Cornelio Tacito suo salutem. Ridebis. Ego tres apros feroces cepi. «Ipse?» interrogabis. Ipse. Ad retia sedebam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillares; cogitabam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plenas tamen ceras habebam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitationis. Cum in venationibus eris, licebit tibi quoque pugillares adportare: videbis non Dianam sed Minervam errare in montibus. Vale!

ΚΕΙΜΕΝΟ

Gaius Plinius (dicit) salutem suo Cornelio Tacito. Ridebis. Ego cepi tres feroces apros. «Ipse?» interrogabis. Ipse. Sedebam ad retia; non erat in proximo venabulum sed stilus et pugillares; cogitabam aliquid enotabamque; etsi (habebam) vacua retia, habebam tamen plenas ceras. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitationis. Cum eris in venationibus, licebit tibi quoque adportare pugillares: videbis non Dianam sed Minervam errare in montibus. Vale

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει χαιρετισμούς στο φίλο του Κορνήλιο Τάκιτο. Θα γελάσεις. Εγώ έπιασα τρία φοβερά αγριογούρουνα. «Ο ίδιος;» θα ρωτήσεις. Ο ίδιος. Καθόμουν κοντά στα δίχτυα. Δεν υπήρχε πλάι μου κυνηγετική λόγχη αλλά γραφίδα και πλάκες αλειμμένες με κερί, σκεφτόμουν κάτι και κρατούσα σημειώσεις, αν και (είχα) άδεια τα δίχτυα, είχα όμως γεμάτες τις πλάκες. Τα δάση και η μοναξιά είναι τα μεγάλα ερεθίσματα της σκέψης. Όταν βρεθείς σε κυνήγι, θα είναι δυνατό και σε σένα να φέρεις εκεί τις πλάκες: θα δεις όχι την Άρτεμη αλλά την Αθηνά να περιπλανιέται στα βουνά. Γειά σου!

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

ridebis:	β' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>rideo, risi, risum, ridere 2</i> : γελώ.
cepi:	α' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>capio, cepi, captum, capere 3*</i> : πιάνω.
interrogabis:	β' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>interrogo, -avi, -atum, -are 1</i> : ρωτώ.
sedebam:	α' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. <i>sedeo, sedi, sessum, sedere 2</i> : κάθομαι.
erat:	γ' ενικ. οριστ. παρατ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse</i> : είμαι
cogitabam:	α' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. <i>cogito, -avi, -atum, -are 1</i> : σκέφτομαι.
enotabam:	α' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. <i>enoto, -avi, -atum, -are 1</i> : κρατώ σημειώσεις.
habebam:	α' ενικ. οριστ. παρατ. του ρημ. <i>habeo, habui, habitum, habere 2</i> : έχω, θεωρώ.
sunt:	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse</i> : είμαι.
eris:	β' ενικ. οριστ. μελλ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse</i> : είμαι.

licebit:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του απρ. ρημ. <i>licet, licuit, - ,licere 2</i> : επιτρέπεται.
adportare:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>adporto, -avi, -atum, -are 1</i> : φέρνω κάπου.
videbis:	β' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>video, vidi, visum, videre 2</i> : βλέπω.
errare:	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>Erro, -avi, -atum, -are 1</i> : περιπλανιέμαι.
vale:	β' ενικ. προστ. ενεστ. του ρημ. <i>valeo, valui, - ,valere 1</i> : είμαι υγιής. [Η μετοχή μέλλοντα είναι <i>valiturus</i>]

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Gaius:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Gaius -ii(-i)</i> , αρσ. β': ο Γάιος .
Plinius:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Plinius -ii(-i)</i> , αρσ. β': ο Πλίνιος.
Cornelio:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>Cornelius -ii(-i)</i> , αρσ. β': ο Κορνήλιος.
Tacito:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>Tacitus -i</i> , αρσ. β': ο Τάκιτος .
salutem:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>salus -utis</i> , θηλ. γ': χαιρετισμός.
apros:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>aper, apri</i> , αρσ. β': αγριογούρουνο.
retia:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>rete -is</i> , ουδ. γ': δίχτυ.
venabulum:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>venabulum -i</i> , ουδ. β': κυνηγετική λόγχη.
stilus:	ονομ.ενικ. του ουσ. <i>stilus -I</i> ,αρσ. β': γραφίδα.
pugillares:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>pugillares -ium</i> , αρσ. γ': πλάκες αλειμμένες με κερί.[Το ουσιαστικό απαντά μόνο στο πληθυντικό αριθμό.]
ceras:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>cera -ae</i> , θηλ. α': κερί // <i>cerae -arum</i> : πλάκες αλειμμένες με κερί.
silvae:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>silva -ae</i> , θηλ. α':εχθρός.
solitudo:	ονομ.ενικ. του ουσ. <i>solitudo, solitudinis</i> , θηλ. γ': μοναξιά.
incitamenta:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>incitamentum -i</i> , ουδ. β' : ερέθισμα.
cogitationis:	γεν ενικ.του ουσ. <i>cogitatio, cogitationis</i> , θηλ. γ': σκέψη.
venationibus:	αφαιρ.πληθ. του ουσ. <i>venatio, venationis</i> , θηλ.γ': κυνήγι.
Dianam:	αιτιατ.ενικ. του ουσ. <i>Diana -ae</i> , θηλ. α': Άρτεμη.
montibus:	αφαιρ.πληθ. του ουσ. <i>mons, montis</i> , θηλ.γ': βουνό.
minervam:	αιτιατ.ενικ. του ουσ. <i>Minerva -ae</i> , θηλ. α': Αθηνά.

ΕΠΙΘΕΤΑ

tres:	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του απόλυτου αριθμητικού επιθετ. <i>tres, tres, tria</i> : τρεις, τρία.
feroces:	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του τριτογενούς και μονοκατάληκτου επιθετ. <i>ferox, ferocis</i> : φοβερός, άγριος.
proximo:	αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. του υπερθετικού επιθετ. <i>proximus, -a, -um</i> : ο πιο κοντινός.
vacua:	αιτιατ. πληθ. γεν. ουδ. του δευτερ. επιθετ. <i>vacuus, -a, -um</i> : άδειος.
plenas:	αιτιατ. πληθ. γεν. θηλ. του δευτερ. επιθετ. <i>plenus, -a, -um</i> : γεμάτος.
magna:	ονομ. πληθ. γεν. ουδ. του δευτερ. επιθετ. <i>magnus, -a, -um</i> : μεγάλος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

suo:	δοτ. ενικ. γεν.αρσ. της κτητικής αντων. γ' προσώπου <i>suus -a -um</i> : δικός -ή -ό του.
-------------	---

ego:	ονομ.ενικ. γεν.αρσ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego: εγώ.
ipse:	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής αντων. ipse –a –um: ο ίδιος –α –ο.
aliquid:	αιτιατ. ενικ. γεν.ουδ. της αόριστης-ουσιαστικής αντων. aliquis, aliqua, aliquid: κάποιος.
tibi:	δοτ. ενικ. γεν. αρσ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu: εσύ.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Gaius Plinius Cornelio Tacito suo salutem*»: κύρια πρόταση
(dicit ενν.):ρήμα, **Gaius Plinius:** υποκ., **Cornelio Tacito:** εμμ. αντ. στο dicit, **suo:**
 επιθετ. προσδ. στο Cornelio Tacito, **salutem:** αμ. αντ. στο dicit.

«*Ridebis*»: κύρια πρόταση

ridebis: ρήμα, **(tu ενν.):** υποκ.

«*Ego tres apros feroces cepi*»: κύρια πρόταση

cepi: ρήμα, **ego:** υποκ., **apros:** αντικ. στο cepit, **feroces:** επιθετ. προσδ. στο apros, **tres:** επιθετ. προσδ. στο apros feroces.

«*Ipse?* »: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση

(cepisti ενν.): ρήμα, **(tu ενν.):** υποκ., **ipse:** επιθετ. προσδ. στο tu.

«*interrogabis*»: κύρια πρόταση

interrogabis: ρήμα, **(tu ενν.):** υποκ.

«*Ipse*»: κύρια πρόταση

cepi: ρήμα, **(ego ενν.):** υποκ., **ipse:** κατηγ. προσδ. στο ego.

«*At retia sedebam*»: κύρια πρόταση

sedebam: ρήμα, **(ego ενν.):** υποκ., **at retia:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο.

«*erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillares*»:

κύρια πρόταση

erat: ρήμα, **venabulum, stilus, pugillares:** υποκ., **in proximo:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*cogitabam aliquid*»: κύρια πρόταση

cogitabam: ρήμα, **(ego ενν.):** υποκ., **aliquid:** αντ. στο cogitabam.

«*enotabamque* »: κύρια πρόταση

enotabam: ρήμα, **(ego ενν.):** υποκ.

«*etsi retia vacua*»: δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση

(habebam ενν.): ρήμα, **ego:** υποκ., **retia:** αντικ. στο habebam, **vacua:** κατηγορουμ. στο retia.

«*plenas tamen ceras habebam*»: κύρια πρόταση

(habebam ενν.): ρήμα, **(ego ενν.):** υποκ., **ceras:** αντικ. στο habebam, **plenas:** κατηγορουμ. στο ceras.

«*Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitationis*»: κύρια πρόταση
sunt: ρήμα, **silvae, solitudo**: υποκ., **incitamenta**: κατηγορουμ. στο *silvae* και *solitudo*, **magna**: επιθετ. προσδ. στο *incitamenta*, **cogitationis**: γεν. αντικ. στο *incitamenta*

«*Cum in venationibus eris*»: κύρια πρόταση
eris: ρήμα, (**tu ενν.**): υποκ., **in venationibus**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*licebit tibi quoque pugillares adportare*»: κύρια πρόταση
licebit: ρήμα, **tibi**: δοτ. προσωπική στο απρόσωπο ρήμα *licebit*, **adportare**: τελ. απαρεμφ., υποκ. του *licebit*, (**te ενν.**): υποκ. του απαρεμφ.(ετεροπροσωπία), **pugillares**: αντ. στο απαρέμφ., **quoque**: επιρρ. προσδ. του τρόπου.

«*videbis non Dianam sed Minervam errare in montibus*»: κύρια πρόταση
videbis: ρήμα, (**tu ενν.**): υποκ., **Dianam, Minervam**: αμ. αντ. στο *videbis* και υποκ. στο *errare*, **errare**: ειδ. απαρεμ., εμμ. αντ. του *errare* (ετεροπροσωπία), **in montibus**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Vale*»: κύρια πρόταση, επιθυμίας
vale: ρήμα, (**tu ενν.**): υποκ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων με το ρήμα στο μέλλοντα.
videbis / sedebimus / adportabit / interrogabis / deplorabit / advolabitis / propulsabunt / navigabit / continebunt / studebit

II. Lex omnis, aper ferox, rete vacuum: να κλιθούν μαζί.

SINGULARIS

Nom.	lex omnis	aper ferox	rete vacuum
Gen.	legis omnis	apri ferocis	retis vacui
Dat.	legi omni	apro feroci	reti vacuo
Acc.	legem omnem	aprum ferocem	rete vacuum
Voc.	lex omnis	aper ferox	rete vacuum
Abl.	lege omni	apro feroci	rete/reti vacuo

PLURALIS

Nom.	leges omnes	apri feroces	retia vacua
Gen.	legum omnium	aprorum ferocium	retium vacuorum
Dat.	legibus omnibus	apris ferocibus	retibus vacuis
Acc.	leges omnes	apros feroces	retia vacua
Voc.	leges omnes	apri feroces	retia vacua
Abl.	legibus omnibus	apris ferocibus	retibus vacuis

III. Δικιολογήστε το γένος των ουσιαστικών cogitatio και solitudo:

Το γένος είναι θηλύκο , γιατί έχουν καταλήξεις –io και -do

IV. Videbis...errare: Να γίνει σύνταξη της πρότασης.

Βλέπε στη συντακτική ανάλυση.

V. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις.

Poeta apros in montibus errare videbit.

Virtute nostra pericula propulsabimus.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ

LECTIO NOVA

Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore mango cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum deligere constituit.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, perdit imperium hoc modo. Filius eius Sextus Tarquinius laedit pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini. Maritus et pater et Iunius Brutus inveniunt eam maestam. Femina cum lacrimis aperit iniuriam illis et se ipsam interficit cultro. Brutus dolore mango extrahit cultrum ex vulnere et parat punire delictum. Concitat populum et imperium adimit Tarquinio. Liber iam populus Romanus constituit duo consules deligere, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία με αυτό τον τρόπο. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας συζυγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την βρίσκουν περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία σ' εκείνους και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος με μεγάλο πόνο βγάζει το μαχαίρι από το τραύμα και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει το λάο και την εξουσία αφαιρεί από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο Ρωμαϊκός λαός αποφασίζει δύο υπάτους να εκλέξει, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- perdit:** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *perdo, perdidit, perditum, perdere* 3: χάνω.
- laedit:** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *laedo, laesi, laesum, laedere* 3: προσβάλλω.
- inveniunt:** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *invenio, inveni, inventum, invenire* 4: βρίσκω.
- aperit:** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *aperio, aperui, apertum, aperire* 4: αποκαλύπτω.
- interficit:** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. *interficio, interfeci, interfectum*

interficere 3*: σκοτώνω.

<u>extrahit:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>extraho, extraxi, extractum, extrahere 3</i> : τραβώ έξω.
<u>punire:</u>	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>punio, punivi, punitum, punire 4</i> : τιμωρώ.
<u>parat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>paro, -avi, -atum, -are 1</i> : ετοιμάζομαι.
<u>conciat:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>conciato, -avi, -atum, -are 1</i> : ξεσηκώνω.
<u>adimit:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>adimo, ademi, ademptum, adimere 3</i> : αφαιρώ.
<u>deligere:</u>	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>deligo, delegi, delectum, deligerte 3</i> : εκλέγω.
<u>constituit:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>constituo, constitui, constitutum, constituere 3</i> : αποφασίζω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Tarqunius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Tarqunius -ii(i)</i> , αρσ. β': ο Ταρκύνιος.
<u>Superbus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Superbus -i</i> , αρσ. β': ο Υπερήφανος.
<u>regum:</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>rex, regis</i> , αρσ. γ': βασιλιάς.
<u>modo:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>modus -i</i> , αρσ. β': τρόπος.
<u>imperium:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>imperium -ii(i)</i> , ουδ. β': εξουσία.
<u>filius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>filius -ii(i)</i> , αρσ. β': γιος.
<u>Sextus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Sextus -i</i> , αρσ. β': ο Σέξτος.
<u>pudicitiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>pudicitia -ae</i> , θηλ. α': τιμή.
<u>Lucretiae:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Lucretiae -ae</i> , θηλ. α': η Λουκρητία
<u>uxoris:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>uxor, uxoris</i> , θηλ. γ': σύζυγος.
<u>Collatini:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Collatinus -i</i> , αρσ. β': λόγος.
<u>maritus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>maritus -i</i> , αρσ. β': σύζυγος.
<u>pater:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>pater, patris</i> , αρσ. γ': πατέρας.
<u>Iunius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Iunius -ii(i)</i> , αρσ. β': ο Ιούνιος.
<u>Brutus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Brutus -i</i> , αρσ. β': Βρούτος.
<u>femina:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>femina -ae</i> , θηλ. α': γυναίκα.
<u>lacrimis:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>lacrima -ae</i> , θηλ. α': δάκρυ.
<u>iniuriam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>iniuria -ae</i> , θηλ. α': αδικία.
<u>cultro:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>cultro, cultri</i> , αρσ. β': μαχαίρι.
<u>vulnere:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>vulnus, vulneris</i> , ουδ. γ': τραύμα.
<u>dolore:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>dolor, doloris</i> , αρσ. γ': πόνος.
<u>delictum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>delictum -i</i> , ουδ. β': έγκλημα.
<u>populum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>populus -i</i> , αρσ. β': λαός.
<u>consules:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>consul, consulis</i> , αρσ. γ': ύπατος.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>Septimus:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. τακτικού αριθμητικού επιθετ. <i>septimus -a -um</i> : έβδομος.
<u>ultimus:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του υπερθετικού επιθέτου <i>ultimus -a -um</i> : τελευταίος.

maestam:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>maestus -a -um</i> : περίλυπος.
magno:	αφαιρ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλιτου επιθέτου <i>magnus -a -um</i> : μεγάλος.
liber:	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>liber, libera, liberum</i> : ελεύθερος.
Romanus:	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>Romanus -a -um</i> : ελεύθερος.
duo:	αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του απόλυτου αριθμ. επιθετ. <i>duo, duae, duo</i> : δύο.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

hoc:	αφαιρ. ενικ. γεν. αρσ. της δεικτικής αντων. <i>hic, haec, hoc</i> : αυτός -ή -ό.
eius:	γεν. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός, -ή, -ό.
eam:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός, -ή, -ό.
illis:	δοτ. πληθ. γεν. αρσ. της δεικτικής αντων. <i>ille, illa, illud</i> : εκείνος, -η, -ο.
se:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. της προσωπικής αντων. γ' προσώπου: τον εαυτό της
ipsam:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. της οριστικής αντων. <i>ipse, ipsa, ipsum</i> : ο ίδιος, -α -ο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit*»: κύρια πρόταση

perdit: ρήμα, **Tarquinius Superbus**: υποκ., **septimus, ultimus**: παραθέσεις στο **Tarquinius Superbus**, **regum**: γεν. διααρ. από τα **septimus, ultimus**, **imperium**: αντικ στο **perdit** **modo**: αφαιρ. του τρόπου, **frumenti**: επιθετ. προσδ. στο **modo**.

«*Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit*»: κύρια πρόταση

laedit: ρήμα, **filius**: υποκ., **eius**: γεν. κτητ. στο **filius**, **Sextus Tarquinius**: επεξήγηση στο **filius**, **pudicitiam**: αντικ. στο **laedit**, **Lucretiae**: γεν. κτητ. στο **pudicitiam**, **uxoris**: παράθεση στο **Lucretiae**, **Collatini**: γεν. κτητ. στο **uxoris**.

«*Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt*»: κύρια πρόταση
inveniunt: ρήμα, **maritus, pater, Iunius Brutus**: υποκ., **eam**: αντικ. στο **inveniunt**, **maestam**: κατηγορουμ. στο **eam**.

«*Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit*»: κύρια πρόταση
aperit: ρήμα, **femina**: υποκ. **illis**: έμμ. αντικ. στο **aperit**, **iniuriam**: άμ. αντικ. στο **aperit**, **cum lacrimis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τρόπο.

«*et cultro se ipsam interficit*»: κύρια πρόταση
interficit: ρήμα, (**femina** ενν.): υποκ., **se**: αντικ. στο **interficit**, **ipsam**: επιθετ. προσδ. στο **se**, **cultro**: αφαιρ. του οργάνου.

«*Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit*»: κύρια πρόταση

extrahit: ρήμα, **Brutus:** υποκ., **cultrum:** αντ. στο extrahit, **ex vulnere:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **dolore:** αφαιρ. του τρόπου, **magno:** επιθετ. προσδ. στο dolore.

«*et delictum punire parat*»: κύρια πρόταση

parat: ρήμα, (**Brutus ενν.**): υποκ., **punire:** τελ. απαρεμφ., αντ. στο parat, (**Brutus ενν.**): υποκ. του punire (ταυτοπροσωπία), **delictum:** αντικ. του punire.

«*Populum concitat* »: κύρια πρόταση

concitat: ρήμα, (**Brutus ενν.**): υποκ., **populum:** αντικ στο concitat.

«*et Tarquinio imperium adimit* »: κύρια πρόταση

adimit: ρήμα, (**Brutus ενν.**): υποκ., **Tarquinio:** εμμ.αντικ στο adimit, **imperium:** αμ.αντικ. στο adimit.

«*Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum deligere constituit.*»: κύρια πρόταση

constituit: ρήμα, **populus:** υποκ., **Romanus:** επιθετ. προσδ. στο populus, **liber:** επιρρ. κατηγορουμ.. του τρόπου στο populus, **iam:** επιρρ. προσδ. του χρόνου, **deligere:** τελ. απαρεμφ., αντ. στο constituit, **populus:** υποκ. του deligere(ταυτοπροσωπία), **consules:** αντικ. στο deligere, **duo:** επιθετ. προσδ. στο consules, **Iunium Brutum, Tarquinium Collatinum:** επεξηγήσεις στο duo consules.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων με το ρήμα στον ενεστώτα. Προσοχή στον τονισμό!

perditis / invenimus / punio / adimunt / deligunt / extrahitis

II. Να συμπληρωθούν οι απαρεμφατικοί τύποι στις παρακάτω προτάσεις και να χαρακτηριστούν τα απαρέμματα:

extrahere(τελ.) / adimere(τελ.) / advenire(ειδ.) / restituere(τελ.)

III. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων στην άσκηση I με το ρήμα στον παρατατικό. Προσοχή στον τονισμό!:

perdebatis / inveniebamus / puniebam / adimebant / deligebant / extrahebatis

IV. Να τοποθετηθεί ο σωστός τύπος της αντωνυμίας ipse δίπλα στην προσωπική αντωνυμία. π.χ. se interficit : se ipsum (ipsam) interficit

me	ipsum	(ipsam)	amo	nos	ipsos	(ipsas)	amamus
te	ipsum	(ipsam)	amas	vos	ipsos	(ipsas)	amatis
se	ipsum	(ipsam)	amat	se	ipsos	(ipsas)	amant

V. Hic modus, illud delictum: Να κλιθούν μαζί.

	SINGULARIS		PLURALIS	
Nom.	hic modus	illud delictum	hi modi	illa delicta
Gen.	huis modi	illius delicti	horum modorum	illorum delictorum
Dat.	huic modo	illi delicto	his modis	illis delictis
Acc.	hunc modum	illud delictum	hos modos	illa delicta
Voc.	- (mode)	- (delictum)	- (modi)	- (delicta)
Abl.	hoc modo	illo delicto	his modis	illis delictis

IV. Να μεταφραστούν οι παρακάτω προτάσεις στα λατινικά.

Romani duo consules deligere constituunt.
 Brutus populo iniuriam aperit et regem punit.

ΜΑΘΗΜΑ X

LECTIO DEXIMA

Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑ

Aeneas bellum ingens geret in Italia. Populus feroces contundet, mores eis imponet et moenia condet. Tu Aeneam ad caelum feres. Postea Iulus, Aeneae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Ilii duos filios, Romulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Romulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appelebit. Romanis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iulo ortus, Belli claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aeneam, in caelo accipies.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Aeneas bellum ingens geret in Italia. Populus feroces contundet, imponet eis mores et condet moenia. Tu ad caelum feres Aeneam. Postea Iulus, filius Aeneae, transferet regnum ab Lavinio et muniet Albam Longam. Post trecentos annos Ilii pariet duos filios, Romulum et Remum, quos lupa nutriet. Romulus condet moenia Martia Romanosque appellabit de suo nomine. Erit Romanis imperium sine fine. Caesar Augustus, ortus ab Iulo, claudet portas Belli et restituet regnum Saturnium. Tu accipies hunc in caelo, ut Aeneam.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Αινείας πόλεμο φοβερό θα κάνει στην Ιταλία. Άγριους λαούς θα συντρίψει, θα επιβάλει σ' αυτούς ήθη και θα χτίσει τείχη. Εσύ θα αποθεώσεις τον Αινεία. Αργότερα ο Ιούλιος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα. Μετά από τριακόσια χρόνια η Ίλια θα γεννήσει δύο γιούς, το Ρωμόλο και το Ρώμο, τους οποίους λύκαινα θα αναθρέψει. Ο Ρωμόλος θα χτίσει τα τείχη του Άρη και τους Ρωμαίους θα ονομάσει από το ονομά του. Θα υπάρχει στους Ρωμαίους εξουσία χωρίς τέλος. Ο Καίσαρας Αύγουστος, που κατάγεται από τον Ίουλο, θα κλείσει τις πόρτες του Πολέμου και αποκαταστήσει τη βασιλεία του Κρόνου. Εσύ θα υποδεχτείς αυτόν στον ουρανό, όπως τον Αινεία.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- geret:** γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. *gero, gessi, gestum, gerere* 3: κάνω.
contundet: γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. *contundo, contudi, contusum, contundere* 3: συντρίβω.
imponet: γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. *impono, imposui, impositum, imponere* 3: επιβάλλω.
condet: γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. *condo, condidi, conditum, condere* 3: κτίζω.
feres: β' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. *Fero, tuli, latum, ferre*: φέρνω.

transferre:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>transfero, transtuli, translatum, transferrre</i> : μεταφέρω.
muniet:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>munio, munivi(-ii)i, munitum, munire</i> 4: οχυρώνω.
pariet:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>pario, peperii, partum(μτχ. μελ. pariturus), parere</i> 3: γεννώ.
nutriet:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>nutrio, nutriv(i)-ii, nutritum, nutrire</i> 4: ανατρέφω.
appellabit:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>appello, -avi, -atum, are</i> 1: ονομάζω.
erit:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse</i> 3: είμαι.
ortus:	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. της μτχ. παθητ. παρακειμ. του αποθετικού ρημ. <i>orior, ortus sum (μτχ. μελ. oriturus), oriri</i> 4: γεννιέμαι.
claudet:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>claudio, clausi, clausum, claudere</i> 3: κλείνω.
restituēt:	γ' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>restituo, restitui, restitutum, restituere</i> 3: αποκαθιστώ.
accipies:	β' ενικ. οριστ. μελλ. του ρημ. <i>accipio, accepi, acceptum, accipere</i> 3: δέχομαι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Aeneas:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Aeneas -ae</i> , αρσ. α': ο Αινείας.
bellum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ. β': πόλεμος.
Italia:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Italia -ae</i> , θηλ. α': η Ιταλία.
populos:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>populus -i</i> , αρσ. β': λαός.
mores:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>mos, moris</i> , αρσ. γ': έθιμο.
moenia:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>moenia, moenium</i> , ουδ. γ': τείχη(μόνο στον πληθυντικό).
caelum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>caelum -i</i> , ουδ. β': ουρανός (το ουσιαστικό είναι ετερογενές και στον πληθ. κλίνεται ως αρσενικό <i>caeli -orum</i>).
Iulius:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Iulus -i</i> , αρσ. β': ο Ίουλος.
filius:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>filius -ii(-i)</i> , αρσ. β': γιος.
regnum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>regnum -i</i> , ουδ. β': βασιλείο.
Lavinio:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Lavinium -ii(-i)</i> , ουδ. β': το Λαβίνιο.
Albam	
Longam:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Alba -ae, Longa -ae</i> θηλ. α': η Άλβα Λόγγα.
annos:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>annus -i</i> , αρσ. β': χρόνος.
Romulum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Romulus -I</i> , αρσ. β': ο Ρωμύλος.
Remum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Remus -i</i> , αρσ. β': ο Ρώμος.
lupa:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>lupa -ae</i> , θηλ. α': λύκαινα.
Romanos:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>Romanus -i</i> , αρσ. β': ο Ρωμαίος.
nomine:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>nomen, nominis</i> , ουδ. γ': όνομα.
imperium:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>imperium, -ii(-i)</i> , ουδ. β': εξουσία.
fine:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>finis, finis</i> , αρσ. γ': τέλος (το ουσιαστικό είναι ετερόσημο γιατί στον πληθ. <i>fines, finis</i> : σύνορα, όρια) .
Caesar:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Caesar, Caesaris</i> , αρσ. γ': ο Καίσαρας.
Augustus:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Augustus -i</i> , αρσ. β': ο Αύγουστος.
Belli:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Bellum -i</i> , ουδ. β': ο Πόλεμος.

portas: αιτιατ. πληθ. του ουσ. *porta, -ae*, θηλ. α': πόρτα.
regnum: αιτιατ. ενικ. του ουσ. *regnum -i*, ουδ. β': βασίλειο.

ΕΠΙΘΕΤΑ

ingens: αιτιατ. ενικ. γεν. ουδ. του τριγενούς και μονοκατάληκτου τριτοκλ. επιθετ. *ingens, ingentis*: πελώριος.
feroces: αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του τριγενούς και μονοκατάληκτου τριτοκλ. επιθετ. *ferox, ferocis*: άγριος.
trecentos: αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του απόλυτου αριθμητικού επιθετ. *trecenti -ae -a*: τριακόσιοι -ες -α.
duos: αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. του απόλυτου αριθμητικού επιθετ. *duo, duae, duo*: δύο.
Martia: αιτιατ. πληθ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. *Martius -a -um*: του Άρη.
Saturnium: αιτιατ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. *Saturnius -a -um*: του Κρόνου.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

eis: δοτ. πληθ. γεν. αρσ. της οριστικής αντων. *is, ea, id*: αυτός -ή -ό.
tu: ονομ. ενικ. γεν. θηλ. της προσωπικής αντων. β' προσώπου *tu*: εσύ.
quos: αιτιατ. πληθ. γεν. αρσ. της αναφορικής αντων. *qui, quae, quod*: ο οποίοςς .
suo: αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. της κτητικής αντων. γ' προσώπου *suus -a -um*: δικός -ή -ό του.
hunc: αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. της δεικτικής αντων. *hic, haec, hoc*: αυτός .

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Aeneas bellum ingens geret in Italia*»: κύρια πρόταση
geret: ρήμα, **Aeneas**: υποκ., **bellum**: αντικ στο geret, **ingens**: επιθετ. προσδ. στο bellum, **in Italia**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Populus feroces contundet*»: κύρια πρόταση
contundet: ρήμα, (**Aeneas** ενν.): υποκ., **populus**: αντικ. στο contundet, **feroces**: επιθετ. προσδ. στο populos.

«*mores eis imponet*»: κύρια πρόταση
imponet: ρήμα, (**Aeneas** ενν.): υποκ., **mores**: άμ. αντικ. στο imponet, **eis**: έμμ. αντικ. στο imponet.

«*et moenia condet*»: κύρια πρόταση
condet: ρήμα, (**Aeneas** ενν.): υποκ., **moenia**: αντικ. στο condet.

«*Tu Aeneam ad caelum feres*»: κύρια πρόταση
feres: ρήμα, **tu**: υποκ., **Aeneam**: αντικ. στο feres, **ad caelum**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*Postea Iulius, Aeneae filius, regnum ab Lavinio transferet*»: κύρια πρόταση

transferet: ρήμα, **Iulus:** υποκ., **filius:** παραθεση στο Iulius, **Aeneae:** γεν. κτητ. στο filius, **regnum:** αντικ στο transferet, **ab Lavinio:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **postea:** επιρρ. προσδ. χρόνου.

«*et Albam Longam muniat*»: κύρια πρόταση

muniat: ρήμα, (**Iulius ενν.**): υποκ., **Albam Longam:** ανικ. στο muniat .

«*Post trecentos annos Ilia duos filios, Romulum et Remum, pariet*»: κύρια πρόταση
pariet: ρήμα, **Ilia:** υποκ., **filios:** αντ. στο pariet, **duos:** επιθετ. προσδ. στο filios, **Romulum, Remum:** επεξηγήσεις στο duos filios, **post annos:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει χρόνο, **trecentos:** επιθετ. προσδ. στο annos.

«*quos lupa nutriet*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση,
προσδιοριστική στο filios

nutriet: ρήμα, **lupa:** υποκ., **quos:** αντικ. στο nutriet.

«*Romulus moenia Martia condet*»: κύρια πρόταση

condet: ρήμα, **Romulus:** υποκ. **moenia:** αντικ. στο condet, **Martia:** επιθετ. προσδ. στο moenia .

«*Romanosque de suo nomine appellabit*»: κύρια πρόταση

appellabit: ρήμα, (**Romulus ενν.**): υποκ., **Romanos:** αντ. στο appellabit, **de nomine:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει προέλευση, **suo:** επιθετ. προσδ. στο nomine.

«*Romanis imperium sine fine erit*»: κύρια πρόταση

erit: ρήμα, **imperium:** υποκ., **Romanis:** δοτ. προσωπ. κτητ., **sine fine:** εμπροθ. προσδ. τρόπου ή έλλειψης.

«*Caesar Augustus, ab Iulo ortus, Belli portas claudet*»: κύρια πρόταση

claudet: ρήμα, **Caesar Augustus:** υποκ., **ortus:** επιθετ. μετχ., παράθεση στο Caesar Augustus, **ab Iulo:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει καταγωγή, **portas:** αντικ. στο claudet, **Belli:** γεν. κτητ. στο portas.

«*et Saturnium regnum restituet*»: κύρια πρόταση

restituet: ρήμα, (**Caesar Augustus ενν.**): υποκ., **regnum:** αντικ. στο restituet, **Saturnium:** επιθετ. προσδ. στο regnum.

«*Hunc tu ... in caelo accipies*»: κύρια πρόταση

accipies: ρήμα, **tu:** υποκ., **hunc:** αντ. στο accipies, **in caelo:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*ut Aeneam*»: κύρια πρόταση

(**accepisti ενν.**) : ρήμα, (**tu ενν.**): υποκ., **Aeneam:** αντικ. στο accepisti.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν τα κενά των καταλήξεων με το ρήμα στον απλό μέλλοντα. Προσοχή στον τονισμό!

geram / condundemus / imponent/ munies / erunt claudam/ restitues / accipiet

II. Να συμπληρωθούν οι καταλήξεις του fero και transfero:

transferre / ferebat / transfert / trasferimus

III. Bellum ingens, populus ferox: να κλιθούν μαζί.

SINGULARIS

Nom.	bellum	ingens	populus	ferox
Gen.	belli	ingentis	populi	ferocis
Dat.	bello	ingenti	populo	feroci
Acc.	bellum	ingens	populum	ferocem
Voc.	bellum	ingens	popule	ferox
Abl.	bello	ingentis	populo	feroci

PLURALIS

Nom.	bella	ingentia	populi	feroces
Gen.	bellorum	ingentium	populorum	ferocium
Dat.	bellis	ingentibus	populis	ferocibus
Acc.	bella	ingentia	populos	feroces
Voc.	bella	ingentia	populis	feroces
Abl.	bellis	ingentibus	populi	ferocibus

IV. Να συνταχθούν οι προτάσεις: mores eis imponet. Romanis imperium sine fine erit.

Βλέπε συντακτική ανάλυση.

V. Aeneam και Aenean : ποια από τις δύο καταλήξεις έχει ελληνική προέλευση;

Η κατάληξη –an (Aenean<Αινείαν)

IV. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις.

Brutus populum concitabit et Tarquinio imperium adimet.
Romani duo(s) consules deligere constituent.

ΜΑΘΗΜΑ XI

LECTIO UNDECIMA

Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Postquam complevit XIV annos in Italia complevit, Carthaginienses eum in Africam revocaverunt. Ibi Hannibal cum Romanis bellum componere frustra cupivit. Denique cum P. Scipione, apud Zamam dimicavit, sed Romani victoriam reportaverunt.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Caarthaginiensis, VI et XX annos natus, superavit bello omnes gentes Hispaniae et expugnavit vi Saguntum. Postea transit cum elephantis Alpes, quae seiungunt Italiam ab Gallia. Ubi fuit in Italia, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas profligavit et delevit copias Romanorum. Populus Romanus audivit pavidus cladem Cannensem. Hannibal in agro Falerno se expedivit ex insidiis Fabii Maximi. Postquam complevit XIV annos in Italia, Carthaginienses eum revocaverunt in Africam. Ibi Hannibal frustra cupivit componere bellum cum Romanis. Denique dimicavit apud Zamam cum P. Scipione, sed Romani reportaverunt victoriam.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, είκοσι έξι χρόνων, νίκησε σε πόλεμο όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία τον Σάγουντο. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κοντά στον Τάκινο, στον Τρεβία, στην Τρασιμένη και στις Κάννες κατατρόπωσε και εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων. Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή των Καννών. Ο Αννίβας στο Φαλέρνο αγρό ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιδίωξε να τελειώσει τον πόλεμο με τους Ρωμαίους. Τελικά αγωνίστηκε κοντά στη Ζάμα εναντίον του Π. Σκιπίωνα, αλλά οι Ρωμαίοι κέρδισαν η νίκη.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

natus: ονομ. ενικ., γεν. αρσ. της μηχ. παθ. παρακ. του αποθ. ρημ. *nascor, natus sum* (μηχ μελλ. *nasciturus*), *nasci* 3: γεννιέμαι.

<u>expugnavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>expugno, -avi, -atum, -are 1:</i> κυριεύω.
<u>superavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>supero, -avi, -atum, -are 1:</i> νικώ.
<u>seiungunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρημ. <i>seiungo, -nxi, -nctum, -ngere 3:</i> χωρίζω.
<u>transiit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>transeo, -ii(-ivi), transitum, transire</i> : διέρχομαι.
<u>fuit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του βοηθητικού ρημ. <i>sum, fui, -, esse:</i> είμαι.
<u>profligavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>profligo, -avi, -atum, -are 1:</i> κατατροπώνω.
<u>delevit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>deleo, -evi, -etum, -ere 2:</i> καταστρέφω, σκοτώνω.
<u>audivit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>audio, audivi(-ii), auditum, audire 4:</i> ακούω.
<u>expedivit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>expedio, -ivi(-ii), -itum, -ire 4:</i> απελευθερώνω.
<u>complevit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>compleo, -evi, -etum, -ere 2:</i> συμπληρώνω.
<u>revocaverunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>revoco, -avi, -atum, -are 1:</i> ανακαλώ.
<u>componere:</u>	απαρέμφ. ενεστ. του ρημ. <i>compono, -posui, -positum, -ponere 3:</i> συντάσσω.
<u>cupivit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>cupio, cupivi, cupitum, cupere 3*:</i> επιθυμώ.
<u>dimicavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>dimico, -avi, -atum, -are 1:</i> αγωνίζομαι.
<u>reportaverunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρακ. του ρημ. <i>reporto, -avi, -atum, -are 1:</i> κερδίζω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Hannibal:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Hannibal, Hannibalis</i> , αρσ. γ': ο Αννίβας.
<u>dux:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>dux, ducis</i> , αρσ. γ': αρχηγός.
<u>annos:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>annus -i</i> , αρσ. β': χρόνος, έτος.
<u>gentes:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>gens, gentis</i> , θηλ. γ': λαός.
<u>Hispaniae:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Hispania, -ae</i> , θηλ. α': η Ισπανία.
<u>bello:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ. β': πόλεμος.
<u>Saguntum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Saguntum -i</i> , ουδ. β': το Σάγουντο.
<u>vi:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>vis</i> , θηλ. γ': δύναμη.
<u>Alpes:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>Alpes -ium</i> , θηλ. γ': οι Άλπεις (μόνο πληθ.).
<u>Italiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Italia -ae</i> , θηλ. α': η Ιταλία.
<u>Gallia:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Gallia -ae</i> , θηλ. α': Γαλατία.
<u>elephantis:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>elephantus -i</i> , αρσ. β' και <i>elephas -ntis</i> , αρσ. γ': ελέφαντας.
<u>Ticinum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Ticinus -i</i> , αρσ. β': Τίκινος.
<u>Trebiam:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Trebia -ae</i> , αρσ. β': Τρεβίας.
<u>Trasumenum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Trasumenus -i</i> , αρσ. β': αρσ. β': Τρασιμένη.

<u>copias:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>copia-arum</i> , θηλ. α': στρατιωτικές δυνάμεις. (<i>copia-ae</i> : αφθονία, πλούτος)
<u>populus:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>populus-i</i> , αρσ. β': λαός.
<u>cladem:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>clades-is</i> , θηλ. γ': καταστροφή.
<u>agro:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>ager, agri</i> , αρσ. β': αγρός.
<u>insidiis</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>insidiae-arum</i> , θηλ. α'. Το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.
<u>annos</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>annus-i</i> , αρσ. β': χρόνος.
<u>Africam</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Africa-ae</i> , θηλ. α': Αφρική.
<u>victoriam</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>victoria-ae</i> , θηλ. α': νίκη.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>Carthaginiensis:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>Carthaginiensis -is -e</i> : Καρχηδόνιος.
<u>omnes:</u>	αιτιατ. πληθ. γεν. θηλ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>omnis -is -e</i> : όλος.
<u>Cannensem:</u>	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>Cannensis -is -e</i> : των Καννών.
<u>pavidus:</u>	ονομ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>pavidus -a -um</i> : έντρομος.
<u>Falerno:</u>	αφαιρ. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>Falernus -a -um</i> : Φαλερνός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>quae:</u>	ονομ. πληθ. γεν. θηλ. της αναφορικής αντων. <i>qui, quae, quod</i> : ο οποίος -α -ο.
<u>se:</u>	αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. Της προσωπικής αντων. γ' προσώπου: τον εαυτό του.
<u>eum:</u>	αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. της οριστικής- επαναληπτικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός -ή -ό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Hannibal, dux Caarthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit*»: κύρια πρόταση

superavit:ρήμα, **Hannibal**: υποκ., **dux**: παράθεση στο Hannibal, **Carthaginiensis**: επιθετ. προσδ. στο dux, **natus**: επιθετική μτχ σε θέση παράθεσης στο Hannibal(ή χρονική μτχ που δηλώνει το προτερόχρονο), **annos**: αιτιατική του χρόνου που δηλώνει χρονική διάρκεια, **VI et XX**: επιθετ. προσδ. στο annos, **gentes**: αντικ. του superavit, **omnes**: επιθετ. προσδ. στο gentes, **Hispaniae**: γεν. κτητ. στο gentes, **bello**: αφαιρ. του τρόπου.

«*et Saguntum vi expugnavit*»: κύρια πρόταση

expugnavit: ρήμα,(**Hannibal** ενν.): υποκ., **Saguntum**: αντικ. στο expugnavit, **vi**: αφαιρ. του τρόπου.

«*Postea Alpes...cum elephantis transiit*»: κύρια πρόταση

transiit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., **Alpes:** αντικ. στο transiit, **cum elephantis:** εμπρόθ. προσδ. συνοδείας, **postea:** επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*quae Italiam ab Gallia seiungunt*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο Alpes

seiungunt: ρήμα, **quae:** υποκ., **Italiam:** αντικ. στο seiungunt, **ab Gallia:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση.

«*ubi in Italia fuit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση που δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν

fuit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., **in Italia:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit*»: κύρια πρόταση

profligavit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., **copias:** αντικ. στο profligavit, **Romanorum:** γεν. κτητ. στο copias, **apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum, Cannas:** εμπροθ. προσδ. τόπου, που δηλώνουν το πλησίον.

«*et delevit*»: κύρια πρόταση

delevit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., (**copias** ενν.): αντικ. στο delevit.

«*Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit*»: κύρια πρόταση

audivit: ρήμα, **populus:** υποκ., **Romanus:** επιθετ. προσδ στο populus, **cladem:** αντικ. στο audivit, **Cannensem:** επιθετ. προσδ. στο cladem, **pavidus:** επιρρ. κατηγορουμ. του τρόπου στο populus.

«*In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit*»: κύρια πρόταση
expedivit: ρήμα, **Hannibal:** υποκ., **se:** αντικ. στο expedivit, **ex insidiis:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **Fabii Maximi:** γεν. υποκειμενική. στο insidiis, **in agro:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **Falerno:** επιθετ. προσδ. στο agro.

«*Postquam complevit XIV annos in Italia complevit*»: δευτερ. χρονική πρόταση, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν

complevit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., **annos:** αντικ. στο complevit, **XIV(quattuor - decim):** επιθετ. προσδ. στο annos, **in Italia:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Carthaginienses eum in Africam revocaverunt*»: κύρια πρόταση

revocaverunt: ρήμα, **Carthaginienses:** υποκ., **eum:** αντικ. στο revocaverunt, **in Africam:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*Ibi Hannibal cum Romanis bellum componere frustra cupivit*»: κύρια πρόταση
cupivit: ρήμα, **Hannibal:** υποκ., **componere:** τελ. απαρέμφ., αντικ. στο cupivit, **Hannibal:** ενν. Υποκ. στο componere (ταυτοπροσωπία), **bellum:** αντικ. στο componere, **cum Romanis:** επιρρ. προσδ. που δηλώνει εναντίωση, **frustra:** επιρρ. προσδ. του τρόπου, **ibi:** επιρρ. προσδ. του τόπου.

«*Denique cum P. Scipione apud Zamam dimicavit*»: κύρια πρόταση

dimicavit: ρήμα, (**Hannibal** ενν.): υποκ., **cum P. Scipione:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει εχθρική διάθεση, **apud Zamam:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει το πλησίον, **denique:** επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*sed Romani victoriam reportaverunt*»: κύρια πρόταση
reportaverunt: ρήμα, **Romani:** υποκ., **victoriam:** αντικ. στο reportaverunt.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

**I. Να συμπληρωθούν οι σωστές καταλήξεις του παρακείμενου.
 Προσοχή στον τονισμό!**

Expugnauerunt / superavimus / transierunt / profligavistis / delevistis / complevistis
 fuerunt / revocavimus / dimicavistis

**II. Να σχηματιστούν τρεις προτάσεις με τα ρήματα: transfero, claudio, compono
 στο απαρέμφατο, με ρήμα εξάρτησης το cupio.**

Cupit castra transferre.
 Cupiebat Belli portas claudere.
 Cupivit bellum componere.

III. Omnes gentes: να κλιθούν μαζί.

	<u>SINGULARIS</u>	<u>PLURALIS</u>
Nom.	omnis gens	omnes gentes
Gen.	omnis gentis	omnium gentium
Dat.	omni genti	omnibus gentibus
Acc.	omnem gentem	omnes gentes/ gentis
Voc.	omnis gens	omnes gentes
Abl.	omni gente	omnibus gentibus

IV. Να τονιστούν οι λέξεις.

Hannibal_is, Hispani_ae, elephas, Trebi_am, Ticin_um.

V. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι τύποι vi (πρβ. βία είλον το χωρίον), cum elephantis (πρβ. κατέπλευσαν ναυσίν είκοσι).

vi: αφαιρ. του τρόπου στο expugnavit.
cum elephantis: εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει συνοδεία στο transiit.

VI. Να συμπληρωθεί το postquam ή το ubi:

Postquam / ubi / Postquam

ΜΑΘΗΜΑ XII

LECTIO DUODECIMA

Ο ΥΠΑΤΟΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΚΥΛΑΚΙ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ

Lucio Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut donum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est», inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater», respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amabat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclari triumphi animo praesumpsit.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Lucio Aemilio Paulo consuli iterum obtigit gerere bellum cum Perse rege. Ut rediit donum ad vesperum, filiola eius Tertia, quae erat admodum parvula tum, cucurrit ad complexum patris. Pater dedit filiae osculum sed animadvertit eam esse tristiculam. Inquit «Quid est, mea Tertia? Cur es tristis? Quid accidit tibi?» Illa respondit «Mi pater, Persa periit». Catellus enim perierat eo nomine, quem puella amabat multum. Tum pater dixit Tertiae «accipio omen». Sic praesumpsit animo spem praeclari triumphi ex fortuito dicto.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στο Λεύκιο Αιμίλιο Παύλο, ύπατο για δεύτερη φορά, έλαχε να κάνει πόλεμο εναντίον του Περσέα του βασιλιά. Μόλις γύρισε σπίτι του το βραδάκι, η κορούλα του Τερτία, η οποία ήταν πολύ μικρούλα τότε, έτρεξε στην αγκαλιά του πατέρα. Ο πατέρας της έδωσε ένα φιλί αλλά παρατήρησε ότι ήταν λίγο στεναχωρημένη. Είπε: «Τι τρέχει, Τερτία μου; Γιατί είσαι στεναχωρημένη; Τι σου συμβαίνει; Εκείνη απάντησε: «Πατέρα μου, πέθανε ο Πέρσης». Πράγματι είχε πεθαίνει ένα σκυλάκι με αυτό το όνομα, που η κοπέλα το αγαπούσε πολύ. Τότε ο πατέρας είπε στη Τερτία: «Δέχομαι τον οϊωνό.» Έτσι προγεύτηκε στην ψυχή του την ελπίδα περίλαμπρου θριάμβου χάρη σε ένα τυχαίο λόγο.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

gerere:	απαρ. ενεστ. του ρήμ. <i>gero, gessi, gestum, gerere</i> 3: διεξάγω, κάνω.
obtigit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του απρόσ. ρήμ. <i>obtingit, obtigit, -, obtingere</i> 3: λαχάινει να, συμβαίνει.
rediit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ανώμ. ρήμ. <i>redeo, -ii, (-ivi), -itum, -ire:</i> επιστρέφω.
erat:	γ' ενικ. οριστ. παρατ. του βοηθητ. ρήμ. <i>sum, fui, --, esse:</i> είμαι.
cucurrit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ., <i>curro, cucurri, cursum, currere</i> 3: τρέχω.
dedit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>do, dedi, datum, dare</i> 1: δίνω.
animadvertit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>animadverto, -verti, -versum, -vertere</i> 3: παρατηρώ.
esse:	απαρέμφ. ενεστ. του βοηθητ. ρήμ. <i>sum, fui, --, esse:</i> είμαι.

est:	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του βοηθητ. ρήμ. <i>sum, fui, --, esse</i> : είμαι.
inquit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ελλειπτ. ρήμ. <i>inquam</i> : λέγω.
es:	β' ενικ. οριστ. ενεστ. του βοηθητ. ρήμ. <i>sum, fui, --, esse</i> : είμαι.
accidit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>accidit, accidit, --, accidere 3</i> : συμβαίνει.
respondit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>respondeo, respondi, responsum, respondere 2</i> : απαντώ, αποκρίνομαι.
periit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ανώμ. ρήμ. <i>pereo, -ii, (-ivi), -itum, -ire</i> : χάνομαι, πεθαίνω.
perierat:	γ' ενικ. οριστ. υπερσυντ. του ανώμ. ρήμ. <i>pereo, -ii (-ivi), -itum, -ire</i> : χάνομαι, πεθαίνω.
amabat:	γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρήμ. <i>amo, -avi, -atum, -are 1</i> : αγαπώ.
accipio:	α' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>accipio, accepi, acceptum, accipere 3*</i> : δέχομαι.
dixit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>dico, dixi, dictum, dicere 3</i> : λέω.
praesumpsit:	γ' ενικ. οριστ. παρακειμ. του ρήμ. <i>praesumo, -sumpsi, -sumptum, -sumere 3</i> : προγεύομαι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

L. Aemilio Paulo:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>Lucius -ii (-i)</i> , αρσ. β' / <i>Aemilius -ii, -i</i> , αρσ. β', / <i>Paulus -i</i> , αρσ. β': ο Λεύκιος Αιμίλιος Παύλος.
consuli:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>consul, consulis</i> , αρσ. γ': ύπατος.
bellum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ. β': πόλεμος.
Perse:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Perses -ae</i> , αρσ. α': ο Περσέας.
rege:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>rex, regis</i> , αρσ. γ': βασιλιάς.
vesperum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>vesper, vesperi</i> , αρσ. β': βράδυ.
filiola:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>filiola -ae</i> , θηλ. α': κορούλα.
Tertia:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Tertia -ae</i> , θηλ. α': η Τέρτια.
complexum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>complexus, complexus</i> , αρσ. δ': αγκαλιά.
patris:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>pater, patris</i> , αρσ. γ': πατέρας.
filiae:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>filia -ae</i> , θηλ. α': κόρη.
osculum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>osculum -i</i> , ουδ. β': φιλή.
Persa:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Persa -ae</i> , αρσ. α': ο Πέρσης.
catellus:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>catellus -i</i> , αρσ. β': σκυλάκι.
nomine:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>nomen, nominis</i> , ουδ. γ': όνομα.
puella:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>puella -ae</i> , θηλ. α': κορίτσι.
omen:	αιτιατ. ενικ. ουσ. <i>omen, ominis</i> , ουδ. γ': οϊωνός.
dicto:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>dictum -i</i> , ουδ. β': λόγος.
animo:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>animus -i</i> , αρσ. β': ψυχή.
spem:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>spes, spei</i> , θηλ. ε': ελπίδα.
triumphi:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>triumphus -i</i> , αρσ. β': θρίαμβος.

ΕΠΙΘΕΤΑ

parvula:	ονομ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>parvulus -a -um</i> : μικρούλης (υποκοριστικό του <i>parvus -a -um</i>).
tristiculam:	αιτιατ. ενικ. γεν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>tristiculus -a -um</i> : λυγάκι

θλιμμένος (υποκοριστικό του *tristis -is -e*).

- tristis:** ονομ. ενικ. γεν. θηλ. του τριτόκλ. επιθετ. *tristis -is -e*: λυπημένος.
fortuito: αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. *fortuitus -a -um*: τυχαίος.
praeclari: γεν. ενικ. γεν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. *praeclarus -a -um*: περίλαμπρος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

- eius:** γεν. ενικ., γεν. αρσ. της οριστική – επαναληπτική αντων. *is, ea, id*: αυτός –ή –ό.
quae: ονομ. ενικ. γεν. θηλ. της αναφορικής αντων. **qui, quae, quod**: ο οποίος –α –ο.
eam: αιτιατ. ενικ., γεν. θηλ. της οριστικής- επαναληπτικής. αντων. *is, ea, id*: αυτός –ή –ό.
quid: ονομ. ενικ. γεν. ουδ. της ερωτηματικής αντων. **quis, quis, quid**: ποιος –α –ο.
mea: κλητ. ενικ. γεν. θηλ. της κτητικής αντων, α΄ προσ. *meus -a -um*: δικός –ή –ό μου.
quid: ονομ. ενικ. γεν. ουδ. της ερωτηματικής αντων. **quis, quis, quid**: ποιος –α –ο.
tibi: δοτ. ενικ. γεν. θηλ. της προσωπικής αντων. β΄ προς. tu: εσύ.
mi: κλητ. ενικ., γεν. αρσ. της κτητικής αντων. α΄ προς. *meus -a -um*: δικός –ή –ό μου.
illa: ονομ. ενικ. γεν. θηλ. της δεικτικής αντων. *ille, illa, illud*: εκείνος –η –ο.
eo: αφαιρ. ενικ. γεν. ουδ. της οριστικής επαναληπτική αντων. *is, ea, id*: αυτός –ή –ό.
quem: αιτιατ. ενικ. γεν. αρσ. της αναφορικής αντων. **qui, quae, quod**: ο οποίος –α –ο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Lucio Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Pers rege gerere obtigit*»:

κύρια πρόταση

obtigit: ρήμα απρός, **Lucius Aemilius Paulus:** ενν. υποκ. του gerere, **consuli:** παράθεση στο Lucio Aemilio Paulo, **gerere:** υποκ. ρήμ., **Lucio Aemilium Paulum:** δοτ. προσωπ. από το απρός. ρήμα obtigit, **bellum:** αντικ. στο gerere, **cum Perse:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει εχθρική διάθεση, **rege:** παράθεση στο Perse, **iterum:** επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*ut domum ad vesperum rediit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση

rediit: ρήμα, **Lucio Aemilio Paulo:** ενν. υποκ., **domum:** επιρρ. αιτιατική που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **ad vesperum:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει χρόνο.

«*filiola eius Tertia ... ad complexum patris cucurrit*»: κύρια πρόταση

cucurrit: ρήμα, **filiola:** υποκ., **eius:** γεν. κτητ. στο filiola, **Tertia:** επεξήγηση στο filiola, **ad complexum:** εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση, **patris:** γεν. κτητ. ή αντικειμενική στο complexum.

«*quae tum erat admodum parvula*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο filiola

erat: ρήμα, **quae:** υποκ., **parvula:** κατηγορουμ. στο quae, **tum:** επιρρ. προσδ. του χρόνου, **admodum:** επιρρ. προσδ. του ποσού.

«*pater filiae osculum dedit*»: κύρια πρόταση

dedit: ρήμα, **pater:** υποκ., **osculum:** αμ. αντικ. στο dedit, **filiae:** έμμ. αντικ. στο dedit.

«*sed animadvertit eam esse tristiculam*»: κύρια πρόταση

animadvertit: ρήμα, **pater:** ενν. υποκ., **esse:** ειδ. απαρέμφ., αντικ. στο animadvertit, **eam:** υποκ. στο esse (ετεροπροσώπια), **tristiculam:** κατηγορουμ. στο eam.

«*inquit*»: κύρια παρενθετική πρόταση

inquit: ρήμα, **pater:** ενν. υποκ.

«*quid est ... mea Tertia?*»: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση

est: ρήμα, **quid:** υποκ., **Tertia:** κλητ. προσφώνηση, **mea:** επιθετ. προσδ. στο Tertia.

«*cur tristis es?*»: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση

es: ρήμα, **tu:** ενν. υποκ., **tristis:** κατηγορουμ. στο tu.

«*quid tibi accidit?*»: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση

accidit: ρήμα, **quid:** υποκ., **tibi:** αντικ. στο accidit.

«*respondit illa*»: κύρια πρόταση

respondit: ρήμα, **illa:** υποκ.

«*mi pater ... Persa periit*»: κύρια πρόταση

periit: ρήμα, **Persa:** υποκ., **pater:** κλητ. προσφώνηση, **mi:** επιθετ. προσδ. στο pater.

«*perierat enim catellus eo nomine*»: κύρια πρόταση

perierat: ρήμα, **catellus:** υποκ., **nomine:** αφαιρ. της ιδιότητας, **eo:** επιθετ. προσδ. στο nomine.

«*quem puella multum amabat*»:

δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο catellus

amabat: ρήμα, **puella:** υποκ., **quem:** αντικ. στο amabat, **multum:** επιρρ. προσδ. του ποσού.

«*tum pater Tertiae dixit*»: κύρια πρόταση

dixit: ρήμα, **pater:** υποκ., **Tertiae:** έμμ. αντικ. στο dixit, **tum:** επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*omen accipio*»: κύρια πρόταση ως αμ. αντικ. στο dixit

accipio: ρήμα, **ego:** ενν. υποκ., **omen:** αντικ. στο accipio.

«*sic ex fortuito dicto spem praeclari triumphi animo praesumpsit*»: κύρια πρόταση

praesumpsit: ρήμα, **pater:** ενν. υποκ., **spem:** αντικ. στο praesumpsit, **triumphi:** γεν. αντικειμενική στο spem, **praeclari:** επιθετ. προσδ. στο triumphi, **animo:** αφαιρ. του τόπου, **sic:** επιρρ. προσδ. του τρόπου, **ex dicto:** εμπρόθ. προσδ. της αιτίας, **fortuito:** επιθετ. προσδ. στο dicto.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

**I. Να συμπληρωθούν οι σωστοί τύποι του παρακείμενου.
Προσοχή στον τονισμό!**

cucurrerunt / dedimus / animadvertistis / dixisti / accidit / respondimus

II. Να ξαναδιαβάσετε το μάθημα X με τα ρήματα στον αντίστοιχο τύπο του παρακειμένου.

gessit / contudit / imposuit / condidit / tulisti / transtulit / munivit / peperit / nutrit /
condidit / appellavit / fuit / clausit / restituit / accepisti.

III. Un ... cucurrit: Να συνταχθεί η περίοδος.

Βλέπε συντακτική ανάλυση

IV. Οι καταλήξεις –ulus (-olus) –a –um (parv-ulus, fili-ola), -culus –a –um (tristi –cula) είναι υποκοριστικές: δώστε μερικές υποκοριστικές καταλήξεις της αρχαίας ελληνικής.

-ίον (παιδίον), -ίσκος (νεανίσκος, οικίσκος), -ίδιον (οικίδιον, ξιφίδιον).

ΜΑΘΗΜΑ XIII

LECTIO TERTIA DECIMA

ΠΩΣ Η ΓΝΩΣΗ ΝΙΚΗΣΕ ΤΗ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerebat. Serena nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberales artes Galli aditum ad illustrem illam Paulianam victoriam dederunt. Quia ille metum exercitus Romani vicerat, imperator adversarios vincere potuit.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Sulpicius Gallus erat legatus Luci Aemili Pauli, qui gerebat bellum adversus Persen regem. Serena nocte luna subito defecerat; ob repentinum monstrum terror invaserat animos militum et exercitus amiserat fiduciam. Tum Sulpicius Gallus disputavit de ratione caeli et de statu ac motibus stellarum lunaeque eoque modo misit exercitum alacrem in pugnam. Sic liberales artes Galli dederunt aditum ad illam illustrem victoriam Paulianam. Quia ille vicerat metum Romani exercitus, imperator potuit vincere adversarios.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σουλπίκιος Γάλλος ήταν ύπαρχος του Λεύκιου Αιμίλιου Παύλου, ο οποίος έκανε πόλεμο εναντίον του Περσέα του βασιλιά. Μια ξάστερη νύχτα η σελήνη ξαφνικά είχε πάθει έκλειψη εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου θαύματος τρόμος είχε πιάσει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την εμπιστοσύνη του. Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος μίλησε για τη φύση του ουρανού και για τη θέση και τις κινήσεις των αστεριών και της σελήνης και μ' αυτό τον τρόπο έστειλε το στρατό πρόθυμο στη μάχη. Έτσι οι ελευθέρια τέχνες του Γάλλου άνοιξαν το δρόμο για κείνη την ένδοξη νίκη του Παύλου. Επειδή εκείνος είχε νικήσει το φόβο του Ρωμαϊκού στρατού, ο στρατηγός μπόρεσε να νικήσει τους εχθρούς.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- erat:** γ' εν. οριστ. παρατ. του βοηθητικού ρήμ. *sum, fui-, esse:* είμαι.
gerebat: γ' εν. οριστ. παρατ. του ρήμ. *gero, gessi, gestum, gerere 3:* κάνω.
defecerat: γ' εν. οριστ. υπεραστ. του ρήμ. *deficio, defeci, defectum, deficere 3*:* χάνομαι.
invaserat: γ' εν. οριστ. υπεραστ. του ρήμ. *invado, invasi, invasum, invadere 3:* καταλαμβάνω.
amiserat: γ' εν. οριστ. υπεραστ. του ρήμ. *amitto, amisi, amissum, amittere 3:* χάνω.
disputavit: γ' εν. οριστ. παρακ. του ρήμ. *disputo, disputavi, disputatum, disputare 1:* πραγματεύομαι, μιλώ για κάτι.

<u>misit:</u>	γ' εν. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>mitto, misi, missum, mittere</i> 3: στέλνω.
<u>dederunt:</u>	γ' πλ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>do, dedi, datum, dare</i> 1: δίνω.
<u>vicerat:</u>	γ' εν. οριστ. υπερσ. του ρήμ. <i>vinco, vici, victum, vincere</i> 3: νικώ.
<u>vincere:</u>	απαρεμφ.. εν. του ρήμ. <i>vinco, vici, victum, vincere</i> 3: νικώ.
<u>potuit:</u>	γ' εν. οριστ. παρακ. του ανώμαλου ρήμ. <i>possum, potui,-, posse</i> : μπορώ.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Sulpicius</u>	ονομ. εν. των ουσ. <i>Suplicius-ii (i)</i> , αρσ. β', <i>Gallus-ii</i> , αρσ. β': ο
<u>Gallus:</u>	Σουλπίκιος Γάλλος.
<u>legatus:</u>	ονομ. εν. του ουσ. <i>legatus-i</i> , αρσ. Β': ύπαρχος.
<u>Luci Aemili</u>	γεν. εν. των ουσ. <i>Lucius-ii (i)</i> , αρσ. β', <i>Aemilius-ii (i)</i> , αρσ. β', <i>Paulus</i>
<u>Pauli:</u>	-i, αρσ. β': ο Λεύκιος Αιμίλιος Παύλος.
<u>bellum:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>bellum-i</i> , ουδετ. β': ο πόλεμος.
<u>Perses:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>Perses-ae</i> , αρσ. α': ο Περσέας.
<u>regem:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>rex-regis</i> , αρσ. γ': ο βασιλιάς.
<u>nocte:</u>	αφαιρ. εν. του ουσ. <i>nox-noctis</i> , θηλ. γ': η νύχτα.
<u>luna:</u>	ονομ. εν. του ουσ. <i>luna-ae</i> , θηλ. α': η σελήνη.
<u>monstrum:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>monstrum-i</i> , ουδ. β': θέαμα παράξενο και φοβερό.
<u>terror:</u>	ονομ. εν. του ουσ. <i>terror-oris</i> , αρσ. γ': ο τρόμος.
<u>animos:</u>	αιτιατ. πλ. του ουσ. <i>animus-i</i> , αρσ. β': η ψυχή.
<u>militum:</u>	γεν. πλ. του ουσ. <i>miles-militis</i> , αρσ. γ': ο στρατιώτης.
<u>exercitus:</u>	ονομ. εν. του ουσ. <i>exercitus-exercitus</i> , αρσ. δ': ο στρατός.
<u>fiduciam:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>fiducia-ae</i> , θηλ. α': εμπιστοσύνη, αυτοπεποίθηση.
<u>ratione:</u>	αφαιρ. εν. του ουσ. <i>ratio-ionis</i> , θηλ. γ': η φύση.
<u>caeli :</u>	γεν. εν. του ουσ. <i>caelum-i</i> , ουδ. β': ο ουρανός. Το ουσ. αυτό είναι <i>ετερογενές</i> : στον πλ. <i>caeli-orum</i> , αρσ. β'.
<u>statu:</u>	αφαιρ. εν. του ουσ. <i>status-status</i> , αρσ. δ': η θέση.
<u>motibus:</u>	αφαιρ. εν. του ουσ. <i>motus-motus</i> , αρσ. δ': η κίνηση.
<u>stellarum:</u>	γεν. πλ. του ουσ. <i>stella-ae</i> , θηλ. α': το αστέρι.
<u>modo:</u>	αφαιρ. εν. του ουσ. <i>modus-i</i> , αρσ. Β': ο τρόπος.
<u>pugnam:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>pugna-ae</i> , θηλ. α': η μάχη.
<u>artes:</u>	ονομ. πλ. του ουσ. <i>ars-artis</i> , θηλ. γ: η τέχνη.
<u>aditum:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>aditus-aditus</i> , αρσ. δ': η προσέγγιση.
<u>victoriam:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>victoria-ae</i> , θηλ. α': η νίκη.
<u>metum:</u>	αιτιατ. εν. του ουσ. <i>metus-metus</i> , αρσ. δ': ο φόβος.
<u>imperator:</u>	ονομ. εν. του ουσ. <i>imperator-oris</i> , αρσ. α': ο στρατηγός.
<u>adversarios:</u>	αιτιατ. πλ. του ουσ. <i>adversarius-ii (i)</i> , αρσ. β': ο εχθρός, ο αντίπαλος.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>serena:</u>	αφαιρ εν. γέν. θηλ. του δευτερ. επιθετ. <i>serenus-a-um</i> : ξάστερος.
<u>repentitum:</u>	αιτια. εν. γέν. ουδ. του δευτερ. επιθετ. <i>repentinus-a-um</i> : ξαφνικός.
<u>alacrem:</u>	αιτιτ. εν. γέν. αρσ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>alacer-alacris-alacre</i> : πρόθυμος.
<u>liberales:</u>	ονομ. πλ. γέν. θηλ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>liberalis-lis-e</i> : ελευθέριος.
<u>illustrem:</u>	αιτιτ. εν. γέν. θηλ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>illustris-is-e</i> : λαμπρός, ένδοξος.
<u>Paulianam:</u>	αιτιτ. εν. γέν. θηλ. του δευτεροκλ. επιθετ. <i>Paulianus-a-um</i> : του Παύλου.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui:	ονομ. ενικ. γέν. αρς. της αναφαιρ. αντων. qui- quae- quod : ο οποίος-α-ο.
eo:	αφαιρ. ενικ. γέν. αρς. της οριστικής – επαναλ. αντων. is- ea- id : αυτός-ή-ό.
illam:	αιτιτ. ενικ. γέν. θηλ. της δεικτ. αντων. ille- illa- illud : εκείνος –ή-ό.
ille:	ονομ. ενικ. γέν. αρς. της δεικτ. αντων. ille- illa- illud : εκείνος –ή-ό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Suplicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat*»: κύρια πρόταση.

erat: ρήμα, **Suplicius Gallus**: υποκ. , **legatus**: κατηγορούμ. στο Suplicius Gallus , **Luci Aemili Pauli**: γενική κτητική στο legatus.

«*qui bellum adversus Persen regem gerebat*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο Luci Aemili Pauli.

gerebat: ρήμα, **qui**: υποκ. , **bellum**: αντικ. στο gerebat, **adversus Persen**: εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει εχθρική διάθεση, **regem**: παράθεση στο Persen.

«*Serena nocte subito luna defecerat*»: κύρια πρόταση.

defecerat: ρήμα, **luna**: υποκ. , **nocte**: αφαιρ. του χρόνου, **serena**: επιθετ. προσδ. στο nocte, **subito**: επιρρ. προσδ. του τρόπου.

«*ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat*»: κύρια πρόταση.

invaserat: ρήμα, **terror**: υποκ. , **animos**: αντικείμενο στο invaserat, **militum**: γεν. κτητ. στο animos, **ob monstrum**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει το εξωτ. αναγκαστικό αίτιο, **repentinum**: επιθετ. προσδ. στο monstrum.

«*et exercitus fiduciam amiserat*»: κύρια πρόταση.

amiserat: ρήμα, **exercitus**: υποκ. , **fiduciam**: αντικ. στο amiserat.

«*Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit*»: κύρια πρόταση.

disputavit: ρήμα, **Sulpicius Gallus**: υποκ. , **de ratione, de statu, ac (de) motibus**: εμπροθ. προσδ. της αναφοράς, **caeli**: γεν. κτητ. στο ratione, **stellarum, lunae**: γεν. υποκ. στα statu και motibus , **tum**: επιρρ. προσδ. του χρόνου.

«*eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit*»: κύρια πρόταση.

misit: ρήμα, **Sulpicius Gallus**: υποκ. , **exercitum**: αντικ. στο misit, **alacrem**: κατηγ. στο exercitum, **modo**: αφαιρ. του τρόπου, **eo**: επιθετ. προσδ. στο modo, **in pugnam**: εμπροθ. προσδ. του σκοπού.

«*Sic liberales artes Galli aditum ad illustrem illam paulianam victoriam dederunt*»: κύρια πρόταση.

dederunt: ρήμα, **artes**: υποκ. , **liberales**: επιθετ. προσδ. στο artes, **Galli**: γεν. κτητ. στο artes, **aditum**: αντικ. στο dederunt, **ad victoriam**: εμπροθ. προσδ. του σκοπού, **paulianam**: επιθετ. προσδ. στο victoriam, **illustrem**: επιθετ. προσδ. στο Paulianam

victoriam, **Sic**: επιρρ. προσδ. του τρόπου **illam**: επιθετ. προσδ. στο illustrem Paulianam victoriam.

«*Quia ille metum exercitus Romani vicerat*»: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quia, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματική αιτιολογία.

vicerat: ρήμα, **ille**: υποκ. , **metum**: αντ. στο vicerat, **exercitus**: γεν. υποκειμενική στο metum, **Romani**: επιθετ. προσδ. στο exercitus.

«*imperator adversarios vincere potuit*»: κύρια πρόταση.

potuit: ρήμα, **imperator**: υποκ. , **vincere**: τελ. απαρεμφ. αντικ. στο potuit, **imperator**: ενν. υποκ. στο vincere(ταυτοπροσωπία), **adversarios**: αντικ. στο vincere.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν οι υπερσυντέλικοι των ρημάτων στην παρένθεση. Προσοχή στον τονισμό!

gesserat / fuerat / amiseramus / disputaveram / miseras / dederatis / vicerant / perierat / cucurrerat / praesumpserat.

II. Exercitus, metus: Να κλιθούν.

	SINGULARIS		PLURALIS	
Nom.	exercitus	metus	exercitus	metus
Gen.	exercitus	metus	exercituum	metuum
Dat.	exercitui	metui	exercitibus	metibus
Acc.	exercitum	metum	exercitus	metus
Voc.	exercitus	metus	exercitus	metus
Abl.	exercitu	metu	exercitibus	metibus

III. Να αντικατασταθούν οι πλάγιες λέξεις ή φράσεις με τον κατάλληλο εμπρόθετο προσδιορισμό του ob ή του propter.

ob disputationem.
propter liberales artes.

IV. Serena nocte...amiserat: Να συνταχθεί η περίοδος.

Βλ. πλήρη συντακτική ανάλυση.

V. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση: Ο φόβος είχε καταλάβει την ψυχή μας και είχαμε χάσει την αυτοπεποίθησή μας.

Metus animos nostros invaserat et fiduciam amiseramus.

ΜΑΘΗΜΑ XIV

LECTIO QUARTA DECIMA

ΕΝΑ ΦΟΒΕΡΟ ΟΝΕΙΡΟ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antonii fuerat, Athenas confugit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem effigiei mortui. Quem simul aspexit Cassius, timorem concepit nomenque eius audire cupivit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitavit. Cassius servos inclamavit et de homine eos interrogavit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit. Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui fuerat in exercitu M. Antonii, confugit Athenas. Ibi vix dederat somno sollicitum animum, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimavit venire ad se hominem ingentis magnitudinis et squalida facie, similem effigiei mortui. Quem simul aspexit Cassius, concepit timorem et cupivit audire nomen eius. Ille respondit se esse Orcum. Tum terror concussit Cassium et excitavit eum e somno. Cassius inclamavit servos et interrogavit eos de homine. Illi viderant neminem. Cassius iterum dedit se somno et somniavit eandem speciem. Paucis diebus post res ipsa confirmavit fidem somnii. Nam Octavianus adfecit eum supplicio capitis.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο ο Κάσσιος από τη Πάρμα, που είχε βρεθεί στο στρατό του Μάρκου Αντώνιου, κατέφυγε στην Αθήνα. Εκεί μόλις είχε παραδώσει στον ύπνο την ταραγμένη ψυχή, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε σ' αυτόν ένα φρικτό θέαμα. Νόμιζε ότι ερχόταν προς το μέρος του ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα νεκρού. Μόλις τον κοίταξε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να μάθει το όνομα του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας. Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσσιο και τον σήκωσε από τον ύπνο. Ο Κάσσιος φώναξε τους δούλους και τους ρώτησε για τον άνθρωπο. Εκείνο δεν είχαν δει κανένα. Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά παραδόθηκε στον ύπνο και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή. Λίγες μέρες αργότερα τα ίδια τα πράγματα επιβεβαίωσαν την αξιοπιστία του ονείρου. Πράγματι ο Οκταβιανός του επέβαλε τη θανατική ποινή.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

fuerat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. του ρήμ. *sum, fui,-, esse:* είμαι.
confugit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. *confugio, confugi,*
- , confugere 3*: καταφεύγω.

<u>dederat :</u>	γ' ενικ. οριστ. υπερσ. του ρήμ. <i>do, dedi, datum, dare 1</i> : δίνω.
<u>apparuit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>appareo, apparui, apparitum, apparere 2</i> : εμφανίζομαι.
<u>existimavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>existimo, -avi, -atum, -are 1</i> : νομίζω.
<u>venire:</u>	απαρεμφ. εν. του ρήμ. <i>venio, veni, ventum, venire 4</i> : έρχομαι.
<u>aspexit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>aspicio, aspexi, aspectum, aspicere 3*</i> : κοιτάζω.
<u>concepit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>concipio, -cepi, -ceptum, -cipere 3*</i> : συλλαμβάνω, πιάνω.
<u>audire:</u>	απαρεμφ. ενεστ. του ρήμ. <i>audio, -ivi(-ii), -itum, -ire 4</i> : ακούω, πληροφορούμαι.
<u>cupivit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>cupio, cupivi (ii), cupitum, cupere 3*</i> : επιθυμώ.
<u>respondit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>respondeo, respondi, responsum, respondere 2</i> : απαντώ.
<u>esse:</u>	απαρεμφ. εν. του ρήμ. <i>sum, fui, -, esse</i> : είμαι.
<u>concussit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>concutio, concussi, concussum, concutere 3*</i> : συνταράζω.
<u>excitavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>excito, -avi, -atum, -are 1</i> : ξυπνάω, σηκώνω.
<u>inclamavit :</u>	γ' εν. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>inclamo, -avi, -atum, -are 1</i> : φωνάζω.
<u>interrogavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>interrogo, -avi, -atum, -are 1</i> : ρωτάω.
<u>viderant:</u>	γ' πληθ. οριστ. υπερ. του ρήμ. <i>video, vidi, visum, videre 2</i> : βλέπω.
<u>dedit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>do, dedi, datum, dare 1</i> : δίνω.
<u>somniavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>somnio, -avi, -atum, -are 1</i> : ονειρεύομαι.
<u>confirmavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>confirmo, -avi, -atum, -are 1</i> : επιβεβαιώνω.
<u>adfecit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>adficio, -feci, -fectum, -ficere 3*</i> : περιβάλλω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>bellum:</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>bellum -i</i> , ουδ. β': πόλεμος.
<u>Cassius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Cassius-ii (i)</i> , αρσ. β': ο Κάσσιος.
<u>exercitu:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>exercitus- exercitus</i> , αρσ. δ': στρατός.
<u>M. Antonii:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Marcus- i</i> , αρσ. β', <i>Antonius-ii (i)</i> , αρσ. β': Μάρκος Αντώνιος.
<u>Athenas :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>Athenae-arum</i> , (μόνο στον πληθ.), θηλ. α': η Αθήνα.
<u>animum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>animus- i</i> , αρσ. β': ψυχή, πνεύμα.
<u>somno :</u>	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>somnus- i</i> , αρσ. β': ύπνος.
<u>species :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>species, speciei</i> , θηλ. ε': θέαμα, μορφή.
<u>hominem :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>homo, hominis</i> , αρσ. και θηλ. γ': άνθρωπος.
<u>magnitudinis:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>magnitudo, magnitudinis</i> , θηλ. γ': μέγεθος.

facie :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>facies, faciei</i> , θηλ. ε': πρόσωπο.
effigiei:	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>effigies, effigiei</i> , θηλ. ε': εικόνα. μορφή.
mortui:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>mortuus-i</i> , αρσ. β': νεκρός.
timorem:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>timor, timoris</i> , αρσ. γ': φόβος.
nomen:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>nomen, nominis</i> , ουδ. γ': όνομα.
Orcum:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Orcus-i</i> , αρσ. β': Πλούτωνας.
terror :	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>terror, terroris</i> , αρσ. γ': τρόμος.
servos:	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>servus-i</i> , αρσ. β': υπηρέτης.
diebus :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>dies, diei</i> , αρσ. ε': μέρα.
res :	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>res- rei</i> , θηλ. ε': το πράγμα.
fidem:	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>fides-ei</i> , θηλ. ε': η αξιοπιστία.
somnii:	γεν. ενικ. του ουσ. <i>somnium-ii (i)</i> , ουδ. β': το όνειρο.
Octavianus:	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Octavianus-i</i> , αρσ. β': ο Οκταβιανός.
supplicio :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>supplicium-ii (i)</i> , ουδ. β': η τιμωρία.
capitis :	γεν. ενικ. του ουσ. <i>caput-capitis</i> , ουδ. γ': το κεφάλι.

ΕΠΙΘΕΤΑ

Actiacum :	αιτιατ. ενικ. γέν. ουδ. του δευτεροκλ. επιθετ. <i>Actiacus-a-um</i> : του Ακτίου.
Parmensis:	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>Parmensis-is-e</i> : από την Πάρμα.
sollicitum :	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτεροκλ. επιθετ. <i>sollicitus-a-um</i> : ταραγμένος.
horrenda:	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. του δευτεροκλ. επιθετ. <i>horrendus-a-um</i> : φρικτός.
ingentis :	γεν. ενικ. γέν. θηλ. του μονοκαταλ. τριτοκλ. επιθετ. <i>ingens-ntis</i> : φοβερός, πελώριος.
squalida:	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. του δευτεροκλ. επιθετ. <i>squalidus-a-um</i> : βρόμικος.
similem :	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. του τριτοκλ. επιθετ. <i>similis-is-e</i> : όμοιος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της αναφορ. αντων. <i>qui, quae, quod</i> : ο οποίος-α-ο.
ei:	δοτ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.
se :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της προσωπ. αντων. γ' προσ.
quem :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της αναφαιρ. αντων. <i>qui, quae quod</i> : ο οποίος-α-ο.
eius :	γεν. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.
Ille :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της δεικτ. αντων. <i>ille, illa, illud</i> : εκείνος-η-ο.
se :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της προσωπ. αντων. γ' προσ.
eum :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.
eos :	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.
illi :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. αρσ. της δεικτ. αντων. <i>ille, illa, illud</i> : εκείνος-η-ο.
eandem :	αιτιτ. ενικ. γέν. θηλ. της οριστ. αντων. <i>idem, eadem, idem</i> : ίδιος-α-ο.
ipsa :	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. της οριστικής . αντων. <i>ipse, ipsa, ipsum</i> : ο ίδιος-α-ο.
eum :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Post bellum Actiacum Cassius Parmensis... Athenas confugit*»: κύρια πρόταση.
confugit: ρήμα, **Cassius**: υποκ. , **Parmensis**: παράθεση στο Cassius , **Athenas**:
 αιτιατ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **post bellum**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει
 χρόνο, **Actiacum**: επιθετ. προσδ. στο bellum.

«*qui in exercitu M. Antonii fuerat*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση,
 προσδιοριστική στο Cassius Parmensis.

fuerat: ρήμα, **qui**: υποκ. , **in exercitu**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο
 μεταφορικά, **M. Antonii**: γεν. κτητ. στο exercitu.

«*Ibi vix animum sollicitum somno dederat*»: κύρια πρόταση.

dederat: ρήμα, (**Cassius ενν.**): υποκ. , **somno**: εμ. αντικ. στο dederat , **animum**: αμ.
 αντ. στο **sollicitum**: επιθετ. προσδ. στο animum, **ibi**: επιρ. προσδ. που δηλώνει τόπο,
vix: επιρ. προσδ. του χρόνου.

«*cum repente apparuit ei species horrenda*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση,
 εισάγεται με τον αντίστροφο cum, δηλώνει το αιφνίδιο γεγονός και εκφράζει το κύριο
 νόημα σε σχέση με την προηγούμενη κύρια, που εκφράζει το δευτερεύον νόημα.

apparuit: ρήμα, **species**: υποκ. , **horrenda**: επιθετ. προσδ. στο species, **ei**: αντικ. στο
 apparuit, **repente**: επιρρ. προσδ. του τρόπου.

«*Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem
 effigiei mortui*»: κύρια πρόταση.

Existimavit: ρήμα, (**Cassius ενν.**): υποκ. , **venire**: ειδ. απαρεμφ. αντικ. στο
 existimavit, **ad se**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο, **hominem**:
 υποκ. στο venire, **magnitudinis**: γεν. της ιδιότητας, **ingentis**: επιθετ. προσδ. στο
 magnitudinis, **facie**: αφαιρ. της ιδιότητας, **squalida**: επιθετ. προσδ. στο facie,
similem: παράθεση στο hominem, **effigiei**: δοτ. αντικειμενική στο simile, **mortui**:
 γεν. κτητ. στο effigiei.

«*Quem simul aspexit Cassius*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση,

εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο simul, εκφέρεται με οριστική Παρακειμένου και
 δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

aspexit: ρήμα, **Cassius**: υποκ. , **quem**: αντικ. στο aspexit.

«*timorem concepit*»: κύρια πρόταση.

concepit: ρήμα, (**Cassius ενν.**): υποκ. , **timorem**: αντικ. στο concepit.

«*nomenque eius audire cupivit*»: κύρια πρόταση.

cupivit: ρήμα, (**Cassius ενν.**): υποκ. , **audire**: τελ. απαρεμφ., αντικ. στο cupivit,
Cassius: ενν. υποκ. , στο audire (ταυτοπροσωπία), **nomen**: αντικ. στο audire, **eius**:
 γεν. κτητ. στο nomen.

«*respondit Ille se esse Orcum*»: κύρια πρόταση.

respondit: ρήμα, **ille**: υποκ. , **esse**: ειδ. απαρεμφ. αντ. στο respondit, **se**: υποκ. στο
 esse(ετεροπροσωπία), **Orcum**: κατηγορουμ. στο se.

«*Tum terror Cassium concussit*»: κύρια πρόταση.

concussit: ρήμα, **terror**: υποκ. , **Cassium**: αντικ. στο concussit, **tum**: επιρ. προσδ. του χρόνου.

«*et e somno eum excitavit*»: κύρια πρόταση.

excitavit: ρήμα, **terror**: ενν. υποκ. , **eum**: αντικείμενο στο excitavit, **e somno**: εμπρ. προσδ. που δηλώνει έξοδο από κατάσταση.

«*Cassius servos inclamavit*»: κύρια πρόταση.

inclamavit: ρήμα, **Cassius**: υποκ. , **servos**: αντικ. στο inclamavit.

«*et de homine eos interrogavit*»: κύρια πρόταση.

interrogavit: ρήμα, (**Cassius**: ενν.) : υποκ. , **eos**: αντικ. στο interrogavit, **de homine**: εμπροθ. προσδ. της αναφοράς.

«*Illi neminem viderant*»: κύρια πρόταση.

viderant: ρήμα, **illi**: υποκ. , **neminem**: αντικ. στο viderant.

«*Cassius iterum se somno dedit*»: κύρια πρόταση.

dedit: ρήμα, **Cassius**: υποκ. , **se**: αμ. αντικ. στο dedit, **somno**: εμμ. αντικ. στο dedit, **iterum**: χρονικό επιρ. που δηλώνει πόσες φορές έγινε κάτι.

«*eandemque speciem somniavit*»: κύρια πρόταση.

somniavit: ρήμα, (**Cassius** ενν.) : υποκ. , **speciem**: αντικ. στο somniavit, **eandem**: επιθετ. προσδ. στο speciem.

«*Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit.*»: κύρια πρόταση.

confirmavit: ρήμα, **res**: υποκ. , **fidem**: αντικ. στο confirmavit, **ipsa**: επιθετ. προσδ. στο res, , **somnii**: γεν. υποκειμενική. στο fidem, **post**: επιρρ. προσδ. του χρόνου, **diebus**: αφαιρ. του χρόνου, **paucis**: επιθετ. προσδ. στο diebus.

«*Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit*»: κύρια πρόταση.

adfecit: ρήμα, **Octavianus**: υποκ. , **eum**: αντικείμενο στο adfecit, **supplicio**: αφαιρ. οργανική του μέσου, **capitis**: γεν. της ποινής στο supplicio adfecit.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν οι τύποι της οριστικής του ενεστώτα των ρημάτων που βρίσκονται μέσα σε παρένθεση. Προσοχή στον τονισμό!

confugit / concipimus / cupitis / concutit / aspicit / adficiunt / capis / interficit / pariunt / accipimus

II. Fallax spes (fallax-fallacis: απατηλός), res ipsa: Να κλιθούν μαζί.

SINGULARIS

PLURALIS

Nom.	fallax	spes	fallaces	spes
Gen.	fallacis	spei	-	-
Dat.	fallaci	spei	-	-
Acc.	fallacem	spem	fallaces	spes
Voc.	fallax	spes	fallaces	spes
Abl.	fallaci	spe	-	-

	SINGULARIS		PLURALIS	
Nom.	res	ipsa	res	ipsae
Gen.	rei	ipsius	rerum	ipsarum
Dat.	rei	ipsi	rebus	ipsis
Acc.	rem	ipsam	res	ipsas
Voc.	-	-	-	-
Abl.	re	ipsa	rebus	ipsis

III. Να συμπληρωθούν τα κενά με τις αντωνυμίες idem ή ipse στο σωστό τύπο:

ipsum / ipse / idem / eudem

IV. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι τύποι: Athenas (γιατί απρόθετος τύπος;), ad se (γιατί όχι eum;), effigiei, quem (με τι ισοδυναμεί;), se esse (χρειάζεται το se;), de homine.

Athenas: απλή αιτιατ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο. Εκφέρεται απρόθετα γιατί πρόκειται για όνομα πόλης.

ad se: εμπρόθετη αιτιατ. που δηλώνει την κατεύθυνση σε πρόσωπο. Η αντωνυμία se αναφέρεται στο υποκ. της πρότασης δηλ. στον Κάσσιο, ενώ το ad eum θα αναφερόταν σε κάποιο άλλο πρόσωπο.

effigiei: δοτ. ως συμπλήρωμα στο επιθετ. similis.

quem=eum: αντικ. στο aspexit, επειδή βρίσκεται στην αρχή περιόδου και αναφέρεται στα προηγούμενα έχει αξία δεικτικής αντωνυμίας.

esse: αντικ. του respondit, ειδ. απαρ.εμφ.

se: υποκ. του esse, ταυτοπροσωπία, το υποκ. του ειδ. απαρ.εμφ. στην ταυτοπροσωπία βρίσκεται σε αιτιατική και δεν παραλείπεται.

de homine: εμπροθ. της αναφοράς στο interrogavit.

V. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση: Ήρθε ένας (quidam) άνθρωπος με φρικτό πρόσωπο. μόλις τον είδα με έπιασε τρόμος.

Venit homo quidam facie horrenda; quem simul aspexit, terrorem concepi.

ΜΑΘΗΜΑ XV

LECTIO QUINTA DECIMA

ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

Germanorum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit. Germani non student argiculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiorum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt, quod ea re, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Omnis vita Germanorum consistit in venationibus atque in studiis rei militaris. Germani non student argiculturae; nutriuntur lacte, caseo et carne. Locis frigidissimis habent solum pelles et lavantur in fluminibus. Cum civitas gerit bellum, creantur magistratus cum potestate vitae necisque. Equestribus proeliis saepe desiliunt ex equis ac proeliantur pedibus: usus ephippiorum habetur res turpis et iners. Non sinunt importari a mercatoribus vinum ad se, quod ea re, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όλη η ζωή των Γερμανών περιορίζεται στο κυνήγι και στις ασχολίες με τα στρατιωτικά. Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με τη γεωργία, τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Σε τόπους πολύ παγωμένους φορούν μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η πολιτεία κάνει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν από τα άλογα και μάχονται πεζοί, η χρήση των σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται από τους εμπόρους κρασί σε αυτούς, επειδή από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, γίνονται μαλθακοί οι άνθρωποι και εκθηλώνονται.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- consistit :** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. *consisto, constitui, - , consistere* 3: συνίσταμαι, περιορίζομαι.
- student :** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. *studeo, studui, - , studere* 2: σπουδάζω, ασχολούμαι, επιδιώκω.
- nutriuntur:** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. *nutrio, nutrivī (-ii), nutritum, nutrire* 4: τρέφω, ανατρέφω.
- habent :** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. *habeo, habui, habitum, habere* 2: έχω, (εδώ) φορώ.
- lavantur:** γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του ρήμ. *lavo, lavi, lautum και lavatum, lavare* 1: πλένω.
- gerit:** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. *gero, gessi, gestum, gerere* 3: διεξάγω, κάνω.

<u>creantur :</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του ρήμ. <i>creo, -avi, -atum, -are 1</i> : εκλέγω.
<u>desiliunt :</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>desilio, desilui, -, desilire 4</i> : πηδώ κάτω.
<u>proeliantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του αποθ. ρήμ. <i>proelior, proeliatum sum, proeliari 1</i> : πολεμώ.
<u>habetur :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του ρήμ. <i>habeo, habui, habitum, habere 2</i> : έχω, θεωρώ.
<u>importari:</u>	απαρεμφ. παθητ. ενεστ. του ρήμ. <i>importo, -avi, -atum, -are 1</i> : εισάγω.
<u>sinunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>sino, sivi, situm, sinere 3</i> : επιτρέπω.
<u>arbitrantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του αποθ. ρήμ. <i>arbitror, arbitratus sum, arbitrari 1</i> : νομίζω, πιστεύω.
<u>remollescunt :</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>remollesco, -, -, remollescere 3</i> : γίνομαι μαλθακός.
<u>effeminantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φωνή του ρήμ. <i>effemino, -avi, -atum, -are 1</i> : εκθηλύνω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Germanorum:</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>Germani-orum</i> , αρσ. β': οι Γερμανοί.
<u>vita :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>vita-ae</i> , θηλ. α': ζωή.
<u>venationibus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>venatio, venationis</i> , θηλ. γ': κυνήγι.
<u>studiis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>studium-ii (i)</i> , ουδ. β': ασχολία, σπουδή.
<u>rei:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>res, rei</i> , θηλ. ε': πράγμα.
<u>Germani :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>Germani-orum</i> , αρσ. β': οι Γερμανοί.
<u>agriculturae:</u>	δοτ. ενικ. του ουσ. <i>agricultura-ae</i> , θηλ. α': γεωργία.
<u>lacte:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>lac, lactis</i> , μόνο ενικό, ουδ. γ': γάλα.
<u>caseo:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>caseus-i</i> , μόνο ενικό, αρσ. β': τυρί.
<u>carne :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>caro, carnis</i> , μόνο ενικό, θηλ. γ': κρέας.
<u>locis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>locus-i</i> , αρσ. β', το ουσ. είναι ετερογενές. στον πληθ. κλίνεται: <i>loca-orum</i> , ουδ. β': τόποι και loci-orum, αρσ. β': χωρία βιβλίου.
<u>pelles:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>pellis, pellis</i> , θηλ. γ': δέρμα.
<u>fluminibus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>flumen, fluminis</i> , ουδ. γ': ποτάμι.
<u>civitas :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>civitas, civitatis</i> , θηλ. γ': πολιτεία.
<u>bellum :</u>	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>bellum-i</i> , ουδ. β': πόλεμος.
<u>magistratus :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>magistratus-us</i> , αρσ. δ': αρχή, άρχοντας.
<u>vitae :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>vita-ae</i> , θηλ. α': ζωή.
<u>necis:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>nex, necis</i> , θηλ. γ': θάνατος.
<u>potestate :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>potestas, potestatis</i> , θηλ. γ': δύναμη, εξουσία.
<u>proeliis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>proelium-ii (i)</i> , ουδ. β': μάχη.
<u>equis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>equus-i</i> , αρσ. β': άλογο.
<u>pedibus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>pes, pedis</i> , αρσ. γ': πόδι.
<u>ephippiorum :</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>ephippium-ii (i)</i> , ουδ. β': είδος σέλας.
<u>usus :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>usus-us</i> , αρσ. δ': χρήση.

res :	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>res-rei</i> , θηλ. ε':πράγμα.
vinum :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>vinum-i</i> , ουδ. β': κρασί.
mercatoribus:	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>mercator-mercatoris</i> , αρσ. γ': έμπορος.
re:	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>res-rei</i> , θηλ. ε': πράγμα.
homines:	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>homo-hominis</i> , αρσ. και θηλ. γ': άνθρωπος

ΕΠΙΘΕΤΑ

omnis :	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>omnis -is -e</i> : όλος.
militaris :	γεν. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>militaris -is -is</i> : στρατιωτικός.
frigidissimis :	αφαιρ. πληθ. γέν. ουδ. υπερθ. βαθμού του δευτερόκλιτου επιθετ. <i>frigidus-a-um</i> : παγωμένος.
equestribus :	αφαιρ. πληθ. γέν. ουδ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>equester, equestris, equestre</i> : ιππικός.
turpis :	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>turpis-is-e</i> : αισχρός.
iners	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. του τριγενές και μονοκατάληκτου τριτόκλιτου επιθετ. <i>iners, inertis</i> : μαλθακός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

ea :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.
se :	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. της προσωπ. αντων. γ' προσ.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Germanorum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit*»: κύρια πρόταση.

consistit: ρήμα, **vita**: υποκ. , **omnis**: κατηγ. προσδ. στο *vita*, **Germanorum**: γεν. υποκειμενική στο *vita*, **in venationibus**, **in studiis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνουν κατάσταση, **rei**: γεν. αντικειμενική στο *studiis*, **militaris**: επιθετ. προσδ. στο *rei*.

«*Germani non student argiculture*»: κύρια πρόταση.

student: ρήμα, **Germani**: υποκ. , **argiculture**: αντικ. στο *non student*.

«*lacte, caseo et carne nutriuntur*»: κύρια πρόταση.

nutriuntur: ρήμα, (**Germani ενν.**): υποκ. , **lacte, caseo, carne**: αφαιρ. του μέσου.

«*Locis frigidissimis pelles solum habent*»: κύρια πρόταση.

habent: ρήμα, (**Germani ενν.**) : υποκ., **pelles**: αντικ. στο *habent*, **solum**: επιρρ. του ποσού, **locis**: αφαιρ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **frigidissimis**: επιθετ. προσδ. στο *locis*.

«*et in fluminibus lavantur*»: κύρια πρόταση.

lavantur: ρήμα, (**Germani ενν.**) : υποκ. , **in fluminibus**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*Cum civitas bellum gerit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισάγεται με τον επαναληπτικό *cum* και δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

gerit: ρήμα, **civitas**: υποκ. , **bellum**: αντικ. στο *gerit*.

«*magistratus creantur cum vitae necisque potestate*»: κύρια πρόταση.

creantur: ρήμα, **magistratus**: υποκ. , **cum potestate**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τρόπο, **vitae, necis** : γεν. αντικ. στο *potestate*.

«*Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt*»: κύρια πρόταση.

desiliunt: ρήμα, (**Germani** ενν.): υποκ. , **ex equis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **saepe**: επιρρ. προσδ. του χρόνου ή του ποσού, **proeliis**: αφαιρ. του χρόνου, **equestribus**: επιθετ. προσδ. στο *proeliis*.

«*ac pedibus proeliantur*»: κύρια πρόταση.

proeliantur: ρήμα, (**Germani** ενν.): υποκ. , **pedibus**: αφαιρ. που δηλώνει τρόπο.

«*ephippiorum usus res turpis et iners habetur*»: κύρια πρόταση.

habetur: ρήμα, **usus**: υποκ. , **ephippiorum** : γεν. αντικ. στο *usus*, **res**: κατηγ. στο *usus*, **turpis, iners**: επιθετ. προσδ. στο *res*.

«*Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt*»: κύρια πρόταση.

non sinunt: ρήμα, (**Germani** ενν.): υποκ., **importari**: τελ. απαρεμφ. ,αντικ. στο *non sinunt*, **vinum**: υποκ. στο *importari* (ετεροπροσωπία), **a mercatoribus**: ποιητ. αίτιο που εκφέρεται εμπρόθετα, **ad se**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο.

«*quod ea re... remollescunt homines*»: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει αιτιολογία αντικειμενική.

remollescunt: ρήμα, **homines**: υποκ. , **re**: αφαιρ. του εξωτερ. αναγκαστικού αίτιου, **ea**: επιθετ. προσδ. στο *re*.

«*atque effeminantur*»: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση

που συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει αιτιολογία αντικειμενική.

effeminantur: ρήμα, (**homines** ενν.) : υποκ.

«*ut arbitrantur*»: δευτερεύουσα απλή, παραβολική πρόταση.

arbitrantur: ρήμα, (**Germani** ενν.): υποκ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν οι παθητικοί τύποι των ρημάτων που βρίσκονται μέσα σε παρένθεση. Προσοχή στον τονισμό!

nutrimur / lavamini / excitor / interrogaris / proeliatu

II. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική και να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο. π. χ. Poeta fortunam adversam deplorat = fortuna adversa a poeta deploratur.

Pontus ventis turbatur.

Pericula a Romanis propulsantur.

Legiones a Caesare in hiberis conlocantur.

Alba Longa ab Iulo munitur.

III. Να χρησιμοποιηθεί το παθητικό απαρέμφατο στη θέση του ενεργητικού και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές.

Germani (a mercatoribus) vinum ad se importari non sinunt.

Caesar arma in castra importari iubet

Caesar castra muniri vetat

VI. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση: Όταν οι Γερμανοί πηδούν από τα άλογα, πολεμούν γενναία (fortiter).

Cum Germani ex equis desiliunt, fortiter proeliantur.

ΜΑΘΗΜΑ XVI

LECTIO SEXTA DECIMA

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΑΤΙΑ

Nostri, postquam pila in hostes miserunt , gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitatus cernitur ; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur; dux Arvernorum vivus in fuga comprehenditur; signa militaria LXXIII(septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fuga in civitates discedunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes produci. Ipse pro castris consedit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Nostri, postquam miserunt pila in hostes, gerunt rem gladiis. Repente cernitur equitatus post tergum; cohortes appropinquant; hostes vertunt terga ac fugiunt; eis occurrunt equites. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur; dux Arvernorum comprehenditur vivus in fuga; LXXIII (septuaginta quattuor) militaria signa referuntur ad Caesarem; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fuga discedunt in civitates. Postero die legati mittuntur ad Caesarem. Caesar iubet tradi arma ac principes produci. Ipse consedit pro castris; eo producuntur duces. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οι δικοί μας, αφού έριξαν τα ακόντια εναντίον των εχθρών, μάχονται με τα ξίφη. Ξαφνικά διακρίνεται το ιππικό στα νώτα, οι κοόρτεις πλησιάζουν, Οι εχθροί στρέφουν τα νώτα και φεύγουν. Σ' αυτούς επιτίθενται οι ιππείς. Γίνεται μεγάλη σφαγή. Ο Σεδούλιος, ο αρχηγός και ηγεμόνας των Λεμοβίκων, σκοτώνεται, ο αρχηγός των Αρβέρνων συλλαμβάνεται ζωντανός την ώρα της φυγής. εβδομήντα τέσσερις στρατιωτικές σημαίες παραδίδονται στον Καίσαρα, μεγάλος αριθμός εχθρών συλλαμβάνεται και σκοτώνεται, οι υπόλοιποι από τη φυγή διασκορπίζονται στις πολιτείες. Την επόμενη μέρα απεσταλμένοι στέλνονται στον Καίσαρα. Ο Καίσαρας διατάζει να παραδοθούν τα όπλα και οι ηγεμόνες να οδηγηθούν μπροστά του. Ο ίδιος πήρε θέση μπροστά στο στρατόπεδο, εκεί οδηγούνται οι αρχηγοί. Ο Βερκιγγετόριγας παραδίδεται, τα όπλα κατατίθενται.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- miserunt:** γ' πληθ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. *mitto, misi, missum, mittere 3*: ρίχνω, στέλνω.
gerunt: γ' πληθ. οριστ. ενεσ. ενεργ. φων. του ρήμ. *gero, gessi, gestum, gerere 3*: διεξάγω, κάνω.
cernitur : γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. *cerno, crevi, cretum,*

<u>appropinquant:</u>	<i>cernere 3</i> : διακρίνομαι. γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>appropinquo, -avi, -atum, -are 1</i> : πλησιάζω.
<u>vertunt :</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>verto, verti, versum, vertere 3</i> : στρέφω.
<u>fugiunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>fugio, fugi, fugit, fugere 3*</i> : φεύγω.
<u>occurrunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>occuro, occurri (occucurri), occursum, occurrere 3</i> : επιτίθεμαι.
<u>fit:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>fio, factus sum, fieri</i> . (χρησιμοποιείται ως παθητ. φωνή του ρήμ. <i>facio</i>): κάνω.
<u>occiditur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>occido, occidi, occisum, occidere 3</i> : σκοτώνω.
<u>comprehenditur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>comprehendo, comprehendī, comprehensum, comprehendere 3</i> : συλλαμβάνω.
<u>referuntur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ανωμαλ. ρήμ. <i>refero, retuli, relatum, referre</i> : παραδίδω.
<u>capitur :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>capio, cepi, captum, capere 3</i> : πιάνω, συλλαμβάνω.
<u>interficitur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>interficio, interfeci, interfectum, interficere 3*</i> : σκοτώνω.
<u>discedunt:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>discedo, discessi, discessum, discedere 3</i> : απόχωρώ, σκορπίζομαι.
<u>mittuntur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>mitto, misi, missum, mittere 3</i> : στέλνω.
<u>iubet :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>iubeo, iussi, iussum, iubere 2</i> : διατάζω.
<u>tradi :</u>	απαρεμφ. παθητ. ενεστ. του ρήμ. <i>trado, tradidi, traditum, tradere 3</i> : παραδίνω.
<u>produci:</u>	απαρεμφ. παθητ. ενεστ. του ρήμ. <i>produco, produxi, productum, producere 3</i> : οδηγώ μπροστά.
<u>consedit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>consido, consedi, consessum, considerare 3</i> : κάθομαι, παίρνω θέση.
<u>producuntur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>produco, produxi, productum, producere 3</i> : οδηγώ μπροστά.
<u>deditur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>dedo, dedidi, deditum, dedere 3</i> : παραδίνω.
<u>proiciuntur:</u>	γ' πληθ. οριστ. ενεστ. παθ. φων. του ρήμ. <i>proicio, proieci, proiectum, proicere 3*</i> : καταθέτω, ρίχνω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>pila :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>pillum-i</i> , ουδ. β': ακόντιο.
<u>hostes :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>hostis, hostis</i> , αρσ. και θηλ γ': εχθρός.
<u>gladiis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>gladius-ii(i)</i> , αρσ. β': ξίφος.
<u>rem :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>res-rei</i> , θηλ. ε': πράγμα.
<u>tergum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>tergum-i</i> , ουδ. β': πλάτη, νώτα.
<u>equitatus :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>equitatus, equitatus</i> , αρσ. δ': ιππικό.
<u>cohortes :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>cohors, cohortis</i> , θηλ. γ': κούρτη.
<u>hostes :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>hostis, hostis</i> , αρσ. και θηλ γ': εχθρός.

<u>terga :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>tergum-i</i> , ουδ. β': πλάτη, νώτα.
<u>equites :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>eques, equitis</i> , αρσ. γ': ιππέας.
<u>caedes :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>caedes, caedis</i> , θηλ γ': σφαγή.
<u>Sedulius :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Sedulius-ii(i)</i> , αρσ. β': ο Σεδούλιος.
<u>dux :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>dux, ducis</i> , αρσ. γ': αρχηγός, στρατηγός.
<u>princeps :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>princeps, principis</i> , αρσ. γ': ηγεμόνας.
<u>Lemovicum :</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>Lemovices-um</i> , αρσ. γ': οι Λεμοβίκες.
<u>Arvernorum :</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>Arverni-orum</i> , αρσ. β': οι Αβέρνοι, έθνος της Γαλατίας.
<u>fuga :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>fuga-ae</i> , θηλ α': φυγή.
<u>signa :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>signum-i</i> , ουδ. β': σημαία.
<u>Caesarem :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Caesar, Caesaris</i> , αρσ. γ': ο Καίσαρας.
<u>numerus :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>numerus-i</i> , αρσ. β': αριθμός.
<u>hostium :</u>	γεν. πληθ. του ουσ. <i>hostis, hostis</i> , αρσ. και θηλ γ': εχθρός.
<u>fuga :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>fuga-ae</i> , θηλ α': φυγή.
<u>civitates :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>civitas, civitatis</i> , θηλ γ': πολιτεία.
<u>die :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>dies, diei</i> , αρσ. ε': μέρα.
<u>Caesarem :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>Caesar, Caesaris</i> , αρσ. γ': ο Καίσαρας.
<u>legati :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>legatus-i</i> , αρσ. β': απεσταλμένος, πρεσβευτής.
<u>Caesar :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Caesar, Caesaris</i> , αρσ. γ': ο Καίσαρας.
<u>arma :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>arma, armorum</i> , μόνο στον πληθ. , ουδ. β': όπλα.
<u>principes :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>princeps, principis</i> , αρσ. γ': ηγεμόνας.
<u>castris :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>castra, castrorum</i> , ουδ. β': στρατόπεδο.
<u>duces :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>dux, ducis</i> , αρσ. γ': αρχηγός, στρατηγός.
<u>Vercingetorix :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Vercingetorix-igis</i> , αρσ. γ': ο Βερκιγγετόριγας.
<u>arma :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>arma, armorum</i> , μόνο στον πληθ. , ουδ. β': όπλα.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>vivus :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλιτου επιθετ. <i>vivus-a-um</i> : ζωντανός.
<u>militaria :</u>	ονομ. πληθ. γέν. ουδ. του τριτόκλιτου επιθετ. <i>militaris-is-e</i> : στρατιωτικός.
<u>magnus :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλιτου επιθετ. <i>magnus-a-um</i> : μεγάλος.
<u>reliqui :</u>	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλιτου επιθετ. <i>reliquus-a-um</i> : υπόλοιπος.
<u>postero :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλιτου επιθετ. <i>posterus-a-um</i> : επόμενος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>nostri :</u>	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της κτητ. αντων. α' προσ. <i>noster, nostra, nostrum</i> : δικός-ή-ό μας.
<u>eis :</u>	δοτ. πληθ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is, ea, id</i> : αυτός-ή-ό.

ipse : ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστ. αντων. *ipse, ipsa, ipsum*: ο ίδιος –α –ο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Nostri...gladiis rem gerunt*»: κύρια πρόταση.

gerunt: ρήμα, **nostri**: υποκ. , **rem**: αντικ. στο gerunt, **gladiis**: αφαιρ. του οργάνου

«*postquam pila in hostes miserunt*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση,

εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο postquam, εκφέρεται με οριστ. παρακ. και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

miserunt: ρήμα, (**nostri** ενν.): υποκ. , **pila**: αντικ. στο miserunt, **in hostes**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει εχθρική κατεύθυνση.

«*Repente post tergum equitatus cernitur*»: κύρια πρόταση.

cernitur: ρήμα, **equitatus**: υποκ. , **repente**: επιρρ. προσδ. του τρόπου, **post tergum**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο.

«*cohortes appropinquant*»: κύρια πρόταση.

appropinquant: ρήμα, **cohortes**: υποκ.

«*hostes terga vertunt*»: κύρια πρόταση.

vertunt: ρήμα, **hostes**: υποκ. , **terga**: αντικ. στο vertunt.

«*ac fugiunt*»: κύρια πρόταση.

fugiunt: ρήμα, (**hostes**: ενν.): υποκ

«*eis equites occurrunt*»: κύρια πρόταση.

occurrunt: ρήμα, **equites**: υποκ. , **eis**: αντικ. στο occurrunt.

«*Fit magna caedes*»: κύρια πρόταση.

Fit: ρήμα, **caedes**: υποκ. , **magna**: επιθετ. προσδ. στο caedes.

«*Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur*»: κύρια πρόταση.

occiditur: ρήμα, **Sedulius**: υποκ. , **dux, princeps**: παραθέσεις στο Sedulius, **Lemovicum**: γεν. αντικ. στα dux, princeps.

«*dux Arvernorum vivus in fuga comprehenditur*»: κύρια πρόταση.

comprehenditur: ρήμα, **dux**: υποκ. , **Arvernorum**: γεν. αντικ. στο dux, **vivus**: επιρρ. κατηγ. του τρόπου, **in fuga**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει χρόνο.

«*signa militaria LXXIII(septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur*»:

κύρια πρόταση.

referuntur: ρήμα, **signa**: υποκ. , **militaria**: επιθετ. προσδ. στο signa, **septuaginta quattuor**: επιθετ. προσδ. στο signa militaria, **ad Caesarem**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο.

«*magnus numerus hostium capitur*»: κύρια πρόταση.

capitur: ρήμα, **numerus:** υποκ. , **magnus:** επιθετ. προσδ. στο *numerous*, **hostium:** γεν. διαιρετ.

«*atque interficitur*»: κύρια πρόταση.

interficitur: ρήμα, (**numerus ενν.**) : υποκ.

«*reliqui ex fuga in civitates discedunt*»: κύρια πρόταση.

discedunt: ρήμα, **reliqui:** υποκ. , **ex fuga:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει προέλευση, **in civitates:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*Postero die ad Caesarem legati mittuntur*»: κύρια πρόταση.

mittuntur: ρήμα, **legati:** υποκ. , **ad Caesarem:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο, **die:** αφαιρ. του χρόνου, **postero:** επιθετ. προσδ. στο *die*

«*Caesar iubet arma tradi ac principes produci*»: κύρια πρόταση.

iubet: ρήμα, **Caesar:** υποκ. , **tradi, produci :** τελ. απαρ., αντικ. στο *iubet*, **arma:** υποκ. στο *tradi* (ετεροπροσωπία), **principes:** υποκ. στο *produci* (ετεροπροσωπία).

«*Ipse pro castris consedit*»: κύρια πρόταση.

consedit: ρήμα, **ipse:** υποκ. , **pro castris:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο.

«*eo duces producuntur*»: κύρια πρόταση.

producuntur: ρήμα, **duces:** υποκ. , **eo:** επιρρ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*Vercingetorix deditur*»: κύρια πρόταση.

deditur: ρήμα, **Vercingetorix:** υποκ. ,

«*arma proiciuntur*»: κύρια πρόταση.

proiciuntur: ρήμα, **arma:** υποκ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθεί ο κατάλληλος τύπος του παθητικού ενεστώτα των ρημάτων που βρίσκονται μέσα σε παρένθεση. Προσοχή στον τονισμό!

mittuntur / cernuntur / occiduntur / comprehendor / interficimini / caperis

II. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική και να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο. π. χ. *Plinius tres apros capit= tres apri a Plinio capiuntur.*

Hostes ab imperatore vincuntur.

Cassius terrore concutitur.

Magnus numerus hostium a Romanis capitur.

Arma a nobis proiciuntur.

Legati a vobis mittuntur.

III. Να αντικαταστήσεις το ενεργητικό απαρέμφατο με παθητικό και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές. (βλ. το μάθημα XV).

Caesar arma tradi iubet.

Caesar principes produci iubet.

Caesar arma mitti iubet.

VI. Να γίνει η άσκηση 1 με το ρήμα στον παθητικό μέλλοντα.

mittentur / cernentur / occidentur / comprehendar / interficiemini / capieris.

VII. Να μεταφραστεί στα λατινικά η παρακάτω πρόταση: «Οι αρχηγοί των Γαλατών συλλαμβάνονται ζωντανό».

Duces Gallorum vivi capiuntur.

ΜΑΘΗΜΑ XVII

LECTIO SEPTIMA DECIMA

ΦΟΒΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Magnus timor exercitum occupavit ex vocibus Gallorum ac mercatorum, qui Germanos ingenti magnitudine corporum et incredibile virtute esse praedicabant. Alius alia de causa discedere cupiebat. Nonnulli pudore adducti remanebant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenere poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commune periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timore paulatim etiam ii, qui rei militaris periti habebantur, perturbabantur.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Magnus timor exercitum occupavit ex vocibus Gallorum ac mercatorum, qui praedicabant Germanos esse ingenti magnitudine corporum et incredibile virtute. Alius cupiebat discedere de alia causa. Nonnulli pudore adducti remanebant. Hi neque poterant fingere vultum neque tenere lacrimas; abditi in tabernaculis aut querebantur suum fatum aut cum familiaribus suis miserabantur commune periculum. Totis castris obsignabantur testamenta. Vocibus ac timore horum paulatim perturbabantur etiam ii, qui habebantur periti rei militaris.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μεγάλος φόβος έπιασε το στρατό από τις διαδόσεις των Γαλατών και των εμπόρων, οι οποίοι διακήρυσσαν ότι οι Γερμανοί είχαν πελώριου μεγέθους σώματα και απίστευτη ανδρεία. Ο καθένας επιθυμούσε να αποχωρήσει για διαφορετική αιτία. Μερικοί παρασυρμένοι από ντροπή παρέμεναν. Αυτοί δεν μπορούσαν ούτε να προσποιηθούν ούτε να κρατήσουν τα δάκρυά τους, κρυμμένοι στις σκηνές είτε παραπονιόντουσαν για την τύχη τους είτε μαζί με τους φίλους τους θρηνούσαν για το κοινό κίνδυνο. Σε όλο το στρατόπεδο υπογράφονταν και σφραγίζονταν διαθήκες. Από τις διαδόσεις και το φόβο αυτών λίγο λίγο ταραζόνταν ακόμη και αυτοί που θεωρούνταν έμπειροι με τα στρατιωτικά πράγματα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- occupavit :** γ' ενικ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. *occupo, -avi, -atum, -are 1:* καταλαμβάνω, πιάνω.
- esse :** απαρ. ενεστ. του βοηθ. ρήμ. *sum, fui, -esse:* είμαι.
- praedicabant:** γ' πληθ. οριστ. παρατ. ενεργ. φων. του ρήμ. *praedico, -avi, -atum, are 1:* διακηρύσσω.
- discedere :** απαρ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. *discedo, discessi, discessum, discedere 3:* αποχωρώ, σκορπίζομαι.
- cupiebat:** γ' ενικ. οριστ. παρατ. ενεργ. φων. του ρήμ. *cupio, -ivi (ii), -itum, -ere 3:* επιθυμώ.

<u>adducti</u>	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της μετχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>adduco, -duxi, -ductum, -ducere</i> 3: επηρεάζω, παρασύρω.
<u>remanebant:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>remaneo, remansi, (remansum), remanere</i> 2: παραμένω.
<u>ingere :</u>	απαρ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. <i>tingo, tinxi, tinctum, tingere</i> 3: πλάθω, κατασκευάζω.
<u>tenere :</u>	απαρ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. <i>teneo, tenui, tentum, tenere</i> 2: κρατώ.
<u>poterant:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. του ανωμ. ρήμ. <i>possum, potui, - , posse</i> : μπορώ.
<u>abdiiti :</u>	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της μετχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>abdo, abdididi, abditum, abdere</i> 3: κρύβω.
<u>querebantur :</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. του αποθ. ρήμ. <i>queror, questus sum, queri</i> 3: παραπονιέμαι.
<u>miserabantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. του αποθ. ρήμ. <i>miseror, miseratus sum, miserari</i> 1: κλαίω, θρηνώ.
<u>obsignabantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. παθ. φων. του ρήμ. <i>obsigno, -avi, -atum, -are</i> 1: υπογράφω και σφραγίζω.
<u>habebantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. παθ. φων. του ρήμ. <i>habeo, habui, habitum, habere</i> 2: θεωρώ.
<u>perturbabantur:</u>	γ' πληθ. οριστ. παρατ. παθ. φων. του ρήμ. <i>perturbo, -avi, -atum, -are</i> 1: ταράζω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>timor :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>timor-oris</i> , αρσ. γ': φόβος.
<u>exercitum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>exercitus, exercitus</i> , αρσ. δ': στρατός.
<u>vocibus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>vox, vocis</i> , θηλ. γ': φωνή, φήμη, διάδοση.
<u>Gallorum:</u>	γεν. πληθ. ουσ. <i>Gallus-i</i> , αρσ. β': ο Γαλάτης.
<u>mercatorum:</u>	γεν. πληθ. ουσ. <i>mercator-oris</i> , αρσ. γ': έμπορος.
<u>Germanos :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>Germanus-i</i> , αρσ. β': ο Γερμανός.
<u>magnitudine :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>magnitudo-inis</i> , θηλ. γ': μέγεθος.
<u>corporum :</u>	γεν. πληθ. ουσ. <i>corpus-oris</i> , ουδ. γ': σώμα.
<u>virtute :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>virtus, virtutis</i> , θηλ. γ': ανδρεία, αρετή.
<u>causa :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>causa-ae</i> , θηλ. α': αιτία.
<u> pudore:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>pudor, pudoris</i> , αρσ. γ': ντροπή.
<u>vultum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>vultus, vultus</i> , αρσ. δ': πρόσωπο.
<u>lacrimas:</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>lacrima-ae</i> , θηλ. α': δάκρυ.
<u>tabernaculis :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>tabernaculum-i</i> , ουδ. β': σκηνή.
<u> fatum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>fatum-i</i> , ουδ. β': μοίρα, πεπρωμένο.
<u>familiaribus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>familiaris-is</i> , αρσ. γ': φίλος, γνωστός.
<u>periculum :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>periculum-i</i> , ουδ. β': κίνδυνος.
<u>castris :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>castra-orum</i> (μόνο στον πληθ.), ουδ. β': στρατόπεδο.
<u>testamenta :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>testamentum-i</i> , ουδ. β': διαθήκη.
<u>vocibus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>vox, vocis</i> , θηλ. γ': φωνή, διάδοση.
<u>timore :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>timor, timoris</i> , αρσ. γ': φόβος.
<u>rei :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>res-rei</i> , θηλ. ε': πράγμα, υπόθεση.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>magnus</u> :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. magnus -a -um : μέγας.
<u>ingenti</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. του τριγενούς, μονοκατάληκτου επιθετ. ingens-entis : πελώριος.
<u>incredibili</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλ. επιθετ. incredibilis -is -e : απίστευτος.
<u>commune</u> :	αιτιτ. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλ. επιθετ. communis -is -e : κοινός.
<u>militaris</u> :	γεν. ενικ. γέν. θηλ. του τριτόκλ. επιθετ. militaris-is-e : στρατιωτικός.
<u>periti</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. peritus-a-um : έμπειρος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>qui</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της αναφορ. αντων. qui, quae, quod : ο οποίος-α-ο.
<u>alius</u> :	ονομ. ενικ. γέν. Αρσ. του αντων. επιθετ. alius-a-ud : άλλος-ο.
<u>alia</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. του αντων. επιθετ. alius-a-ud : άλλος-ο.
<u>nonnulli</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. του αντων. επιθετ. nonnulli-ae-a : μερικοί-ές-ά.
<u>hi</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της δεικτ. αντων. hic-haec-hoc : αυτός-ή-ό.
<u>suum</u> :	αιτιτ. ενικ. γέν. ουδ. της κτητ. αντων. γ' προσωπ. suus-a-um : δικός-ή-ό τους.
<u>suus</u> :	αφαιρ. πληθ. γέν. αρσ. της κτητ. αντων. γ' προσωπ. suus-a-um : δικός-ή-ό τους.
<u>totis</u> :	αφαιρ. πληθ. γέν. ουδ. του αντωνυμ. επιθετ. totus-a-um : όλος.
<u>horum</u> :	γεν. πληθ. γέν. αρσ. της δεικτ. αντων. hic-haec-hoc : αυτός-ή-ό.
<u>ii</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. is- ea- id : αυτός-ή-ό.
<u>qui</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της αναφορ. αντων. qui-quae-quod : ο οποίος-α-ο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«Magnus timor exercitum occupavit ex vocibus Gallorum ac mercatorum»: κύρια πρόταση.

occupavit: ρήμα, **timor**: υποκ. , **magnus**: επιθετ. προσδ. στο timor, **exercitum**: αντικ. στο occupavit, **ex vocibus**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει αιτία, **Gallorum, mercatorum**: γεν. υποκ. στο vocibus

«qui Germanos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtute esse praedicabant»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο Gallorum **praedicabant**: ρήμα, **qui**: υποκ. , **esse**: ειδ. απαρ., αντικ. στο praedicabant, **Germanos**: υποκ. του esse (ετεροπροσωπία), **magnitudine, virtute**: αφαιρ. της ιδιότητας, **ingenti**: επιθετ. προσδ. στο magnitudine, **corporum**: γεν. κτητ. , **incredibili**: επιθετ. προσδ. στο virtute.

«*Alius alia de causa discedere cupiebat*»: κύρια πρόταση.

cupiebat: ρήμα, **alius**: υποκ. , **discedere**: τελ. απαρ., αντικ. στο cupiebat, **de causa**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει αιτία, **alia**: επιθετ. προσδ. στο causa.

«*Nonnulli pudore adducti remanebant*»: κύρια πρόταση.

remanebant: ρήμα, **nonnulli**: υποκ. , **adducti**: αιτιολ. μετοχ. συνημμ. στο nonnulli , **pudore**: αφαιρ. του εσωτ. αναγκαστικού αιτίου

«*Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenere poterant*»: κύρια πρόταση.

poterant: ρήμα, **hi**: υποκ. , **fingere**, **tenere**: τελ. απαρ. αντικ. στο poterant, **hi**: υποκ. στα fingere, tenere (ταυτοπροσωπία), **vultum**: αντικ. στο fingere , **lacrimas**: αντικ. στο tenere.

«*Abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur*»: κύρια πρόταση.

querebantur: ρήμα, (**hi** ενν.) : υποκ. , **fatum**: αντικ. στο querebantur, **suum**: επιθετ. προσδ. στο fatum, **abditi**: χρον.-τροπ. μετχ. , συνημμένη στο ενν. hi (προτερόχρονο), **in tabernaculis**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*aut cum familiaribus suis commune periculum miserabantur*»: κύρια πρόταση.

miserabantur: ρήμα, (**hi** ενν.) : υποκ., **periculum**: αντικ. στο miserabantur, **commune**: επιθετ. προσδ. στο periculum , **cum familiaribus**: εμπροθ. προσδ. της συνοδείας, **suis**: επιθετ. προσδ. στο familiaribus

«*Totis castris testamenta obsignabantur*»: κύρια πρόταση.

obsignabantur: ρήμα, **testamenta**: υποκ. , **castris**: αφαιρ. που δηλώνει στάση σε τόπο, **totis**: επιθετ. προσδ. στο castris

«*Horum vocibus ac timore paulatim etiam ii... perturbabantur*»: κύρια πρόταση.

perturbabantur: ρήμα, **ii**: υποκ. , **vocibus**, **timore**: αφαιρ. της αιτίας, **horum**: γεν. υποκ. στο vocibus, **paulatim**: επιρρ. προσδ. του ποσού

«*qui rei militaris periti habebantur*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο ii.

habebantur: ρήμα, **qui**: υποκ. , **periti** : κατηγ. στο qui, **rei**: γεν. αντικ. στο periti, **militaris**: επιθετ. προσδ. στο rei

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να συμπληρωθούν οι σωστοί παθητικοί τύποι της οριστικής του παρατατικού. Προσοχή στον τονισμό!

miserabamur / querebaris / habebamini / perturbabatur / comprehendebar / referebantur / capiebatur

II. Να σχηματιστεί η παθητική μετοχή όλων των ρημάτων του κειμένου.

occupatus-a-um, praedicatus-a-um, cupitus-a-um, questus-a-um,
miseratus-a-um, obsignatus-a-um, habitus-a-um, perturbatus-a-um

III. Να υποδειχτούν οι μετοχές που έχουν παθητική σημασία και αυτές που έχουν ενεργητική.

questus: ενεργητική
adductus: παθητική
miserati: ενεργητική
missi: παθητική

IV. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι τύποι ingenti, magnitudine, incredibili, virtute.

Βλ. πλήρη συντακτική ανάλυση

V. Να συμπληρωθούν τα κενά με την αφαιρετική της σωστής λέξης: ira, laetitia (χαρά), misericordia (οίκτος), dolor, terror.

ira / dolore / terrore / laetitia / misericordia

VI. Να μεταφραστεί στα λατινικά η πρόταση: «Σπρωγμένοι από το φόβο οι Ρωμαίοι τράπηκαν σε φυγή».

Metu permoti Romani fugerunt (ή terga verterunt).

ΜΑΘΗΜΑ XVIII

LECTIO DUODEVICESIMA

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Hercules boves Geryonis ex Hispania in eum locum adduxisse dicitur, ubi postea Romulus urbem Roman condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de via fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit et partem abesse sensit, perguit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confusus gregem ex loco infesto amovere coepit. Sed bovum mugitus ex spelunca auditus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibere eum conatus, Herculis clava interficitur.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hercules dicitur adduxisse boves Geryonis ex Hispania in eum locum, ubi postea Romulus condidit urbem Roman. Hercules fertur refecisse boves prope fluvium Tiberim et ipse dormivisse ibi fessus de via. Tum Cacus pastor, fretus viribus, traxit caudis quosdam boves aversos in speluncam. Ubi Hercules, excitatus e somno, aspexit gregem et sensit abesse partem, perguit ad proximam speluncam; sed postquam vidit vestigia boum versa foras, confusus coepit amovere gregem ex infesto loco. Sed mugitus bovum auditus ex spelunca convertit. Herculem. Tum Cacus, conatus vi prohibere eum, interficitur clava Herculis.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Ηρακλής λέγεται ότι οδήγησε τα βόδια του Γηρυόνη από την Ισπανία σ' αυτό το τόπο, όπου ο Ρωμύλος έχτισε τη πόλη Ρώμη. Ο Ηρακλής λέγεται ότι ξεκούρασε τα βόδια κοντά στο ποταμό Τίβερη και ότι ο ίδιος κοιμήθηκε εκεί κουρασμένος από το δρόμο. Τότε ο Κάκος ο βοσκός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του, τράβηξε από τις ουρές κάποια βόδια γυρισμένα ανάποδα στη σπηλιά. Όταν ο Ηρακλής σηκώθηκε από τον ύπνο κοίταξε το κοπάδι και κατάλαβε ότι έλειπε ένα μέρος, και κατευθύνθηκε στην πιο κοντινή σπηλιά, αλλά, όταν είδε τις πατημασιές των βοδιών στραμμένες προς τα έξω, επειδή βρέθηκε σε αμηχανία, άρχισε να απομακρύνει το κοπάδι από τον εχθρικό τόπο. Αλλά το μουγκρητό των βοδιών που ακούστηκε από τη σπηλιά γύρισε πίσω τον Ηρακλή. Τότε ο Κάκος, καθώς προσπάθησε να τον εμποδίσει με τη βία, σκοτώνεται από το ρόπαλο του Ηρακλή.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- adduxisse:** απαρ. ενεργ. παρακ. του ρήμ. *adduco, adduxi, adductum, adducere 3*: παρακινώ, οδηγώ.
dicitur: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθητ. φων. του ρήμ. *dico, dixi, dictum, dicere 3*: λέω.
condidit : γ' ενικ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. *condo, condidi,*

<u>refecisse :</u>	<i>conditum, condere 3</i> : κτίζω. απαρ. ενεργ. παρακ. του ρήμ. <i>reficio, refeci, refectum, reficere 3*</i> : ξεκουράζω.
<u>fertur :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθητ. φων. του ανώμ. ρήμ. <i>fero, tuli, latum, ferre</i> : φέρω, αναφέρω.
<u>dormivisse:</u>	απαρ. ενεργ. παρακ. του ρήμ. <i>dormio, dormivo (ii), dormitum, dormire 4</i> : κοιμάμαι.
<u>traxit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>traho, traxi, tractum, trahere 3</i> : τραβώ.
<u>aversos:</u>	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>averto, averti, aversum, avertere 3</i> : στρέφω.
<u>excitatus:</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>excito, -avi, -atum, -are 1</i> : σηκώνω, ξυπνάω.
<u>aspexit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>aspicio, aspexi, aspexitum, aspicere 3*</i> : παρατηρώ, κοιτάζω.
<u>abesse :</u>	απαρ. ενεστ. του ρήμ. <i>absum, afui, - , abesse</i> : απουσιάζω.
<u>sensit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>sentio, sensi, sensum, sentire 4</i> : καταλαβαίνω.
<u>pergit :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. ενεργ. φων. του ρήμ. <i>pergo, perrexi, perrectum, pergere 3</i> : κατευθύνομαι προς.
<u>versa:</u>	αιτιτ. πληθ. γέν. ουδ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>verto, verti, versum, vertere 3</i> : στρέφω.
<u>vidit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>video, vidi, visum, videre 2</i> : βλέπω.
<u>confusus :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>confundo, confudi, confusum, confundere 3</i> : συγχέω, μπερδεύω.
<u>amovere :</u>	απαρ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. <i>amoveo, amovi, amotum, amovere 2</i> : απομακρύνω.
<u>coepit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ελλειπτ. ρήμ. <i>coepi, - , - , coepisse</i> :άρχισα. Τον ενεστ. παρατ. και μέλλ. δανείζεται από το ρήμα <i>incipio</i> .
<u>auditus :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>audio, audiui, auditum, audire 4</i> : ακούω.
<u>convertit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>converto, converti, conversum, convertere 3</i> : γυρίζω κάποιον προς τα πίσω.
<u>prohibere :</u>	απαρ. ενεστ. του ρήμ. <i>prohibeo, prohibui, prohibitum, prohibere 2</i> : εμποδίζω.
<u>conatus :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του αποθ. ρήμ. <i>conor, conatus sum, conari 1</i> : προσπαθώ.
<u>interficitur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. παθητ. φων. του ρήμ. <i>interficio, interfeci, interfectum, interficere 3*</i> : σκοτώνω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Hercules :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Hercules-is</i> , αρσ. γ': ο Ηρακλής.
<u>boves :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>bos-bovis</i> , αρσ. γ': βόδι.
<u>Geryonis :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Geryon, Geryonis</i> , αρσ. γ': ο Γηρυόνης.
<u>Hispania :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Hispania-ae</i> , θηλ α': η Ισπανία.
<u>locum :</u>	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>locus-i</i> , αρσ. β': τόπος. Το ουσ. είναι ετερογενές. στον πληθ. : <i>loca-orum</i> ουδ. β': οι τόποι και <i>loci-orum</i> :

<u>Romulus</u> :	αρσ. β΄: χωρία βιβλίου.
<u>urbem</u> :	ονομ. ενικ. του ουσ. Romulus-i , αρσ. β΄: ο Ρωμύλος.
<u>Roman</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. urbs, urbis , θηλ γ΄: πόλη.
<u>Tiberim</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. Roma-ae , θηλ α΄: η Ρώμη.
<u>fluvium</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. Tiberis-is , αρσ. γ΄: ο Τίβερης.
<u>boves</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. fluvius-ii (i) , αρσ. β΄: ποταμός.
<u>via</u> :	αιτιτ. πληθ. του ουσ. bos-bovis , αρσ. γ΄: βόδι.
<u>Cacus</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. via-ae , θηλ α΄: δρόμος.
<u>pastor</u> :	ονομ. ενικ. του ουσ. Cacus-i , αρσ. β΄: ο Κάκος.
<u>viribus</u> :	ονομ. ενικ. του ουσ. pastor-oris , αρσ. γ΄: βοσκός.
<u>boves</u> :	αφαιρ. πληθ. του ουσ. vis, -, -, vim, -, vi/ vires, virium... : δύναμη.
<u>speluncam</u> :	αιτιτ. πληθ. του ουσ. bos-bovis , αρσ. γ΄: βόδι.
<u>caudis</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. spelunca-ae , θηλ α΄: σπήλαιο.
<u>somno</u> :	αφαιρ. πληθ. του ουσ. cauda-ae , θηλ α΄: ουρά.
<u>gregem</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. somnus-i , αρσ. β΄: ύπνος.
<u>partem</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. grex-gregis , αρσ. γ΄: κοπάδι.
	αιτιτ. ενικ. του ουσ. pars-partis , θηλ. γ΄: μέρος. Το ουσ. είναι ετερόσημο. partes-ium : η παράταξη.
<u>speluncam</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. spelunca-ae , θηλ α΄: σπήλαιο.
<u>boum</u> :	γεν. πληθ. του ουσ. bos-bovis , αρσ. γ΄: βόδι.
<u>vestigia</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. vetigium-ii (i) , ουδ. β΄: ίχνος, αποτύπωμα, πατημασιά.
<u>loco</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. locus-i , αρσ. β΄: τόπος. Το ουσ. είναι ετερογενές. στον πληθ. : loca-orum ουδ. β΄: οι τόποι και loci-orum: αρσ. β΄: χωρία βιβλίου.
<u>bovum</u> :	γεν. πληθ. του ουσ. bos-bovis , αρσ. γ΄: βόδι.
<u>spelunca</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. spelunca-ae , θηλ α΄: σπηλιά.
<u>mugitus</u> :	ονομ. ενικ. του ουσ. mugitus-mugitus , αρσ. δ΄: μουγκρητό.
<u>Herculem</u> :	αιτιτ. ενικ. του ουσ. Hercules-is , αρσ. γ΄: ο Ηρακλής.
<u>Cacus</u> :	ονομ. ενικ. του ουσ. Cacus-i , αρσ. β΄: ο Κάκος.
<u>vi</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. vis,-,-, vim,-, vi/ vires, virium... : δύναμη.
<u>Herculis</u> :	γεν. ενικ. του ουσ. Hercules-is , αρσ. γ΄: ο Ηρακλής.
<u>clava</u> :	αφαιρ. ενικ. του ουσ. clava-ae , θηλ α΄: ρόπαλο.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>fessus</u> :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. fessus-a-um : κουρασμένος.
<u>fretus</u> :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. fretus-a-um : αυτός που έχει πεποίθηση, εμπιστοσύνη.
<u>proximam</u> :	αιτιτ. ενικ. γέν. θηλ. του υπερθετ. δευτερόκλ. επιθετ. proximus-a-um : πολύ κοντινός. Στο θετικό απαντά μόνο το επιρρ. prope.
<u>infesto</u> :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. infestus-a-um : εχθρικός.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>eum</u> :	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. is, ea, id : αυτός-ή-ό.
<u>ipse</u> :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. ipse, ipsa, ipsum : ο ίδιος –

α –ο.
quosdam : αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. της αόριστης επιθετ. αντων. *quidam, quaedam, quodam*: κάποιος-α-ο.
eum : αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. *is, ea, id* :αυτός-ή-ό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Hercules boves Geryonis ex Hispania in eum locum adduxisse dicitur*»: κύρια πρόταση.

dicitur: ρήμα προσωπικό, **Hercules**: υποκ. , **adduxisse**: ειδ. απαρ. αντικ. στο dicitur, **Hercules**: υποκ. στο adduxisse (ταυτοπροσωπία), **boves**: αντικ στο adduxisse, **Geryonis**: γεν. κτητ. στο boves, **ex Hispania**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **in locum**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **eum**: επιθετ. προσδ. στο locum

«*ubi postea Romulus urbem Roman condidit*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο in eum locum.

condidit: ρήμα, **Romulus**: υποκ. , **urbem**: αντικ. στο condidit, **Roman**: επεξηγ. στο urbem, **postea**: επιρρ. προσδ. του χρόνου, **ubi**: επιρρ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο

«*prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur*»: κύρια πρόταση.
fertur: προσωπ. ρήμα, **Hercules**: υποκ. , **refecisse**: ειδ. απαρ. αντικ. στο προσωπ. fertur, **Hercules**: υποκ. του refecisse (ταυτοπροσωπία), **boves**: αντικ. στο refecisse, **prope Tiberim**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο, **fluvium**: παράθ. στο Tiberim

«*et ipse de via fessus ibi dormivisse*»: κύρια πρόταση.

fertur: ενν. προσωπ. ρήμα, **ipse (Hercules)**: υποκ. , **dormivisse**: ειδ. απαρ. αντικ. στο fertur, **ipse**: υποκ. στο dormivisse (ταυτοπροσωπία), **ibi**: επιρρ. προσδ. που δηλώνει τόπο, **fessus**: επιρρ. κατηγ. του τρόπου ή αιτιολ. μτχ, **de via**: εμπροθ. προσδ. της αιτίας

«*Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos*»: κύρια πρόταση.

traxit : ρήμα, **Cacus**: υποκ. , **pastor**: παραθ. στο Cacus, **boves**: αντικ. στο traxit , **quosdam**: επιθετ. προσδ. στο boves, **caudis**: αφαιρ. του οργάνου, **in speluncam**: εμπροθ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **aversos**: επιθετ. μτχ. ή τροπική μτχ , **boves**: υποκ. της μετοχ. aversos, **fretus**: επιρρ. κατηγ. του τρόπου, **viribus**: αφαιρ. του μέσου.

«*Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο ubi και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.
aspexit: ρήμα, **Hercules**: υποκ. , **gregem**: αντικ. στο aspexit, **excitatus**: χρον. μτχ. συνημμ. στο Hercules (προτερόchr.), **e somno**: εμπροθ. που δηλώνει απομάκρυνση από κατάσταση.

«*et partem abesse sensit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση που συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη με τον συμπλεκτ. συνδ. et.

sensit: ρήμα, (**Hercules** ενν.) : υποκ. , **abesse** : ειδ. απαρ. αντικ. στο sensit, **partem:** υποκ. στο abesse (ετεροπροσωπία).

«*pergit ad proximam speluncam*»: κύρια πρόταση.

pergit: ρήμα, (**Hercules** ενν.): υποκ, **ad speluncam:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **proximam** : επιθετ. προσδ. στο speluncam.

«*sed... confusus gregem ex loco infesto amovere coepit*»: κύρια πρόταση.

coepit: ρήμα, (**Hercules** ενν.): υποκ, **amovere** : τελ. απαρ. αντικ. στο coepit, **Hercules:** ενν. υποκ. στο amovere (ταυτοπροσωπία), **gregem:** αντικ. στο amovere, **ex loco:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση, **infesto:** επιθετ. προσδ. στο loco, **confusus:** αιτιολ. μετοχή συνημμ. στο Hercules (προτερόχρ.).

«*postquam boum vestigia foras versa vidit*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο postquam και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

vidit: ρήμα, (**Hercules** ενν.) : υποκ, **vestigia:** αντικ. στο vidit και υποκ. στην κατηγ. μετοχ. versa, **boum:** γεν. κτητ. στο vestigia, **foras:** επιρρ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

«*Sed bouum mugitus ex spelunca auditus Herculem convertit*»: κύρια πρόταση.

convertit: ρήμα, **mugitus:** υποκ. , **bouum:** γεν. υποκ. στο mugitus, **Herculem:** αντικ. στο convertit, **auditus:** επιθετ. μετοχ. , **mugitus** : υποκ. του auditus, **ex spelunca:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει προέλευση.

«*Tum Cacus, vi prohibere eum conatus, Herculis clava interficitur*»: κύρια πρόταση

interficitur: ρήμα, **Cacus:** υποκ. , **clava:** αφαιρ. του οργάνου, **Herculis** : γεν. κτητ. στο clava, **tum:** επιρρ. προσδ. του χρόνου, **conatus:** χρον.- αιτιολ. μετοχ. συνημμ. στο Cacus (προτερόχρ.), **prohibere:** τελ. απαρ. αντικ. στο conatus, **Cacus:** υποκ. στο prohibere, **eum:** αντικ. στο prohibere, **vi:** αφαιρ. του τρόπου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να αλλάξει η σύνταξη των παρακάτω προτάσεων σε απαρεμφατική με εξάρτηση από παθητικά ρήματ όπως dicor, existimor, nuntior, feror κτλ. π. χ. Hercules boves in eum locum adduxit= Hercules boves in eum locum adduxisse dicitur.

Romulus urbem Romam condidisse dicitur
Cacus boves quosdam in speluncam traxisse fertur
Hercules gregem aspexisse existimatur
Boves mugivisse dicuntur
Hercules Cacus interfecisse fertur
Incolae eius loci Herculem honoravisse dicuntur

II. Pulcher bos (βλ. Γραμματική για την κλίση του bos), magna vis: Να κλιθούν μαζί.

	Singularis		Pluralis	
Nom.	pulcher	bos	pulchri	boves
Gen.	pulchri	bovis	pulchrorum	bovm-bovum
Dat.	pulchro	bovi	pulchris	bobus-bubus
Acc.	pulchrum	bovem	pulchros	boves
Voc.	pulcher	bos	pulchri	boves
Abl.	pulchro	bove	pulchris	bobus-bubus

	Singularis		Pluralis	
Nom.	magna	vis	magnae	vires
Gen.	---	---	magnarum	virium
Dat.	---	---	magnis	viribus
Acc.	magnam	vim	magnas	vires
Voc.	---	---	magnae	vires
Abl.	magna	vi	magnis	viribus

III. Να συμπληρωθούν τα κενά με το σωστό τύπο της αντωνυμίας quidam μετά το αντίστοιχο ουσιαστικό.

quidam
quandam
quaedam
quidam
quibusdam

VI. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: caudis, abesse, amovere, bonum, vi, conatus (ενεργητική ή παθητική σημασία), clava.

Βλ. πλήρη συντακτική ανάλυση .

VII. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι παρακάτω πρότασεις:

«Λέγεται ότι ο Κάκος προσπάθησε (tempto 1) να τον εμποδίσει με τη βία.»

«Αναγγέλλεται ότι οι αρχηγοί παρέδωσαν τα όπλα.»

Cacus vi prohibere eum temptavisse dicitur.

Duces arma tradidisse nuntiantur.

ΜΑΘΗΜΑ XIX

LECTIO UNDEVICESIMA

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio consulibus, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit. Eum clari quidam sed improbi viri consecuti erant. Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulati sunt. Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse cum exercitu suo, proelio victus interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos in eadem cruentissima pugna occisos esse, multos autem graviter vulneratos esse.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Consulibus Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio, Lucius Sergius Catilina, vir nobilissimi generis sed pravissimi ingenii, coniuravit contra rem publicam. Eum consecuti erant quidam clari sed improbi viri. Catilina expulsus est ex urbe a Cicerone. Socii eius deprehensi sunt et strangulati sunt in carcere. Catilina ipse cum exercitu suo, victus proelio ab Antonio, altero consule, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos occisos esse in eadem cruentissima pugna, multos autem vulneratos esse graviter.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, άντρας πολύ αριστοκρατικής καταγωγής αλλά πολύ διεστραμμένου χαρακτήρα, συνωμότησε εναντίον της πολιτείας. Τον είχαν ακολουθήσει κάποιιοι ένδοξοι αλλά αχρείοι άντρες. Ο Κατιλίνας εκδιώχτηκε από την πόλη από τον Κικέρωνα. Οι σύντροφοί του πιάστηκαν και στραγγαλίστηκαν στη φυκακή. Ο ίδιος ο Κατιλίνας με το στρατό του, αφού νικήθηκε σε μάχη από τον Αντώνιο, τον άλλο ύπατο, σκοτώθηκε. Ο Γάιος Σαλλουστιος αναφέρει ότι πολλοί επιπλέον Ρωμαίοι στρατιώτες σκοτώθηκαν στην ίδια αιματηρή μάχη, πολλοί ακόμη τραυματίστηκαν βαριά.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- coniuravit:** γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. *coniuro, -avi, -atum, -are 1:* συνωμοτώ.
- consecuti errant:** γ' πληθ. οριστ. υπερσ. του απόθ. ρήμ. *consequor, -consecutus sum, -consequi 3:* ακολουθώ.
- expulsus est:** γ' ενικ. οριστ. παρακ. παθητ. φων. του ρήμ. *expello, -puli, -pulsum-, peller 3:* διώχνω.
- deprehensi sunt :** γ' πληθ. οριστ. παρακ. παθητ. φων. του ρήμ. *deprehendo, deprehendi, deprehensum, deprehendere 3:* συλλαμβάνω.
- strangulati sunt:** γ' πληθ. οριστ. παρακ. παθητ. φων. του ρήμ. *strangulo, -avi-atum, -are 1:* στραγγαλίζω.
- victus :** ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετοχ. παθητ. παρακ. του ρήμ.

<u>interfectus est:</u>	<i>vinco, vici, victum, vincere</i> 3: νικώ. γ' ενικ. οριστ. παρακ. παθητ. φων. του ρήμ. <i>interficio, -feci, -fectum, -ficere</i> 3*: σκοτώνω.
<u>tradit :</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρήμ. <i>trado, -didi, -ditum, -dere</i> 3: παραδίδω, αναφέρω.
<u>occisos esse :</u>	απαρ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>occido, occidi, occisum, occidere</i> 3: σκοτώνω.
<u>vulneratos esse:</u>	απαρ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>vulnero, -avi, -atum, -are</i> 1: τραυματίζω.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Marco Tullio Cicerone:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Marcus-i, Tullius-ii (i)</i> , αρσ. β', <i>Cicero-onis</i> , αρσ. γ' : ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας.
<u>Gaio Antonio :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Gaius-ii (i), Antonius-ii (i)</i> , αρσ. β' : Ο Γάιος Αντώνιος.
<u>consulibus:</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>consul-lis</i> , αρσ. γ' : ύπατος.
<u>Lucius Sergius Catilina:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Lucius-ii (i), Sergius-ii(i)</i> , αρσ. β', <i>Catilina-ae</i> , αρσ. α' : ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας.
<u>generis :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>genus, generis</i> , ουδ. γ' : γένος, γενιά.
<u>vir :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>vir, viri</i> , αρσ. β' : άντρας.
<u>ingenii :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>ingenium-ii(i)</i> , ουδ. β' : πνεύμα, χαρακτήρας.
<u>rem publicam :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>res publica</i> , συνεκφορά: πολιτεία.
<u>viri :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>vir, viri</i> , αρσ. β' : άντρας.
<u>Catilina :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Catilina-ae</i> , αρσ. α' : ο Κατιλίνας.
<u>Cicerone :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Cicero-onis</i> , αρσ. γ' : ο Κικέρωνας.
<u>urbe :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>urbs-urbis</i> , θηλ. γ' : η πόλη.
<u>socii :</u>	ονομ. πληθ. του ουσ. <i>socius-ii</i> , αρσ. β' : σύντροφος, σύμμαχος.
<u>carcere :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>carcer-carceris</i> , αρσ. γ' : φυλακή.
<u>Antonio:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>Antonius-ii (i)</i> , αρσ. β' : ο Αντώνιος.
<u>consule:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>consul-consulis</i> , αρσ. γ' : ύπατος.
<u>exercitu :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>exercitus-exercitus</i> , αρσ. δ' : στρατός.
<u>proelio :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>proelium-ii (i)</i> , ουδ. β' : μάχη.
<u>Gaius Sallustius:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Gaius-ii (i)</i> , αρσ. β' : ο Γάιος, <i>Sallustius-ii (i)</i> , αρσ. β' : Σαλούστιος.
<u>pugna :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>pugna-ae</i> , θηλ. α' : μάχη.
<u>milites :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>miles-militis</i> , αρσ. γ' : στρατιώτης.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>nobilissimi :</u>	γεν. ενικ. γέν. ουδ. υπερθ. βαθμού του τριτόκλ. επιθετ. <i>nobilis-is-e</i> : ευγενής, αριστοκρατικός, (υπερθ.) <i>nobilissimus-a-um</i> .
<u>pravissimi:</u>	γεν. ενικ. γέν. ουδ. υπερθ. βαθμού του δευτερόκλ. επιθετ. <i>pravus-a-um</i> : διεστραμμένος, (υπερθ) <i>pravissimus-a-um</i> .
<u>clari :</u>	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>clarus-a-um</i> :

<u>improbi</u> :	ένδοξος. ονομ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. improbus-a-um : αχρείος, φαύλος.
<u>multos</u> :	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. multus-a-um : πολὺς (εὐχρηστο στον πληθ.).
<u>Romanos</u> :	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. Romanus-a-um : ρωμαϊκός.
<u>cruentissima</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. υπερθ. βαθμού του δευτερόκλ. επιθετ. cruentus-a-um : φονικός, αιματηρός, (υπερθ.) cruentissimus-a-um .

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>eum</u> :	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. is, ea, id :αυτός-ή-ό.
<u>eius</u> :	γεν. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. is, ea, id :αυτός-ή-ό.
<u>quidam</u> :	ονομ. πληθ. γέν. αρσ. της αόριστης επιθετ. αντων. quidam, quaedam, quoddam : κάποιος-α-ο.
<u>altero</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. του αντωνυμ επιθετ. alter, altera, alterum : άλλος-η-ο (μεταξύ δύο προσώπων).
<u>ipse</u> :	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστική αντων. ipse, ipsa, ipsum : ο ίδιος –α –ο.
<u>suo</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. της κτητ. αντων. γ' προσωπ. suus, -a, -um : δικός-ή-ό του.
<u>eadem</u> :	αφαιρ. ενικ. γέν. θηλ. της οριστικής αντων. idem, eadem, idem : ίδιος –α –ο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio Consulibus, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit»:

κύρια πρόταση.

coniuravit: ρήμα, **Lucius Sergius Catilina**: υποκ. , **vir**: παράθεση στο Lucius Sergius Catilina, **generis, ingenii**: γεν. της ιδιότητας, **nobilissimi**: επιθετ. προσδ. στο generis, **pravissimi**: επιθετ. προσδ. στο ingenii, **contra rem publicam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει εχθρική διάθεση, **consulibus**: ιδιόμορφη αφαιρ. απόλυτη, **Marco Tullio Cicerone, Gaio Antonio**: υποκείμενα της αφαιρ. απόλυτης.

«Eum clari quidam sed improbi viri consecuti errant»: κύρια πρόταση.

consecuti errant: ρήμα, **viri**: υποκ. , **clari, improbi**: επιθετ. προσδ. στο viri, **quidam**: επιθετ. προσδ. στο clari- improbi viri, **eum**: αντικ. στο consecuti errant.

«Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est»: κύρια πρόταση.

expulsus est: ρήμα, **Catilina**: υποκ., **a Cicerone**: εμπροθ. του ποιητικού αιτίου, **ex urbe**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει απομάκρυνση.

«Socii eius deprehensi sunt»: κύρια πρόταση.

deprehensi sunt: ρήμα, **socii**: υποκ. , **eius**: γεν. κτητ. στο socii.

«et in carcere strangulati sunt»: κύρια πρόταση.

strangulati sunt: ρήμα, **socii:** ενν. υποκ. , **in carcere:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει στάση σε τόπο.

«*ab Antonio, altero consule, Catilina ipse cum exercitu suo, proelio victus interfectus est*»: κύρια πρόταση.

interfectus est: ρήμα, **Catilina:** υποκ. , **ipse:** κατηγ. προσδ. στο Catilina, **victus:** χρον. μτχ. συνημμ. στο Catilina (προτερόχρ.), **proelio:** αφαιρ. οργαν. , **ab Antonio:** εμπροθ. του ποιητ. αιτίου, **consule:** παράθεση στο Antonio, **altero:** επιθετ. προσδ. στο consule, **cum exercitu:** εμπροθ. προσδ. που δηλώνει συνοδεία, **suo:** επιθετ. προσδ. στο exercitu

«*Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos in eadem cruentissima pugna occisos esse , multos autem graviter vulneratos esse*»: κύρια πρόταση.

tradit: ρήμα, **Gaius Sallustius:** υποκ. , **occisos esse, vulneratos esse:** ειδ. απαρ. αντικ. στο tradit, **milites:** υποκ. του occisos esse και vulneratos esse(ετεροπροσωπία), **Romanos:** επιθετ. προσδ. στο milites, **multos:** επιθετ. προσδ. στο milites Romanos, **in pugna:** εμπροθ. προσδ. του χρόνου, **cruentissima:** επιθετ. προσδ. στο pugna, **eadem:** επιθετ. προσδ. στο cruentissima pugna, **graviter:** επιρρ. προσδ. του τρόπου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική και να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο.

Socii Catilinae ab Antonio deprehensi sunt.
Catilina ab Antonio proelio victus est.
Pastor improbus a me vi prohibitus est.
Bovum mugitus a te auditus est.
Boves a vobis in speluncam tracti sunt.
Hercules ab incolis honoratus est.

II. Να μετατραπεί η σύνταξη στη πρότασης σε απαρεμφατική. Ως ρήμα της εξάρτησης εννοείται (Sallustius) tradit...

Sallustius tradit Catilinam improbos viros consecutos est.
Sallustius tradit Catilinam ex urbe expulsum esse.
Sallustius tradit socios Catilinae deprehensos (esse) et strangulates esse.
Sallustius tradit Catilinam ab Antonio victum esse.
Sallustius tradit Catilinam ab Antonio interfectum esse.

III. Να σχηματιστούν οι υπερθετικοί των επιθέτων: ingens, timidus, turpis.
ingentissimus-a-um, timidissimus-a-um, turpissimus-a-um.

IV. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι παρακάτω προτάσεις: Οι Ρωμαίοι πολέμησαν (proelior) γενναία (fortiter). Ο Σαλλούστιος παραδίδει ότι οι συνωμότες (coniurati) παραδόθηκαν (trador +δοτ.) στους υπάτους.
Romani fortiter proeliati sunt.
Sallustius tradit coniuratos consulibus traditos esse.

ΜΑΘΗΜΑ XX

LECTIO VICESIMA

ΠΩΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ Ή ΠΩΣ Ο ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΕΓΙΝΕ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ

Cladius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgovit; extractum imperatorem eum salutavit. Hinc ad commilitones suos eum adduxit. Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur. Postero die Claudius imperator factus est.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Cladius quinquagesimo anno aetatis suae cepit imperium quodam mirabili casu. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post exterritus rumore caedis prorepsit ad proximum solarium et abdidit se inter vela praetenta foribus. Miles discurrens animadvertit pedes eius; adgovit eum latentem; extractum salutavit eum imperatorem. Hinc adduxit eum ad commilitones suos. Ab his delatus est in castra tristis et trepidus, dum obvia turba miseratur eum quasi moriturum. Postero die Claudius factus est imperator.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κλαύδιος στο πενήτηκοστό έτος της ηλικίας του κατέλαβε την εξουσία από κάποιο περίεργο γεγονός. Αφού διώχτηκε από τους δολοφόνους του Καλιγούλα, είχε αποσυρθεί σε μια θερινή κατοικία, που ονομάζεται Ερμαίο. Λίγο αργότερα, επειδή τρομοκρατήθηκε από τα νέα της σφαγής, σύρθηκε στο πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρεμόντουσαν στη πόρτα. Ένας στρατιώτης, ενώ έτρεχε εδώ κι εκεί, παρατήρησε τα πόδια του, τον αναγνώρισε να κρύβεται, αφού τον τράβηξε έξω, τον προσαγόρευσε αυτοκράτορα. Από εκεί τον οδήγησαν στους συντρόφους του. Από αυτούς μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο λυπημένος και έντρομος, ενώ το πλήθος που τον συναντούσε τον λυπόταν σα να επρόκειτο να πεθάνει. Την επόμενη μέρα ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ

- cepit:** γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. *capio, cepi, captum, capere* 3*: πιάνω, συλλαμβάνω.
- exclusus:** ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μετχ. παθητ. παρακ. *excludo, exclusi, exclusum, excludere* 3: κλείνω απ' έξω, διώχνω.
- recesserat :** γ' ενικ. οριστ. υπερσ. του ρήμ. *recedo, recessi, recessum, recedere* 3: αποσύρομαι.
- est :** γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του βοηθ. ρήμ. *sum, fui,-, esse*: είμαι.

<u>prorepsit :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ: <i>prorepo, prorepsi, proreptum, prorepere</i> 3: τρομοκρατώ.
<u>praetenta :</u>	αιτιατ. πληθ. γέν. ουδ. της μτχ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>praetendo, praetendi, praetentum, praetendere</i> 3: τεντώνω, κρεμάω μπροστά.
<u>abdedit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>abdo, abdi, abditum, abdere</i> 3: κρύβω.
<u>discurrens :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. της μτχ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. <i>discurro, discurre (discucurri), discursum, discurre</i> 3:τρέχω εδώ κι εκεί .
<u>animadvertit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>animadverto, -verti, -versum, -vertere</i> 3: παρατηρώ.
<u>latentem:</u>	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της μτχ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. <i>lateo, latui, -, latere</i> 2: κρύβομαι.
<u>adgovit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>adgnosco, -novi, -nitum, -noscere</i> 3: αναγνωρίζω.
<u>extractum:</u>	αιτιτ. ενικ. γέν. αρσ. της μετ. παθητ. παρακ. του ρήμ. <i>extraho, extraxi, extractum, extrahere</i> 3: τραβώ, βγάζω τραβώντας.
<u>salutavit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>saluto, -avi, -atum, -are</i> 1: χαιρετίζω, προσαγορεύω.
<u>adduxit:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρήμ. <i>adduco, adduxi, adductum, adducere</i> 3: οδηγώ, παρασύρω.
<u>delatus est :</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. παθητ. φων. του ανωμ. ρήμ. <i>defero, detuli, delatum, deferre</i> : μεταφέρω.
<u>moriturum :</u>	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. της μτχ. μελλ. του αποθ. ρήμ. <i>morior, mortuus sum (μετ. μέλλ. moriturus, a, um), mori</i> 3*: πεθαίνω.
<u>miseratur:</u>	γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του αποθ. ρήμ. <i>miseror, miseratus sum, (miseratum), miserari</i> 1: θρηνώ, λυπάμαι.
<u>factus est:</u>	γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ανωμ. ρήμ. <i>fio, factus sum, fieri</i> : γίνομαι.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

<u>Cladius :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Cladius-ii (i)</i> , αρσ. β': ο Κλαύδιος.
<u>anno :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>annus-i</i> , αρσ. β': χρόνος, έτος.
<u>aetatis :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>aetas, aetatis</i> , θηλ. γ': ηλικία.
<u>imperium :</u>	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>imperium-ii(i)</i> , ουδ. β': εξουσία, κράτος.
<u>casu:</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>casus, casus</i> , αρσ. δ': τυχαίο, απροσδόκητο γεγονός.
<u>insidiatoribus :</u>	αφαιρ. πληθ. του ουσ. <i>insidiator, insidiatoris</i> , αρσ. γ': συνωμότης, δολοφόνος.
<u>Caligulae:</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>Caligula-ae</i> , αρσ. α': ο Καλιγούλας.
<u>diaetam:</u>	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>diaeta-ae</i> , θηλ. α': θερινή κατοικία.
<u>nomen :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>nomen, nominis</i> , ουδ. γ': όνομα.
<u>Hermaeum:</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Hermaeum-i</i> , ουδ. β': το Ερμαίο.
<u>rumore :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>rumor, rumoris</i> , αρσ. γ': φήμη, νέα.
<u>caedis :</u>	γεν. ενικ. του ουσ. <i>caedes, caedis</i> , θηλ. γ': σφαγή.
<u>solarium :</u>	αιτιτ. ενικ. του ουσ. <i>solarium-ii (i)</i> , ουδ. β': λιακωτό.
<u>vela :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>velum-i</i> , ουδ. β': παραπέτασμα, κουρτίνα.
<u>foribus :</u>	δοτ. πληθ. του ουσ. <i>foris, foris</i> , θηλ. γ': πόρτα.
<u>miles :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>miles, militis</i> , αρσ. γ': στρατιώτης.

<u>pedes :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>pes, pedis</i> , αρσ. γ': πόδι.
<u>imperatorem :</u>	αιτιατ. ενικ. του ουσ. <i>imperator, imperatoris</i> , αρσ. γ': αυτοκράτορας.
<u>commilitones :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>commilito, commilitonis</i> , αρσ. γ': συστρατιώτης, σύντροφος.
<u>castra :</u>	αιτιατ. πληθ. του ουσ. <i>castra, castrorum</i> , ουδ. β': στρατόπεδο.
<u>turba :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>turba-ae</i> , θηλ. α': πλήθος.
<u>die :</u>	αφαιρ. ενικ. του ουσ. <i>dies, diei</i> , αρσ. ε': ημέρα.
<u>Claudius :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>Claudiu-ii (i)</i> , αρσ. β': ο Κλαύδιος.
<u>imperator :</u>	ονομ. ενικ. του ουσ. <i>imperator, imperatoris</i> , αρσ. γ': αυτοκράτορας.

ΕΠΙΘΕΤΑ

<u>quingagesimo :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. τακτικού αριθμητικού επιθετ. <i>quingagesimus-a-um</i> : πεντηκοστός (δεν έχει κλητική).
<u>mirabili :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. του τριτόκλ. επιθετ. <i>mirabilis-is-e</i> : παράδοξος, περίεργος.
<u>paulo :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>paulus-a-um</i> : λίγος.
<u>proximum :</u>	αιτιατ. ενικ. γέν. ουδ. του δευτερόκλ. επιθετ. υπερθ. βαθμού <i>proximus-a-um</i> : ο πιο κοντινός. Στο θετικό απάντα μόνο το επιρρ. <i>prope</i> .
<u>tristis :</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του τριτόκλ. επιθετ. <i>tristis-is-e</i> : λυπημένος. (υπερθ.) <i>tristissimus-a-um</i> .
<u>trepidus:</u>	ονομ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>trepidus-a-um</i> : έντρομος, περιδεής.
<u>obvia :</u>	ονομ. ενικ. γέν. θηλ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>obvius-a-um</i> : ενάντιος, αντίθετος.
<u>postero :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. του δευτερόκλ. επιθετ. <i>posterus-a-um</i> : επόμενος. (υπερθ.) <i>postremus-a-um</i> .

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

<u>quodam :</u>	αφαιρ. ενικ. γέν. αρσ. της αόριστης επιθετ. αντων. <i>quidam-quaedam-quodam</i> : κάποιος-α-ο.
<u>cui :</u>	δοτ. ενικ. γέν. θηλ. της αναφαιρ. αντων. <i>qui-quae-quod</i> : ο οποίος-α-ο.
<u>suae :</u>	γεν. ενικ. γέν. θηλ. της κτητ. αντων. γ' προσωπ. <i>suus-a-um</i> : δικός-ή-ό τους.
<u>se :</u>	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. της προσωπ. αντων. γ' προσ.
<u>euis :</u>	γεν. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is- ea- id</i> : αυτός-ή-ό.
<u>suos :</u>	αιτιτ. πληθ. γέν. αρσ. της κτητ. αντων. γ' προσωπ. <i>suus-a-um</i> : δικός-ή-ό τους.
<u>eum :</u>	αιτιατ. ενικ. γέν. αρσ. της οριστικής αντων. <i>is- ea- id</i> : αυτός-ή-ό.
<u>his :</u>	αφαιρ. πληθ. γέν. αρσ. της δεικτ. αντων. <i>hic-haec-hoc</i> : αυτός-ή-ό.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

«*Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu*»: κύρια πρόταση.

cepit: ρήμα, **Claudius**: υποκ. , **imperium**: αντικ. στο cepit, **casu**: αφαιρ. της αιτίας, **mirabilis**: επιθετ. προσδ. στο casu, **quodam**: επιθετ. προσδ. στο mirabili casu, **anno**: αφαιρ. του χρόνου, **quinquagesimo**: επιθετ. προσδ. στο anno, **aetatis**: γεν. διααρ. στο anno, **suae**: επιθετ. προσδ. στο aetatis.

«*Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam*»: κύρια πρόταση.
recesserat: ρήμα, (**Claudius** ενν.): υποκ. , **in diaetam**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **exclusus**: χρον. μτχ. συνημ. στο ενν. υποκ. Claudius (προτερόχρ.), **ab insidiatoribus**: ποιητικό αίτιο, **Caligulae**: γεν. αντικ. στο insidiatoribus.

«*cui nomen est Hermaeum*»: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο in diaetam.

est: ρήμα, **nomen**: υποκ. , **Hermaeum**: κατηγ. στο nomen, **cui**: δοτ. προς. κτητ.

«*Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum*»: κύρια πρόταση.

prorepsit: ρήμα, (**Claudius** ενν.): υποκ., **ad solarium**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **proximum**: επιθετ. προσδ. στο solarium, **exterritus**: αιτιολ. μτχ. συνημ. στο ενν. Claudius (προτερόχρ.), **rumore**: αφαιρ. της αιτίας, **caedis**: γεν. αντικ. στο rumore, **post**: επιρρ. προσδ. του χρόνου, **paulo**: αφαιρ. του μέτρου ή της διαφοράς από το post.

«*et inter vela praetenta foribus se abdidit*»: κύρια πρόταση.

abdidit: ρήμα, (**Claudius** ενν.): υποκ., **se**: αντικ. στο abdidit, **inter vela**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει τόπο, **praetenta**: επιθετ. μτχ. ως επιθετ. προσδ. στο vela, **vela**: υποκ. της μτχ. praetenta, **foribus**: αντικ. στη μτχ. praetenta.

«*Discurrens miles pedes eius animadvertit*»: κύρια πρόταση.

animadvertit: ρήμα, **miles**: υποκ. , **pedes**: αντικ. στο animadvertit, **eius**: γεν. κτητ. στο pedes, **discurrens**: επιθετ. ή χρονική μτχ. συνημ. στο miles (σύγχρονο), **miles**: υποκ. της μτχ. discurrens.

«*eum latentem adgovit*»: κύρια πρόταση.

adgovit: ρήμα, (**miles** ενν.) : υποκ. , **eum**: αντικ. στο adgovit και υποκ. της κατηγ. μετ. latentem.

«*extractum imperatorem eum salutavit*»: κύρια πρόταση.

salutavit: ρήμα, (**miles** ενν.) : υποκ., **eum**: αντικ. στο salutavit, **imperatorem**: κατηγ. στο eum, **extractum**: χρον. μτχ. συνημ. στο eum (προτερόχρ.).

«*Hinc ad commilitones suos eum adduxit*»: κύρια πρόταση.

adduxit: ρήμα, (**miles** ενν.) : υποκ., **eum**: αντικ. στο adduxit, **ad commilitones**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο, **suos**: επιθετ. προσδ. στο commilitones, **hinc**: επιρρ. προσδ. που δηλώνει κίνηση από τόπο.

«*Ab his in castra delatus est tristis et trepidus*»: κύρια πρόταση.

delatus est: ρήμα, (**Claudius** ενν.): υποκ. , **ab his**: ποιητ. αίτιο, **in castra**: εμπροθ. προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο, **tristis – trepidus**: επιρρ. κατηγ. του τρόπου στο ενν. Claudius.

«*dum obviam turba quasi moriturum eum miseratur*»: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο **dum**, εκφέρεται με οριστική ενεστώτα, δηλώνει το σύγχρονο και , συγκεκριμένα, πράξη συνεχιζόμενη με αυτή της κύριας πρότασης. **miseratur**: ρήμα, **turba**: υποκ. , **obviam**: επιθετ. προσδ. στο **turba**, **eum**: αντικ. στο **miseratur**, (**quasi**) **moriturum**: αιτιοτ. μτχ. συνημμ. στο **eum** (δηλώνει υποκειμενική αιτία λόγω του **quasi**) (υστερόχρ.).

«*Postero die Claudius imperator factus est*»: κύρια πρόταση.

factus est: ρήμα, **Claudius**: υποκ. , **imperator**: κατηγ. στο **Claudius**, **die**: αφαιρ. του χρόνου, **postero**: επιθετ. προσδ. στο **die**.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

I. Να σχηματιστούν οι μετοχές του ενεστώτα και του μέλλοντα των ρημάτων: capio, recede, prorepro, animadverto, saluto, adduco, impono.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

capiens
recedens
prorepens
animadvertens
salutans
adducens
imponens

ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

capturus, -α, -um
recessurus, -α, -um
prorepturus, -α, -um
animadversurus, -α, -um
salutaturus, -α, -um
adducturus, -α, -um
impositurus, -α, -um

II. Να χαρακτηριστούν από συντακτική άποψη οι μετοχές του κειμένου (α) σύγχρονο, προτερόχρονο, υστερόχρονο, (β) επιθετικές, επιρρηματικές (είδος), κατηγορηματικές. Να υποδειχτεί το υποκείμενό τους.

Βλ. πλήρη συντακτική ανάλυση.

III. Να τεθεί στην περιφραστική συζυγία (ε. , παρ. , μέλλ.) η πρόταση imperium capio.

imperium captures sum (es..), capturus eram (eras..), capturus ero (eris...).

IV. Να σχηματιστεί το απαρέμφατο του μέλλ. των ρημάτων discedo και saluto

discessurum, -am, -um
discessuros, -as, -a esse

salutaturum, -am, -um
salutatueros, -as, -a esse

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α΄ ΚΛΙΣΗ

1. Η πρώτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα κυρίως **θηλυκού** γένους.
2. **Αρσενικά** είναι όσα λήγουν σε -a,-ae και δηλώνουν:
  - α) αντρικό όνομα π.χ. Aeneas, -ae, Caligula, -ae
  - β) αντρικό επάγγελμα π.χ. poeta,-ae
  - γ) ονόματα ποταμών π.χ. Trebia, -ae
  - δ) ονόματα εθνών π.χ. Belgae,-arum.
3. **Ουδέτερα** ονόματα δεν περιλαμβάνονται στην α΄ κλίση.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	-a	-ae
Gen.	-ae	-arum
Dat.	-ae	-is
Acc.	-am	-as
Voc.	-a	-ae
Abl.	-a	-is

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΩΤΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	terr-a	terr -ae
Gen.	terr-ae	terr -arum
Dat.	terr -ae	terr -is
Acc.	terr -am	terr -as
Voc.	terr -a	terr -ae
Abl.	terr -a	terr -is

Παρατηρήσεις

Το ουσιαστικό **filia** σχηματίζει τη δοτική και την αφαιρετική πληθυντικού με κατάληξη **-is** και **-abus** για να γίνει διάκριση από το αντίστοιχο αρσενικό **filius**.

Β΄ ΚΛΙΣΗ

1. **Αρσενικά** είναι όσα λήγουν σε -us, γεν.- i και σε -er, γεν.-i π.χ. dolus, doli, puer, pueri
2. **Θηλυκά** είναι όσα λήγουν σε -us,-i εφόσον είναι ονόματα γυναικών, δέντρων, νήσων, χωρών π.χ. ficus,-i, Ephesus-i.
3. **Ουδέτερα** είναι όσα λήγουν σε -um, γεν.-i π.χ. donum,-i.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ - ΘΗΛΥΚΟ

	Singularis		Pluralis
Nom.	- us	(er)	-i
Gen.	-i	-i	-orum
Dat.	-o	-o	-is
Acc.	-um	-um	-os
Voc.	-e	(er)	-i
Abl.	-o	-o	-is

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis
Nom.	- um	-a
Gen.	-i	-orum
Dat.	-o	-is
Acc.	-um	-a
Voc.	-um	-a
Abl.	-o	-is

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	dol- us	dol –i	puer	puer-i	liber	libr -i
Gen.	dol-i	dol -orum	puer -i	puer –orum	libr -i	libr -orum
Dat.	dol-o	dol –is	puer -o	puer –is	libr -o	libr -is
Acc.	dol-um	dol –os	puer –um	puer –os	libr -um	libr -os
Voc.	dol-e	dol –i	puer	puer –i	liber	libr -i
Abl.	dol-o	dol –is	puer-o	puer –is	libr -o	libr -is

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis
Nom.	bell- um	bell –a
Gen.	bell –i	bell –orum
Dat.	bell –o	bell –is
Acc.	bell -um	bell –a
Voc.	bell -um	bell –a
Abl.	bell –o	bell –is

Παρατηρήσεις

1. Σύμφωνα με το puer κλίνονται τα παρακάτω δευτερόκλιτα ουσιαστικά και επίθετα: socer,soceri , vesper, vesperi , liber,libera,liberum , tener,tenera,tenerum , miser,misera,miserum. Σύμφωνα με το liber κλίνονται τα παρακάτω δευτερόκλιτα ουσιαστικά και επίθετα: culter,cultri , magister,magistri , minister,ministri , sacer,sacra,sacrum , καθώς και οι κτητικές αντωνυμίες noster,nostra,nostrum.
2. Το όνομα locus-i (=τόπος) ανήκει στα ετερογενή: σχηματίζει τον πληθυντικό αριθμό ως ουδέτερο loca-orum (υπάρχει και ο τύπος loci-orum αλλά έχει τη σημασία « χωρία βιβλίου »).
3. Το ficus είναι θηλυκό, κλίνεται σύμφωνα με τη β΄ κλίση αλλά σχηματίζει και από τη δ΄ κλίση τους τύπους σε –us και –u.

Γ΄ ΚΛΙΣΗ

1. **Αρσενικά** είναι όσα λήγουν σε -o, -or, -os, -er, -es (περιτοσύλλαβα), -is, -guis, -nis. Εξαιρούνται τα ουσιαστικά arbor, soror, uxor, dos, mater που είναι θηλυκά και το ουδέτερο aes.
2. **Θηλυκά** είναι όσα λήγουν σε -as, -es (ισοσύλλαβα), -is (ισοσύλλαβα), -aus, -us, -do, -go, -io, -x, -σύμφωνο+s. Εξαιρούνται και είναι αρσενικά τα : finis, mensis, postis, hostis, unguis, penates, dux, iudex, senex, adolescens, sapiens.
3. **Ουδέτερα** είναι όσα λήγουν σε -c, -a, -l, -e, -n, -t, -ar, -ur, -us. Εξαιρούνται και είναι αρσενικά τα: consul, Caesar, augur.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ - ΘΗΛΥΚΟ

	Singularis	Pluralis
Nom.	- s (-)	-es
Gen.	-is	-um (-ium)
Dat.	-i	-ibus
Acc.	-em (-im)	-es
Voc.	-s (-)	-es (-is)
Abl.	-e (-i)	-ibus

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis
Nom.	- s (-)	-a (-ia)
Gen.	-is	-um (-ium)
Dat.	-i	-ibus
Acc.	-s (-)	-a (-ia)
Voc.	-s (-)	-a (-ia)
Abl.	-e (-i)	-ibus

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ- ΘΗΛΥΚΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	lex	leg-es	civis	civ-es
Gen.	leg-is	leg-um	civ-is	civ-ium
Dat.	leg-i	leg-ibus	civ-i	civ-ibus
Acc.	leg-em	leg-es	civ-em	civ-es
Voc.	lex	leg-es	civis	civ-es
Abl.	leg-e	leg-ibus	civ-e	civ-ibus

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis
Nom.	nomen	nomin-a
Gen.	nomin-is	nomin-a
Dat.	nomin -i	nomin-ibus
Acc.	nomen	nomin -a
Voc.	nomen	nomin -a
Abl.	nomin -e	nomin-ibus

Παρατηρήσεις

1. Σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού σε -ium: α) τα ισοσύλλαβα. Εξαιρούνται και σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού σε -um τα : senex, sedes. β) τα περιτοσύλλαβα των οποίων το θέμα λήγει σε δύο ή περισσότερα σύμφωνα. Εξαιρούνται και σχηματίζουν γενική πληθυντικού σε -um τα mater και pater.
2. Σχηματίζουν την αιτιατική ενικού σε -im και την αφαιρετική ενικού σε -i τα ισοσύλλαβα ονόματα πόλεων και ποταμών: Neapolis-is, Tiberis-is, turris-is όπως επίσης και το ελλειπτικό vis.
3. Σχηματίζουν την αφαιρετική του ενικού σε - e και -i τα εξής: avis, navis, unguis,

postis και το locuples.

4. Σχηματίζουν την αιτιατική πληθυντικού σε – es και –is όσα ονόματα έχουν τη γενική πληθυντικού σε –ium.
5. Σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού σε – um και –ium τα civitas-atis, aetas-atis, dignitas-atis, utilitas-atis, virtus-utis, adulescens-ntis.
6. Σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού σε –ium κατ'εξαίρεση τα vis, penates, Samnites και dos.

Δ΄ ΚΛΙΣΗ

Η τέταρτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικού γένους σε -us. Θηλυκό είναι μόνο το domus -us και το manus-us

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	-us	-us
Gen.	-us	-uum
Dat.	-ui	-ibus
Acc.	-um	-us
Voc.	-us	-us
Abl.	-u	-ibus

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	mot- us	mot - us
Gen.	mot - us	mot - uum
Dat.	mot - ui	mot - ibus
Acc.	mot - um	mot - us
Voc.	mot - us	mot - us
Abl.	mot - u	mot - ibus

Ε΄ ΚΛΙΣΗ

Η πέμπτη κλίση περιλαμβάνει θηλυκού γένους σε -es. Αρσενικό είναι μόνο το dies.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	-es	-es
Gen.	-ei	-erum
Dat.	-ei	-ebus
Acc.	-em	-es
Voc.	-es	-es
Abl.	-e	-ebus

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΜΠΤΗΣ ΚΛΙΣΗΣ

	Singularis	Pluralis
Nom.	di-es	di -es
Gen.	di -ei	di -erum
Dat.	di -ei	di -ebus
Acc.	di -em	di -es
Voc.	di -es	di -es
Abl.	di -e	di -ebus

Παρατηρήσεις

1. Μόνο τα ονόματα dies-diei και res-res έχουν ολόκληρο τον πληθυντικό.
2. Τα υπόλοιπα ονόματα της πέμπτης κλίσης είναι ελλειπτικά αφού σχηματίζουν ομαλά τον ενικό αλλά στον πληθυντικό έχουν μόνο ονομαστική, αιτιατική και κλητική(π.χ, facies-facie, effigies-effigiei, species-speciei και spes spei).
3. Το όνομα fides έχει μόνο ενικό αριθμό.

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα επίθετα της β΄ κλίσης είναι πάντα τρικατάληκτα (το αρσενικό και το ουδέτερο γένος τους κλίνονται κατά τη β΄ κλίση, ενώ το θηλυκό τους κατά την α΄ κλίση)

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	bon- us	bon - i	bon- a	bon - ae	bon- um	bon - a
Gen.	bon - i	bon - orum	bon - ae	bon - arum	bon - i	bon - orum
Dat.	bon - o	bon - is	bon - ae	bon - is	bon- o	bon is
Acc.	bon - um	bon - os	bon - am	bon - as	bon - um	bon - a
Voc.	bon - e	bon - i	bon - a	bon - ae	bon - um	bon - a
Abl.	bon - o	bon - is	bon - a	bon - is	bon - o	bon - is

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	liber	liber - i	liber - a	liber - ae	liber - um	liber - a
Gen.	liber- i	liber- orum	liber - ae	liber - arum	liber - i	liber - orum
Dat.	liber - o	liber - is	liber - ae	liber - is	liber - o	liber - is
Acc.	liber - um	liber - os	liber - am	liber - as	liber - um	liber - a
Voc.	liber	liber - i	liber - a	liber - ae	liber - um	liber - a
Abl.	liber - o	liber - is	liber - a	liber - is	liber - o	liber - is

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	pulcher	pulchr - i	pulchr - a	pulchr - ae	pulchr - um	pulchr - a
Gen.	pulchr- i	pulchr- orum	pulchr - ae	pulchr - arum	pulchr - i	pulchr - orum
Dat.	pulchr - o	pulchr - is	pulchr - ae	pulchr - is	pulchr - o	pulchr - is
Acc.	pulchr - um	pulchr - os	pulchr - am	pulchr - as	pulchr - um	pulchr - a
Voc.	pulcher	pulchr - i	pulchr - a	pulchr - ae	pulchr - um	pulchr - a
Abl.	pulchr - o	pulchr - is	pulchr - a	pulchr - is	pulchr - o	pulchr - is

ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα επίθετα της γ' κλίσης χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: **α. τρικατάληκτα**: -er, -is, -e (π.χ. alacer, alacris, alacre / acer, acris, acre) **β. δικατάληκτα**: -is, -is, -e (π.χ. omnis, omnis, omne) **γ. μονοκατάληκτα** : εδώ παρουσιάζεται ποικιλία καταλήξεων: -x (π.χ. felix), ens (π.χ. ingens) κ.τ.λ.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	alacer	alacr-es	alacris	alacr- es	alacre	alacr-ia
Gen.	alacr-is	alacr-ium	alacr- is	alacr- ium	alacr- is	alacr- ium
Dat.	alacr-i	alacr-ibus	alacr- i	alacr- ibus	alacr- i	alacr- ibus
Acc.	alacr-em	alacr-es	alacr- em	alacr- es	alacre	alacr- ia
Voc.	alacer	alacr-es	alacr- is	alacr- es	alacre	alacr- ia
Abl.	alacr-i	alacr-ibus	alacr- i	alacr- ibus	alacr- i	alacr- ibus

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	facilis	facil-es	facilis	facil-es	facile	facil-ia
Gen.	facil-is	facil-ium	facil-is	facil-ium	facil-is	facil-ium
Dat.	facil-i	facil-ibus	facil-i	facil-ibus	facil-i	facil-ibus
Acc.	facil-em	facil-es	facil-em	facil-es	facile	facil-ia
Voc.	facil-is	facil-es	facil-is	facil-es	facile	facil-ia
Abl.	facil-i	facil-ibus	facil-i	facil-ibus	facil-i	facil-ibus

ΑΡΣΕΝΙΚΟ

ΘΗΛΥΚΟ

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis	Singularis	Pluralis
Nom.	felix	felic-es	felix	felic-es	felix	felic-ia
Gen.	felic-is	felic-ium	felic-is	felic-ium	felic-is	felic-ium
Dat.	felic-i	felic-ibus	felic-i	felic-ibus	felic-i	felic-ibus
Acc.	felic-em	felic-es	felic-em	felic-es	felix	felic-ia
Voc.	felix	felic-es	felix	felic-es	felix	felic-ia
Abl.	felic-i	felic-ibus	felic-i	felic-ibus	felic-i	felic-ibus

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	ego	tu	-
<u>Γενική</u>	mei	tui	sui
<u>Δοτική</u>	mihi(mi)	tibi	sibi
<u>Αιτιατική</u>	me	te	se
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	a me	a te	a se

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nos	vos	-
<u>Γενική</u>	nostri/nostrum	vestri/vestrum	sui
<u>Δοτική</u>	nobis	vobis	sibi
<u>Αιτιατική</u>	nos	vos	se
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	a nobis	a vobis	a se

ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ **meus,mea,meum=> α΄ προσώπου (για έναν κτήτορα)**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	meus	mea	meum
<u>Γενική</u>	mei	meae	mei
<u>Δοτική</u>	meo	meae	meo
<u>Αιτιατική</u>	meum	meam	meum
<u>Κλητική</u>	meus/mi	mea	-
<u>Αφαιρετική</u>	meo	mea	meo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	mei	meae	mea
<u>Γενική</u>	meorum	meorum	meorum
<u>Δοτική</u>	meis	meis	meis
<u>Αιτιατική</u>	meos	meas	mea
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	meis	meis	meis

➤ noster, nostra, nostrum => α΄ προσώπου (για πολλούς κτήτορες)

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	noster	nostra	nostrum
<u>Γενική</u>	nostri	nostrae	nostri
<u>Δοτική</u>	nostro	nostrae	nostro
<u>Αιτιατική</u>	nostrum	nostrum	nostrum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nostro	nostra	nostro

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nostri	nostrae	nostra
<u>Γενική</u>	nostrorum	nostrarum	nostrorum
<u>Δοτική</u>	nostris	nostris	nostris
<u>Αιτιατική</u>	nostros	nostras	nostra
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nostris	nostris	nostris

➤ tuus, tua, tuum => β΄ προσώπου (για έναν κτήτορα)

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tuus	tua	tuum
<u>Γενική</u>	tui	tuae	tui
<u>Δοτική</u>	tuo	tuae	tuo
<u>Αιτιατική</u>	tuum	tuam	tuum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tuo	tua	tuo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tui	tuae	tua
<u>Γενική</u>	tuorum	tuarum	tuorum
<u>Δοτική</u>	tuis	tuis	tuis
<u>Αιτιατική</u>	tuos	tuas	tua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tuis	tuis	tuis

➤ vester,vestra,vestrum=> β΄ πρόσωπον (για πολλούς κτήτορες)

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	vester	vestra	vestrum
<u>Γενική</u>	vestri	vestrae	vestri
<u>Δοτική</u>	vestro	vestrae	vestro
<u>Αιτιατική</u>	vestrum	vestram	vestrum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	vestro	vestra	vestro

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	vestri	vestrae	vestra
<u>Γενική</u>	vestrorum	vestrarum	vestrorum
<u>Δοτική</u>	vestris	vestris	vestris
<u>Αιτιατική</u>	vestros	vestras	vestra
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	vestris	vestris	vestris

➤ suus,sua,suum=>γ' προσώπου (για έναν κτήτορα)

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	suus	sua	suum
<u>Γενική</u>	sui	suae	sui
<u>Δοτική</u>	suo	suae	suo
<u>Αιτιατική</u>	suum	suam	suum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	suo	sua	suo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	sui	suae	sua
<u>Γενική</u>	suorum	suarum	suorum
<u>Δοτική</u>	suīs	suīs	suīs
<u>Αιτιατική</u>	suos	suas	sua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	suīs	suīs	suīs

➤ suus,sua,suum=>γ' προσώπου (για πολλούς κτήτορες)

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	suus	sua	suum
<u>Γενική</u>	sui	suae	sui
<u>Δοτική</u>	suo	suae	suo
<u>Αιτιατική</u>	suum	suam	suum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	suo	sua	suo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	sui	suae	sua
<u>Γενική</u>	suorum	suarum	suorum
<u>Δοτική</u>	suīs	suīs	suīs
<u>Αιτιατική</u>	suos	suas	sua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	suīs	suīs	suīs

ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ **hic,haec,hoc =αυτός εδώ,αυτή εδώ,αυτό εδώ**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	hic	haec	hoc
<u>Γενική</u>	huius	huius	huius
<u>Δοτική</u>	huic	huic	huic
<u>Αιτιατική</u>	hunc	hanc	hoc
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	hoc	hac	hoc

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	hi	hae	haec
<u>Γενική</u>	horum	harum	horum
<u>Δοτική</u>	his	his	his
<u>Αιτιατική</u>	hos	has	haec
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	his	his	his

➤ **ille,illa,illud=εκείνος,εκείνη,εκείνο**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	ille	illa	illud
<u>Γενική</u>	illius	illius	illius
<u>Δοτική</u>	illi	illi	illi
<u>Αιτιατική</u>	illum	illam	illud
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	illo	illa	illo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	illi	illae	illa
<u>Γενική</u>	illorum	illarum	illorum
<u>Δοτική</u>	illis	illis	illis
<u>Αιτιατική</u>	illos	illas	illa
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	illis	illis	illis

➤ iste, ista, istud=αυτός, αυτή, αυτό

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	iste	ista	istud
<u>Γενική</u>	istius	istius	istius
<u>Δοτική</u>	isti	isti	isti
<u>Αιτιατική</u>	istum	istam	istud
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	isto	ista	isto

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	isti	istae	ista
<u>Γενική</u>	istorum	istarum	istorum
<u>Δοτική</u>	istis	istis	istis
<u>Αιτιατική</u>	istos	istas	ista
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	istis	istis	istis

➤ talis,talis,tale=τέτοιος,τέτοια,τέτοιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	talis	talis	tale
<u>Γενική</u>	talis	talis	talis
<u>Δοτική</u>	tali	tali	tali
<u>Αιτιατική</u>	talem	talem	tale
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tali	tali	tali

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tales	tales	talia
<u>Γενική</u>	talium	talium	talium
<u>Δοτική</u>	talibus	talibus	talibus
<u>Αιτιατική</u>	tales	tales	talia
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	talibus	talibus	talibus

➤ tantus,tanta,tantum=τόσος,τόση,τόσο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tantus	tanta	tantum
<u>Γενική</u>	tantī	tantae	tantī
<u>Δοτική</u>	tanto	tantae	tanto
<u>Αιτιατική</u>	tantum	tantam	tantum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tanto	tanta	tanto

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tanti	taetae	tanta
<u>Γενική</u>	tantorum	tantarum	tantorum
<u>Λοτική</u>	tantis	tantis	tantis
<u>Αιτιατική</u>	tantos	tantas	tanta
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tantis	tantis	tantis

➤ tot=τόσοι,τόσες,τόσα

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	-	-	-
<u>Γενική</u>	-	-	-
<u>Λοτική</u>	-	-	-
<u>Αιτιατική</u>	-	-	-
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	-	-	-

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	tot	tot	tot
<u>Γενική</u>	tot	tot	tot
<u>Λοτική</u>	tot	tot	tot
<u>Αιτιατική</u>	tot	tot	tot
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	tot	tot	tot

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ **qui, quae, quod=ο οποίος, η οποία, το οποίο**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quod
<u>Γενική</u>	cuius	cuius	cuius
<u>Δοτική</u>	cui	cui	cui
<u>Αιτιατική</u>	quem	quam	quod
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quo	qua	quo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quae
<u>Γενική</u>	quorum	quarum	quorum
<u>Δοτική</u>	quibus	quibus	quibus
<u>Αιτιατική</u>	quos	quas	quae
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibus	quibus	quibus

➤ **qualis, qualis, quale=τέτοιος, τέτοια, τέτοιο**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qualis	quails	quale
<u>Γενική</u>	qualis	quails	qualis
<u>Δοτική</u>	quali	quail	quali
<u>Αιτιατική</u>	qualem	qualem	quale
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quali	quail	quali

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quales	quales	qualia
<u>Γενική</u>	qualium	qualium	qualium
<u>Δοτική</u>	qualibus	qualibus	qualibus
<u>Αιτιατική</u>	quales(quails)	quales(quails)	qualia
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	qualibus	qualibus	qualibus

➤ quantus, quanta, quantum=όσος, όση, όσο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quantus	quanta	quantum
<u>Γενική</u>	quanti	quantae	quanti
<u>Δοτική</u>	quanto	quantae	quanto
<u>Αιτιατική</u>	quantum	quantam	quantum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quanto	quanta	quanto

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quanti	quantae	quanta
<u>Γενική</u>	quantorum	quantarum	quantorum
<u>Δοτική</u>	quantis	quantis	quantis
<u>Αιτιατική</u>	quantos	quantas	quanta
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quantis	quantis	quantis

➤ uter, utra, utrum = ποιος από τους δύο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	uter	utra	utrum
<u>Γενική</u>	utrius	utrius	utrius
<u>Δοτική</u>	utri	utri	utri
<u>Αιτιατική</u>	utrum	utram	utrum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	utro	utra	utro

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	utri	utrae	utra
<u>Γενική</u>	utrorum	utrarum	utrorum
<u>Δοτική</u>	utris	utris	utris
<u>Αιτιατική</u>	utros	utras	utra
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	utris	utris	utris

ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ **is,ea,id=αυτός,αυτή,αυτό**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	is	ea	id
<u>Γενική</u>	eius	eius	eius
<u>Δοτική</u>	ei	ei	ei
<u>Αιτιατική</u>	eum	eam	id
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	eo	ea	eo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	ei,ii,i	eae	ea
<u>Γενική</u>	eorum	earum	eorum
<u>Δοτική</u>	eis,iis,is	eis,iis,is	eis,iis,is
<u>Αιτιατική</u>	eos	eas	ea
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	eis,iis,is	eis,iis,is	eis,iis,is

➤ ipse, ipsa, ipsum=ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	ipse	ipsa	ipsum
<u>Γενική</u>	ipsius	ipsius	ipsius
<u>Δοτική</u>	ipsi	ipsi	ipsi
<u>Αιτιατική</u>	ipsem	ipsam	ipsum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	ipso	ipsa	ipso

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	ipsi	ipsae	ipsa
<u>Γενική</u>	ipsorum	ipsarum	ipsorum
<u>Δοτική</u>	ipsis	ipsis	ipsis
<u>Αιτιατική</u>	ipsos	ipsas	ipsa
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	ipsis	ipsis	ipsis

➤ idem, eadem, idem=ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	idem	eadem	idem
<u>Γενική</u>	eiusdem	eiusdem	eiusdem
<u>Δοτική</u>	eidem	eidem	eidem
<u>Αιτιατική</u>	eundem	eandem	idem
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	eodem	eadem	eodem

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	eidem, iidem, idem	eaedem	eadem
<u>Γενική</u>	eorundem	earundem	eorundem
<u>Δοτική</u>	eisdem, iisdem, isdem	eisdem, iisdem, isdem	eisdem, iisdem, isdem
<u>Αιτιατική</u>	eosdem	easdem	eadem
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	eisdem, iisdem, isdem	eisdem, iisdem, isdem	eisdem, iisdem, isdem

➤ alter, altera, alterum = ο άλλος, η άλλη, το άλλο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alter	altera	alterum
<u>Γενική</u>	alterius	alterius	alterius
<u>Δοτική</u>	alteri	alteri	alteri
<u>Αιτιατική</u>	alterum	alteram	alterum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	altero	altera	altero

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alteri	alterae	altera
<u>Γενική</u>	alterorum	alterarum	alterorum
<u>Δοτική</u>	alteris	alteris	alteris
<u>Αιτιατική</u>	alteros	alteras	altera
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	alteris	alteris	alteris

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ **quis, quis, quid (ουσιαστική)=ποιος, ποια, ποιο**

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quis	quis	quid
<u>Γενική</u>	cuius	cuius	cuius
<u>Δοτική</u>	cui	cui	cui
<u>Αιτιατική</u>	quem	quem	quid
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quo	quo	quo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quae
<u>Γενική</u>	quorum	quarum	quorum
<u>Δοτική</u>	quibus	quibus	quibus
<u>Αιτιατική</u>	quos	quas	quae
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibus	quibus	quibus

➤ qui, quae, quod (επιθετική) = ποιος, ποια, ποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quod
<u>Γενική</u>	cuius	cuius	cuius
<u>Δοτική</u>	cui	cui	cui
<u>Αιτιατική</u>	quem	quam	quod
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quo	qua	quo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quae
<u>Γενική</u>	quorum	quarum	quorum
<u>Δοτική</u>	quibus	quibus	quibus
<u>Αιτιατική</u>	quos	quas	quae
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibus	quibus	quibus

ΛΟΡΙΣΤΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

➤ quis, quae/qua, quid (ουσιαστική)= ένας, μία, ένα

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quis	quae/ qua	quid
<u>Γενική</u>	cuius	cuius	cuius
<u>Δοτική</u>	cui	cui	cui
<u>Αιτιατική</u>	quem	quem	quid
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quo	qua	quo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quae / qua
<u>Γενική</u>	quorum	quarum	quorum
<u>Δοτική</u>	quibus	quibus	quibus
<u>Αιτιατική</u>	quos	quas	quae / qua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibus	quibus	quibus

➤ qui, quae/qua, quod (επιθετική)= κάποιος, κάποια, κάποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quis	quae/ qua	quod
<u>Γενική</u>	cuius	cuius	cuius
<u>Δοτική</u>	cui	cui	cui
<u>Αιτιατική</u>	quem	quam	quod
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quo	qua	quo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	qui	quae	quae / qua
<u>Γενική</u>	quorum	quarum	quorum
<u>Δοτική</u>	quibus	quibus	quibus
<u>Αιτιατική</u>	quos	quas	quae / qua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibus	quibus	quibus

- aliquis, aliquae/aliqua, aliquid (ουσιαστική)=κάποιος, κάποια, κάποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	aliquis	aliquae/ aliqua	aliquid
<u>Γενική</u>	alicuius	alicuius	alicuius rei
<u>Δοτική</u>	alicui	alicui	alicui rei
<u>Αιτιατική</u>	aliquem	aliquam	aliquid
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	aliquo	aliqua	aliqua re

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	aliqui	aliquae	aliqua re
<u>Γενική</u>	aliquorum	aliquarum	aliquarum rerum
<u>Δοτική</u>	aliquibus	aliquibus	aliquibus rebus
<u>Αιτιατική</u>	aliquos	aliquas	aliqua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	aliquibus	aliquibus	aliquibus rebus

➤ aliqui, aliqua, aliquod (επιθετική)= κάποιος, κάποια, κάποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	aliquis	aliqua	aliquod
<u>Γενική</u>	alicuius	alicuius	alicuius
<u>Δοτική</u>	alicui	alicui	alicui
<u>Αιτιατική</u>	aliquem	aliquam	aliquod
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	aliquo	aliqua	aliquo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	aliqui	aliquae	aliqua
<u>Γενική</u>	aliquorum	aliquarum	aliquorum
<u>Δοτική</u>	aliquibus	aliquibus	aliquibus
<u>Αιτιατική</u>	aliquos	aliquas	aliqua
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	aliquibus	aliquibus	aliquibus

➤ quidam, quaedam, quiddam (ουσιαστική)= κάποιος, κάποια, κάποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quidam	quaedam	quiddam
<u>Γενική</u>	cuiusdam	cuiusdam	cuiusdam rei
<u>Δοτική</u>	cuidam	cuidam	cuidam rei
<u>Αιτιατική</u>	quendam	quandam	quiddam
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quodam	quadam	quadam re

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quidam	quaedam	quaedam
<u>Γενική</u>	quorundam	quarundam	quarundam rerum
<u>Δοτική</u>	quibusdam	quibusdam	quibusdam rebus
<u>Αιτιατική</u>	quosdam	quasdam	quaedam
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibusdam	quibusdam	quibusdam rebus

➤ qui, quae, quod (επιθετική) = ποιος, ποια, ποιο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quidam	quaedam	quoddam
<u>Γενική</u>	cuiusdam	cuiusdam	cuiusdam
<u>Δοτική</u>	cuidam	cuidam	cuidam
<u>Αιτιατική</u>	quendam	quondam	quoddam
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quodam	quadam	quodam

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	quidam	quaedam	quaedam
<u>Γενική</u>	quorundam	quarundam	quorundam
<u>Δοτική</u>	quibusdam	quibusdam	quibusdam
<u>Αιτιατική</u>	quosdam	quasdam	quaedam
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	quibusdam	quibusdam	quibusdam

➤ nemo, nemo, nihil = κανένας, καμία, κανένα

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nemo	nemo	nihil / nil
<u>Γενική</u>	nullius	nullius	nullius rei
<u>Δοτική</u>	nemini	nemini	nulli rei
<u>Αιτιατική</u>	neminem	neminem	nihil / nil
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nullo	nulla	nulla re

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nulli	nullae	nullae res
<u>Γενική</u>	nullorum	nullarum	nullarum rerum
<u>Δοτική</u>	nullis	nullis	nullis rebus
<u>Αιτιατική</u>	nullos	nullas	nullas res
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nullis	nullis	nullis rebus

➤ nullus, nulla, nullum = κανένας, καμία, κανένα

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nullus	nulla	nullum
<u>Γενική</u>	nullius	nullius	nullius
<u>Δοτική</u>	nulli	nulli	nulli
<u>Αιτιατική</u>	nullum	nullam	nullum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nullo	nulla	nullo

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	nulli	nullae	nulla
<u>Γενική</u>	nullorum	nullarum	nullorum
<u>Δοτική</u>	nullis	nullis	nullis
<u>Αιτιατική</u>	nullos	nullas	nulla
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	nullis	nullis	nullis

➤ alter, altera, alterum = ο άλλος, η άλλη, το άλλο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alter	altera	alterum
<u>Γενική</u>	alterius	alterius	alterius
<u>Δοτική</u>	alteri	alteri	alteri
<u>Αιτιατική</u>	alterum	alteram	alterum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	altero	altera	altero

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alteri	alterae	altera
<u>Γενική</u>	alterorum	alterarum	alterorum
<u>Δοτική</u>	alteris	alteris	alteris
<u>Αιτιατική</u>	alteros	alteras	altera
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	alteris	alteris	alteris

➤ neuter, neutra, neutrum = κανένας από τους δύο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	neuter	neutral	neutrum
<u>Γενική</u>	neutrius	neutrius	neutrius
<u>Δοτική</u>	neutri	neutri	neutri
<u>Αιτιατική</u>	neutrum	neutram	neutrum
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	neutro	neutral	neutro

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	neutri	neutrae	neutra
<u>Γενική</u>	neutorum	neutarum	neutorum
<u>Δοτική</u>	neutris	neutris	neutris
<u>Αιτιατική</u>	neutros	neutras	neutra
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	neutris	neutris	neutris

➤ alius, alia, aliud = άλλος, άλλη, άλλο

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alius	alia	aliud
<u>Γενική</u>	alius	alius	alius
<u>Δοτική</u>	alii	alii	alii
<u>Αιτιατική</u>	alium	aliam	aliud
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	alio	alia	alio

<u>ΠΤΩΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>		
<u>Ονομαστική</u>	alii	aliae	alia
<u>Γενική</u>	aliorum	aliarum	aliorum
<u>Δοτική</u>	aliis	aliis	aliis
<u>Αιτιατική</u>	alios	alias	alia
<u>Κλητική</u>	-	-	-
<u>Αφαιρετική</u>	aliis	aliis	aliis

SUM

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
sum	eram	ero	fui	fueram	fuiro
es	eras	eris	fuisti	fueras	fueris
est	erat	erit	fuit	fuerat	fuerit
sumus	eramus	erimus	fuimus	fueramus	fuerimus
estis	eratis	eritis	fuistis	fueratis	fueritis
sunt	erant	erunt	fuerunt / fuere	fuerant	fuerint

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτα: esse

Μέλλοντα: futurum (-os) -am
(-as) -um (-a) esse / fore

Παρακειμένου: fuisse

ΜΕΤΟΧΕΣ

Ενεστώτα: (sens)

Μέλλοντα: futurus -ura -urum

ΚΛΙΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ ΟΜΑΔΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

1^η ΣΥΖΥΓΙΑ

amo	amabam	amabo	amavi	amaveram	amavero
amas	amabas	amabis	amavisti	amaveras	amaveris
amat	amabat	amabit	amavit	amaverat	amaverit
amamus	amabamus	amabimus	amavimus	amaveramus	amaverimus
amatis	amabatis	amabitis	amavistis	amaveratis	amaveritis
amant	amabant	amabunt	amaverunt / amavere	amaverant	amaverint

2^η ΣΥΖΥΓΙΑ

deleo	delebam	delebo	delevi	deleveram	delevero
deles	delebas	delebis	delevisti	deleveras	deleveris
delet	delebat	delebit	delevit	deleverat	deleverit
delemus	delebamus	delebimus	delevimus	deleveramus	deleverimus
deletis	delebatis	delebitis	delevistis	deleveratis	deleveritis
delent	delebant	delebunt	deleverunt / delevere	deleverant	deleverint

3^η ΣΥΖΥΓΙΑ

lego	legebam	legam	legi	legeram	legero
legis	legebas	leges	legisti	legeras	legeris
legit	legebat	leget	legit	legerat	legerit
legimus	legebamus	legemus	legimus	legeramus	legerimus
legitis	legebatis	legetis	legistis	legeratis	legeritis
legunt	legebant	legent	legerunt / legere	legerant	legerint

4^η ΣΥΖΥΓΙΑ

audio	audiebam	audiam	audivi	audiveram	audivero
audis	audiebas	audies	audivisti	audiveras	audiveris
audit	audiebat	audiet	audivit	audiverat	audiverit
audimus	audiebamus	audiemus	audivimus	audiveramus	audiverimus
auditis	audiebatis	audietis	audivistis	audiveratis	audiveritis
audiunt	audiebant	audient	audiverunt / audivere	audiverant	audiverint

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ ΟΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ

ΣΟΥΠΙΝΟ

ΜΕΤΟΧΕΣ

1^η ΣΥΖΥΓΙΑ

<p>Ενεστώτα: amare</p> <p>Μέλλοντα: amaturum (-os) -am (-as) -um (-a) esse</p> <p>Παρακειμένου: amavisse</p>	<p>γενική: amandi</p> <p>δοτική: amando</p> <p>αιτιατική: amandum</p> <p>αφαιρετική: amando</p>	<p>αιτιατική: amatum</p> <p>αφαιρετική: amatu</p>	<p>Ενεστώτα: amans, amantis</p> <p>Μέλλοντα: amaturus -ura -urum</p>
--	---	---	--

2^η ΣΥΖΥΓΙΑ

<p>Ενεστώτα: delere</p> <p>Μέλλοντα: deleturum (-os) -am (-as) -um (-a) esse</p> <p>Παρακειμένου: delevisse</p>	<p>γενική: delendi</p> <p>δοτική: delendo</p> <p>αιτιατική: delendum</p> <p>αφαιρετική: delendo</p>	<p>αιτιατική: deletum</p> <p>αφαιρετική: deletu</p>	<p>Ενεστώτα: delens, delentis</p> <p>Μέλλοντα: deleturus -ura -urum</p>
---	---	---	---

3^η ΣΥΖΥΓΙΑ

<p>Ενεστώτα: legere</p> <p>Μέλλοντα: lecturum (-os) -am (-as) -um (-a) esse</p> <p>Παρακειμένου: legisse</p>	<p>γενική: legendi</p> <p>δοτική: legendo</p> <p>αιτιατική: legendum</p> <p>αφαιρετική: legendo</p>	<p>αιτιατική: lectum</p> <p>αφαιρετική: lectu</p>	<p>Ενεστώτα: legens, legentis</p> <p>Μέλλοντα: lecturus -ura -urum</p>
--	---	---	--

4^η ΣΥΖΥΓΙΑ

<p>Ενεστώτα: audire</p> <p>Μέλλοντα: auditurum (-os) -am (-as) -um (-a) esse</p> <p>Παρακειμένου: audivisse</p>	<p>γενική: audiendi</p> <p>δοτική: audiendo</p> <p>αιτιατική: audiendum</p> <p>αφαιρετική: audiendo</p>	<p>αιτιατική: auditum</p> <p>αφαιρετική: auditu</p>	<p>Ενεστώτα: audiens, audientis</p> <p>Μέλλοντα: auditurus -ura -urum</p>
---	---	---	---

ΚΛΙΣΗ ΜΕΣΗΣ (ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ) ΦΩΝΗΣ ΟΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΜΕΛΑΟΝΤΑΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΑΟΝΤΑΣ

1^η ΣΥΖΥΓΙΑ

amor	amabar	amabor	amatus -a -um sum	amatus -a -um eram	amatus -a -um ero
amaris / amare	amabaris / amabare	amaberis / amabere	amatus -a -um es	amatus -a -um eras	amatus -a -um eris
amatur	amabatur	amabitur	amatus -a -um est	amatus -a -um erat	amatus -a -um erit
amamur	amabamur	amabimur	amati -ae -a sumus	amati -ae -a eramus	amati -ae -a erimus
amamini	amabamini	amabimini	amati -ae -a estis	amati -ae -a eratis	amati -ae -a eritis
amantur	amabantur	amabuntur	amati -ae -a sunt	amati -ae -a erant	amati -ae -a erunt

2^η ΣΥΖΥΓΙΑ

deleor	delebar	delebor	deletus -a -um sum	deletus -a -um eram	deletus -a -um ero
deleris / delere	delebaris / delebare	deleberis / delebere	deletus -a -um es	deletus -a -um eras	deletus -a -um eris
deletur	delebatur	delebitur	deletus -a -um est	deletus -a -um erat	deletus -a -um erit
delemur	delebamur	delebimur	deleti -ae -a sumus	deleti -ae -a eramus	deleti -ae -a erimus
delemini	delebamini	delebimini	deleti -ae -a estis	deleti -ae -a eratis	deleti -ae -a eritis
delentur	delebantur	delebuntur	deleti -ae -a sunt	deleti -ae -a erant	deleti -ae -a erunt

3^η ΣΥΖΥΓΙΑ

legor	legebar	legar	lectus -a -um sum	lectus -a -um eram	lectus -a -um ero
legeris / legere	legebaris / legebare	legeris / legere	lectus -a -um es	lectus -a -um eras	lectus -a -um eris
legitur	legebatur	legetur	lectus -a -um est	lectus -a -um erat	lectus -a -um erit
legimur	legebamur	legemur	lecti -ae -a sumus	lecti -ae -a eramus	lecti -ae -a erimus
legimini	legebamini	legemini	lecti -ae -a estis	lecti -ae -a eratis	lecti -ae -a eritis
leguntur	legebantur	legentur	lecti -ae -a sunt	lecti -ae -a erant	lecti -ae -a erunt

4^η ΣΥΖΥΓΙΑ

audior	audiebar	audiar	auditus -a -um sum	auditus -a -um eram	auditus -a -um ero
audiris / audire	audiebaris / audiebare	audieris / audiere	auditus -a -um es	auditus -a -um eras	auditus -a -um eris
auditor	audiebatur	audietur	auditus -a -um est	auditus -a -um erat	auditus -a -um erit
audimur	audiebamur	audiemur	auditi -ae -a sumus	auditi -ae -a eramus	auditi -ae -a erimus
audimini	audiebamini	audiemini	auditi -ae -a estis	auditi -ae -a eratis	auditi -ae -a eritis
audiuntur	audiebantur	audientur	auditi -ae -a sunt	auditi -ae -a errant	auditi -ae -a erunt

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕΣΗΣ (ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ) ΦΩΝΗΣ ΟΜΑΔΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ	ΜΕΤΟΧΗ
1 ^η ΣΥΖΥΓΙΑ		
<p>Ενεστώτα: amari</p> <p>Μέλλοντα: amatum iri</p> <p>Παρακειμένου: amatum (-os) –am (-as) –um (-a) esse</p> <p>Συντελεσμένου Μέλλοντα: amatum (-os) –am (-as) –um (-a) fore</p>	<p>amandus</p> <p>amanda</p> <p>amandum</p>	<p>Παρακειμένου:</p> <p>amatus –a –um</p>
2 ^η ΣΥΖΥΓΙΑ		
<p>Ενεστώτα: deleri</p> <p>Μέλλοντα: deletum iri</p> <p>Παρακειμένου: deletum (-os) –am (-as) –um (-a) esse</p> <p>Συντελεσμένου Μέλλοντα: deletum (-os) –am (-as) –um (-a) fore</p>	<p>delendus</p> <p>delenda</p> <p>delendum</p>	<p>Παρακειμένου:</p> <p>deletus –a –um</p>
3 ^η ΣΥΖΥΓΙΑ		
<p>Ενεστώτα: legi</p> <p>Μέλλοντα: lectum iri</p> <p>Παρακειμένου: lectum (-os) –am (-as) –um (-a) esse</p> <p>Συντελεσμένου Μέλλοντα: lectum (-os) –am (-as) –um (-a) fore</p>	<p>legendus</p> <p>legenda</p> <p>legendum</p>	<p>Παρακειμένου:</p> <p>lectus –a –um</p>
4 ^η ΣΥΖΥΓΙΑ		
<p>Ενεστώτα: audiri</p> <p>Μέλλοντα: auditum iri</p> <p>Παρακειμένου: auditum (-os) –am (-as) –um (-a) esse</p> <p>Συντελεσμένου Μέλλοντα: auditum (-os) –am (-as) –um (-a) fore</p>	<p>audiendus</p> <p>audienda</p> <p>audiendum</p>	<p>Παρακειμένου:</p> <p>auditus –a –um</p>

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΡΗΜΑΤΟΣ ΣΕ -io (3^η ΣΥΖΥΓΙΑΣ)

capio, cepi, captum, capere (3) (= συλλαμβάνω, πιάνω)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
capio	capiebam	capiam	cepi
capis	capiebas	capies	cepisti
capit	capiebat	capiet	cepit
capimus	capiebamus	capiemus	cepimus
capitis	capiebatis	capietis	cepistis
capiunt	capiebant	capient	ceperunt / cepere

**ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ   ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

ceperam	cepero
ceperas	ceperis
ceperat	ceperit
ceperamus	ceperimus
ceperatis	ceperitis
ceperant	ceperint

ΣΟΥΠΙΝΟ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΜΕΤΟΧΗ

Αιτιατική: captum Αφαιρετική: captu	Ενεστώτας: capere Μέλλοντας: capturum –am –um esse capturos –as –a esse Παρακείμενος: cepisse	Ενεστώτας: capiens -ntis Μέλλοντας: capturus –a –um
--	---	--

ΜΕΣΗ (ΠΑΘΗΤΙΚΗ) ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
capior	capiebar	capiar	captus –a –um sum
caperis / capere	capiebaris / capiebare	capieris / capiere	captus –a –um es
capitur	capiebatur	capietur	captus –a –um est
capimur	capiebamur	capiemur	capti –ae –a sumus
capimini	capiebamini	capiemini	capti –ae –a estis
capiuntur	capiebantur	capientur	capti –ae –a sunt

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

captus –a –um eram	captus –a –um ero
captus –a –um eras	captus –a –um eris
captus –a –um erat	captus –a –um erit
capti –ae –a eramus	capti –ae –a erimus
capti –ae –a eratis	capti –ae –a eritis
capti –ae –a erant	capti –ae –a erunt

ΜΕΤΟΧΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

<p>Παρακείμενος: captus –a –um</p>	<p>Ενεστώτας: capi</p> <p>Μέλλοντας: captum iri</p> <p>Παρακείμενος: captum –am –um esse captos –as –a esse</p> <p>Συντελεσμένος</p> <p>Μέλλοντας: captus –am –um fore captos –as –a fore</p>
------------------------------------	---

ΤΟ ΡΗΜΑ FERRO, TULI, LATUM, FERRE

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
fero	ferbam	feram	tuli
fers	ferbas	feres	tulisti
fert	ferbat	feret	tulit
ferimus	ferbamus	feremus	tulimus
fertis	ferbatis	feretis	tulistis
ferunt	ferbant	ferent	tulerunt / -ere

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

tuleram	tulero
tuleras	tuleris
tulerat	tulerit
tuleramus	tulerimus
tuleratis	tuleritis
tulerant	tulerint

ΣΟΥΠΙΝΟ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΜΕΤΟΧΗ

<p>Αιτιατική: latum</p> <p>Αφαιρετική: latu</p>	<p>Ενεστώτας: ferre</p> <p>Μέλλοντας: laturum –am –um esse laturos –as –a esse</p> <p>Παρακείμενος: tulisse</p>	<p>Ενεστώτας: ferens -ntis</p> <p>Μέλλοντας: laturus –a –um</p>
---	---	---

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
feror	ferebar	ferar	latus –a –um sum
ferris / -re	ferebaris / -re	fereris / -re	latus –a –um es
fertur	ferebatur	feretur	latus –a –um est
ferimur	ferebamur	feremur	lati –ae –a sumus
ferimini	ferebamini	feremini	lati –ae –a estis
feruntur	ferebantur	ferentur	lati –ae –a sunt

**ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ   ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

latus –a –um eram	latus –a –um ero
latus –a –um eras	latus –a –um eris
latus –a –um erat	latus –a –um erit
lati –ae –a eramus	lati –ae –a erimus
lati –ae –a eratis	lati –ae –a eritis
lati –ae –a erant	lati –ae –a erunt

ΜΕΤΟΧΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

<p>Παρακείμενος: latus –a -um</p>	<p>Ενεστώτας: ferri</p> <p>Μέλλοντας: latum iri</p> <p>Παρακείμενος: latum –am –um esse latus –as –a esse</p> <p>Συντελεσμένος Μέλλοντας: latum –am –um fore latus –as –a fore</p>
-----------------------------------	--

ΤΟ ΡΗΜΑ FIO, FACTUS SUM, FIERI

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
fio	fiēbam	fiam	factus –a –um sum
fīs	fiēbas	fies	factus –a –um es
fit	fiēbat	fiet	factus –a –um est
fīmus	fiēbamus	fīemus	facti –ae –a sumus
fītis	fiēbatis	fītis	facti –ae –a estis
fīunt	fiēbant	fient	facti –ae –a sunt

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

factus –a –um eram	factus –a –um ero
factus –a –um eras	factus –a –um eris
factus –a –um erat	factus –a –um erit
facti –ae –a eramus	facti –ae –a erimus
facti –ae –a eratis	facti –ae –a eritis
facti –ae –a erant	facti –ae –a erunt

ΜΕΤΟΧΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

<p>Παρακείμενος: factus –a –um</p>	<p>Ενεστώτας: fieri</p> <p>Μέλλοντας: factum iri</p> <p>Παρακείμενος: factum –am –um esse factos –as –a esse</p> <p>Συντελεσμένος</p> <p>Μέλλοντας: factum –am –um fore factos –as –a fore</p>
------------------------------------	--

ΤΟ ΡΗΜΑ ΕΟ, I(V)I, ITUM, IRE (4) (= έρχομαι)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
eo	ibam	ibo	i(v)i
is	ibas	ibis	isti
it	ibat	ibit	iit
imus	ibamus	ibimus	iimus
itis	ibatis	ibitis	istis
eunt	ibant	ibunt	ierunt / iere

**ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ   ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ**

ieram	iero
ieras	ieris
ierat	ierit
ieramus	ierimus
ieratis	ieritis
ierant	ierint

ΣΟΥΠΗΝΟ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΜΕΤΟΧΗ

<p>Αιτιατική: itum</p> <p>Αφαιρετική: itu</p>	<p>Ενεστώτας: ire</p> <p>Μέλλοντας: iturum –am –um esse ituros –as –a esse</p> <p>Παρακείμενος: isse</p>	<p>Ενεστώτας: iens, euntis</p> <p>Μέλλοντας: iturus –a –um</p>
---	--	--

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ****ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
amans	amans	amans	amant-es	amant-es	amant-ia
aman-tis	aman-tis	aman-tis	amant-ium	amant-ium	amant-ium
amant-i	amant-i	amant-i	amant-ibus	amant-ibus	amant-ibus
amant-em	amant-em	amant-em	amant-es	amant-es	amant-ia
amans	amans	amans	amant-es	amant-es	amant-ia
amant-i/e*	amant-i/e*	amant-i/e*	amant-ibus	amant-ibus	amant-ibus

*Η μετοχή ενεστώτα σχηματίζει την αφαιρετική σε –i όταν χρησιμοποιείται ως επίθετο(επιθετική μετοχή).Όταν χρησιμοποιείται επιρρηματικά σχηματίζει την αφαιρετική σε –e.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΙΚΗ

-Το ρήμα μετατρέπεται σε ειδικό απαρέμφατο στην ίδια φωνή ως αντικείμενο ενός ρήματος συνήθως λεκτικού, αισθητικού ή δοξαστικού. Ο ενεστώτας και ο παρατατικός μετατρέπονται σε απαρέμφατο ενεστώτα, οι μέλλοντες σε απαρέμφατο μέλλοντα και ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος σε απαρέμφατο παρακειμένου.

-Το υποκείμενο του ρήματος γίνεται υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου και τίθεται πάντα σε πτώση **αιτιατική*** (σε αιτιατική τίθενται και οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί). Σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας για το γ' πρόσωπο ως υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται η αντωνυμία *se* (άμεση αυτοπάθεια).

π.χ *Musa est unica amica poetae* (Scriptor scribit).

Scriptor scribit musam unicam amicam poetae esse.

***ΕΞΑΙΡΕΣΗ:** Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται σε ονομαστική μόνο όταν έχουμε εξάρτηση από παθητικό, λεκτικό, ή δοξαστικό προσωπικό ρήμα. Στην περίπτωση αυτή έχουμε πάντα ταυτοπροσωπία.

π.χ *Hercules boves in eum locum adduxit* (dicor).

Hercules boves in eum locum adduxisse dicitur.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ

ΠΑΘΗΤΙΚΗ

1. Το υποκείμενο του ενεργητικού μεταβατικού ρήματος γίνεται ποιητικό αίτιο*.

2. Το αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται υποκείμενο του παθητικού (σε πτώση ονομαστική).

3. Το ενεργητικό ρήμα μεταφέρεται στην παθητική φωνή στον ίδιο χρόνο προσέχοντας να συμφωνεί με το νέο του υποκείμενο.

*a ή ab + αφαιρετική για έμψυχα και απλή αφαιρετική για άψυχα.

π.χ Plinius tres apros capit (ενεργητική σύνταξη).

Tres apri a Plinio capiuntur (παθητική σύνταξη).

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ

1. Το ποιητικό αίτιο της παθητικής σύνταξης γίνεται υποκείμενο στην ενεργητική (στον ίδιο αριθμό).

2. Το ρήμα από παθητικό γίνεται ενεργητικό (συμφωνεί με το καινούριο υποκείμενο σε αριθμό και πρόσωπο και σε γένος αν ο τύπος του ρήματος είναι περιφραστικός).

3. Το υποκείμενο της παθητικής σύνταξης γίνεται αντικείμενο της ενεργητικής.

π.χ Magnus numerus hostium a Romanis capitur (παθητική σύνταξη).

Romani magnum numerum hostium capiunt (ενεργητική σύνταξη).